

Výroční zpráva

o stavu veřejné správy v ČR v r. 2015

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

30. 6. 2016

Obsah

Úvod	3
Novinky roku 2015 ve veřejné správě	4
1 Pojetí veřejné správy jako služby občanům	5
1.1 Systém veřejné správy a jeho ústavní zakotvení	5
1.2 Státní správa	5
1.3 Územní samospráva	6
2 Výkon veřejné správy	7
3 Obce a jejich veřejné působení v území	9
3.1 Samostatná působnost obcí	9
3.2 Přenesená působnost obcí	9
3.3 Samostatná působnost krajů	10
3.4 Přenesená působnost krajů	10
4 Občané a zákazníci veřejné správy	12
5 Co přinesl rok 2015 veřejné správě v legislativních změnách?	17
6 Státní služba	21
6.1 Právní úprava státní služby	21
6.2 Služební úřady	22
6.3 Postup implementace zákona o státní službě	23
6.4 Hlavní pilíře zákona o státní službě	24
6.5 Informační systém o státní službě	35
6.6 Informační zdroje o státní službě	36
7 Lidé v samosprávách obcí a krajů	37
7.1 Úředníci samospráv obcí a krajů	37
8 Vzdělávání úředníků obcí a krajů	42
8.1 Vzdělávání vedoucích úředníků a vedoucích úřadů	44
9 Samosprávy obcí a krajů, počty zastupitelů	45
10 Modernizace veřejné správy	48
10.1 eGovernment	48
10.2 Trendy a kvalita ve veřejné správě	51
11 Financování obcí a krajů	55
11.1 Příjmy obcí a dobrovolných svazků obcí	55
11.2 Výdaje obcí a dobrovolných svazků obcí	59
11.3 Příjmy krajů	62

11.4 Výdaje krajů	63
11.5 Rozpočtové určení daní	64
11.6 Kontrola hospodaření a zadluženost obcí a krajů	65
11.7 Samosprávy jako veřejný zadavatel.....	66
12 Realizované projekty zaměřené na podporu veřejné správy financované z evropských zdrojů v roce 2015	69
12.1 Programové období EU 2007–2013	70
12.2 Programové období EU 2014–2020	71
13 Kontrola působností obcí a krajů	73
14 Výkon správních činností na úřadech územních samospráv.....	75
14.1 Správní činnosti a vydávání osobní dokladů.....	75
14.2 Živnostenské správní činnosti.....	77
14.3 Registrace vozidel.....	80
15 Obecní policie.....	82
16 Veřejná správa v České republice a v mezinárodním srovnání.....	86
Závěr a výhledy na rok 2016.....	90
Strategické ukotvení.....	90
Výhledy 2016.....	91
Seznam obrázků, tabulek a grafů	93

Úvod

Vláda České republiky svým usnesením č. 680 ze dne 27. srpna 2014 zřídila Radu vlády pro veřejnou správu a schválila její statut. Výroční zpráva je předkládána v rámci plnění aktivit, které jsou Radě vlády pro veřejnou správu uloženy.

Výroční zpráva o stavu veřejné správy za rok 2015 je prvním dokumentem svého druhu, který vznikl jednak s ambicí zachytit aktuality ve veřejné správě během uplynulého kalendářního roku a jednak, aby se stal obecným exkurzem do systému vedení veřejné správy což je právo každého prvního počínů, aby položil základy a rámec svým následníkům.

Obsahem výroční zprávy je nejen představení novinek zavedených v roce 2015, ale také popsání stavu jednotlivých oblastí veřejné správy. Ve zprávě se tak objevují spíše popisné kapitoly vedle kapitol plných grafů a tabulek, které čtenáře seznamují s výročními statistikami. Cílem je na jednom místě shrnout a popsat fungování veřejné správy a její roční činnosti.

Ve výroční zprávě se dočtete o administrativním členění státu či sídelní struktuře, předkládány jsou rovněž údaje z evidence obyvatel, údaje o zaměstnancích a úřednících územně samosprávných celků a jejich vzdělávání, informace o samosprávách obcí a krajů, dále výsledky příslušných voleb a v neposlední řadě statistiky výkonu správních činností na úřadech územních samospráv. Součástí zprávy jsou také pokroky v elektronizaci (eGovernment) a modernizaci veřejné správy, a samozřejmě kapitola o financování veřejné správy. Závěrečné kapitoly se věnují mezinárodnímu srovnání a výhledům do roku 2016.

Předkládaná zpráva nemá hodnotící charakter, je zprávou monitorovací a přináší rozsáhlá data napříč rozsáhlou materií veřejné správy napříč celou její územní strukturou.

Novinky roku 2015 ve veřejné správě

Cestovní doklad si můžeme vyřídit na jakémkoli úřadě obce s rozšířenou působností (205), bez ohledu na naše trvalé bydliště. Říkáme tomu „zrušení místní příslušnosti“

Skončilo vydávání cestovních pasů tzv. blesků bez biometrických údajů s lepenou fotografií a dobou platnosti 6 měsíců. Vydávány jsou plnohodnotné cestovní pasy s biometrickými údaji ve zkrácené lhůtě 6 pracovních dnů.

Díky změně zákona starostové mohou znovu vítat občanky a gratulovat jubilantům, protože opět mohou využít údajů o datech jejich narození

Světlo světa a zápis do seznamu obcí spatřilo 6 nových obcí. Jedná se o potomky bývalých vojenských újezdů

Czech POINT vydává ověřené snímky z katastrální mapy a konvertuje listiny do elektronické podoby

Výpis z bodového systému řidiče je možné získat zdarma do datové schránky

Zavedení služebního zákona přispělo ke stabilizaci státní služby

Schválení registru smluv pro instituce nakládající s veřejnými penězi

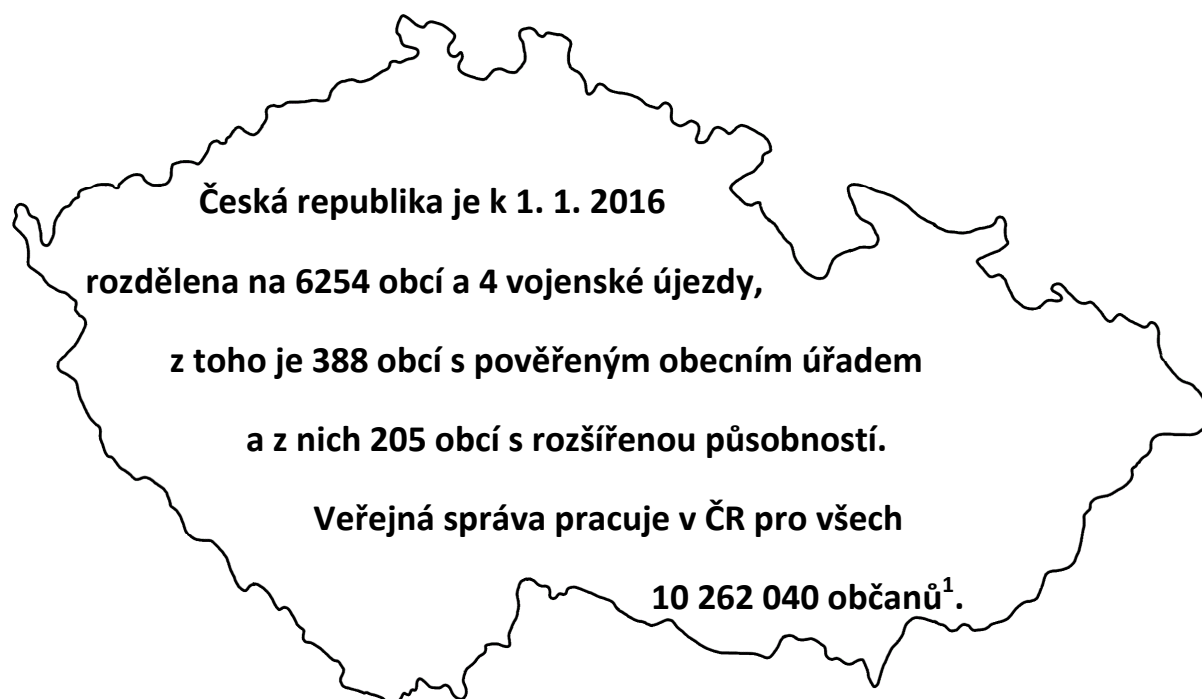
Přestupky budou evidovány v registru Rejstříku trestů a umožní sledování recidivního chování

Skončila povinnost výměny občanských průkazů pro občany nad 70 let

Ministerstvo vnitra plní koordinační úlohu prostřednictvím Rady vlády pro veřejnou správu

1 Pojetí veřejné správy jako služby občanům

1.1 Systém veřejné správy a jeho ústavní zakotvení

Veřejnou správu lze chápat buďto ve smyslu funkčním, nebo ve smyslu strukturním/organizačním. Z hlediska výroční zprávy bylo upřednostněno užší organizační pojetí.

Organizační pojetí zahrnuje do veřejné správy pouze takové subjekty, pro které je veřejná správa jejich hlavní pravidelnou činností. Součástmi veřejné správy jsou tak ústřední státní správa a územní samospráva. Pokud sledujeme rovinu zásahů do veřejné správy ovlivňujících její zásadní fungování, je třeba se soustředit právě na ně a jejich vzájemný vztah.

Funkční pojetí vychází z pojetí veřejné správy jako správy veřejných záležitostí ve veřejném zájmu a patří sem tudíž veškerá veřejná správa.

Veřejná správa jako taková není v Ústavě definována, je upravena zvlášť státní správa a samospráva.

1.2 Státní správa

Ústavní zakotvení státní správy se vztahuje především na vztah výkonné moci k moci zákonodárné a v tomto smyslu skýtá jen poměrně málo inspirace pro řešení věcných problémů činnosti veřejné správy. Státní správa je upravena v rámci hlavy třetí Ústavy, zejména v ustanoveních o postavení vlády.

Systém státní správy v ČR vychází z rozhodující role vlády, nicméně všechny správní úřady nejsou vládě podřízené. Státní správa v ČR vychází převážně z klasické kontinentální koncepce, kdy základem ústřední státní správy jsou ministerstva, jejichž pravomoc je v zásadě stejná a liší se od sebe svou

¹ Zdroj: Ministerstvo vnitra, 1. 1. 2016

působností. Jiné ústřední správní úřady jsou zaměřeny na určité specializované úseky státní správy, jako je např. Úřad pro ochranu osobních údajů.

Kromě ústředních správních úřadů existují také správní úřady státu v území. Jsou to specializované správní úřady podřízené příslušným ústředním správním úřadům a detašovaná pracoviště ústředních úřadů, která rozhodují jménem příslušného úřadu. Jedná se např. o finanční úřady, celní správu, veterinární správu nebo úřady práce.

Ústava neupravuje administrativní členění státu. Územní členění výkonu státní správy vyplývá jednak z územního členění samosprávy z hlediska výkonu přenesené působnosti, jednak ze zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu a konečně také ze speciálních zákonů upravujících státní správu v jednotlivých oborech.

Tím vzniká poměrně složitá struktura státní správy, která není úplně územně kompatibilní mezi jednotlivými správními členěními ani ve vztahu k územní struktuře samosprávy. Zákon č. 36/1960 Sb. člení území státu na kraje a okresy, ve kterých však už neexistují žádné orgány státní správy se všeobecnou působností.

Kraje podle zákona č. 36/1960 Sb. nejsou totožné se samosprávnými kraji. Kraje a okresy z roku 1960 již mají význam pouze z hlediska členění specializovaných orgánů státní správy a i tam má tento význam klesající tendenci. Členění soudnictví je již založeno z formálního právního hlediska na výčtu obcí náležejících do obvodu jednotlivých soudů ve zvláštním zákoně.

1.3 Územní samospráva

V ČR existují dva stupně územní samosprávy, nižší územní samosprávné celky – obce, a vyšší územní samosprávné celky – kraje. Mezi kraji a obcemi není v rámci vlastního výkonu samosprávy hierarchický vztah. Z hlediska samosprávy mají všechny obce stejné postavení, totéž se týká krajů.

Přenesenou působnost samosprávy Ústava podrobněji neupravuje, je možná diferenciací obcí z hlediska rozsahu výkonu přenesené státní správy, která také na základě zákona existuje. V tomto smyslu lze tedy rozlišit obce, které mají pouze základní působnost, a obce se zvýšeným rozsahem přenesené působnosti. Takovými obcemi jsou obce s matričním úřadem, obce se stavebním úřadem, obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností, ke kterým podle zákona patří i statutární města.

Hlavní město Praha má postavení obce a kraje současně. Obce s rozšířenou působností mají z hlediska výkonu přenesené působnosti zvláštní význam, neboť na ně přešla při jejich zřízení většina kompetencí zrušených okresních úřadů a realizují tak největší rozsah státní správy na základní úrovni.

Územní struktura samosprávy se vyznačuje relativní stabilitou, neboť počet obcí se po přijetí současného zákona o obcích (zákon č. 128/2000 Sb.) mění již jen nepatrně a počet krajů se nezměnil od jejich vytvoření ústavním zákonem č. 347/1997 Sb. Počet pověřených obecních úřadů se změnil jen ve smyslu malého zvýšení a počet obcí s rozšířenou působností se od jejich vzniku v roce 2003 nezměnil vůbec.

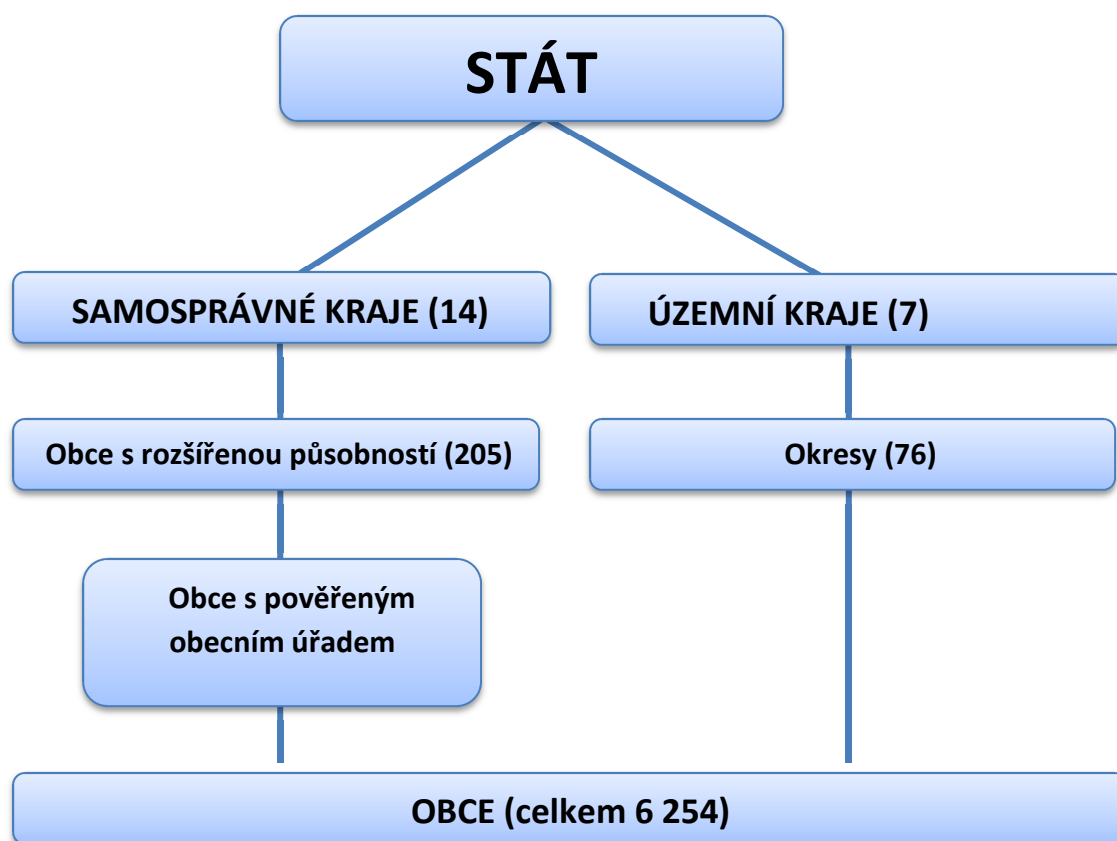
2 Výkon veřejné správy

Systém veřejné správy není jednoduchý, ve struktuře úřadů působí jak „dekoncentráty“ státu (např. finanční úřady, úřady práce) tak úřady samospráv (tedy obcí a krajů). Vnímání pojmu veřejná správa je často obecně ztotožňována se samosprávou krajskou a především obecní, neboť je v území nejbližší občanům. A proto se na tuto významnou část naše výroční zpráva zaměřuje.

Kraje jsou vyšší územní samosprávné celky a je jich v pojetí ústavního zákona č. 347/1997 Sb. celkem 14.

Obcí čítá naše republika celkem 6254 a obecně lze konstatovat, že se od sebe liší rozsahem výkonu přenesené působnosti. Tedy úkolů, které na obce přenesl stát.

Grafické znázornění struktury územní veřejné správy

Obec je podle zákona č. 128/2000 Sb. základním územním samosprávným společenstvím občanů na územním celku, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporace, která má vlastní majetek a hospodaří s ním, má vlastní finanční prostředky a sestavuje svůj vlastní rozpočet. Obec má postavení právnické osoby, v právních vztazích tedy vystupuje svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Při plnění svých úkolů chrání veřejný zájem vyjádřený v zákonech a v jiných právních předpisech. Za předpokladu, že obec splňuje stanovená kritéria (alespoň 3 000 obyvatel a pokud tak stanoví předseda poslanecké sněmovny po vyjádření vlády) může nést i označení **město**. Zákon o obcích také upravuje zvláštní kategorii měst označenou jako územně členěná statutární města, jimiž jsou zvláště významná města, která upravují své vnitřní poměry statutem. Jejich správa je odlišná od ostatních měst a to především samosprávou městských částí. Poměry hlavního města Prahy upravuje zvláštní zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

Kraj je podle ústavních zákonů vyšší územní samosprávný celek, který získal samosprávné kompetence zákonem č. 129/2000 Sb, o krajích. Jako veřejnoprávní korporace je kraj nadán obdobnými kompetencemi jako obce. Krajů je 14, rozlohou i počtem obyvatel je největší Středočeský kraj. Specifické postavení má hlavní město Praha, které je přiznáno postavení i pravomoci obce a kraje zároveň, a to zákonem zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Dvakrát byly některé z krajů přejmenovány. V květnu 2001 byl přejmenován Budějovický kraj na Jihočeský kraj, Jihlavský kraj na kraj Vysočina, Brněnský kraj na Jihomoravský kraj a Ostravský kraj na Moravskoslezský kraj. V srpnu 2011 se kraj Vysočina přejmenoval na Kraj Vysočina.

3 Obce a jejich veřejné působení v území

Území české republiky je rozděleno na **6254 obcí a 4 vojenské újezdy**. Obce se od sebe liší nejen velikostí a počtem obyvatel, ale především rozsahem výkonu přenesené působnosti. Tedy rozsahem úkolů, které na obce přenesl stát. Nesou označení jako obce I., II. nebo III. typu.

Obce I. typu – „jedničkové obce“ jsou ty, které vykonávají základní rozsah přenesené působnosti, a tím je pověřeno všech **6254** obcí. Celkem 1230 obcím je svěřena pravomoc matričního úřadu a 618 obcí vykonává činnost stavebního úřadu.

Obce II. typu – „dvojkové obce“ jsou ty, které „pracují“ nejen pro občany na svém území ale i pro občany sousedních obcí a jejich úřad je k tomu pověřen. Takových obcí je v ČR **388**.

Obce III. typu – „trojkové obce“ mají působnost rozšířenou na celé spádové správní území a takových je nyní **205**.

Jak je patrné, množství působností obcí je široké a různé, což často může z pohledu občana představovat komplikovanou strukturu. Vedle toho dochází v důsledku legislativních změn k přenosu dílčích kompetencí mezi jednotlivými úrovněmi obcí. Koordinovanost postupu zajišťuje Rada vlády pro veřejnou správu.

3.1 Samostatná působnost obcí

V rámci samostatné působnosti vykonává obec vlastní samosprávu, spravuje svoje záležitosti samostatně v souladu s příslušnými zákony a obecně závaznými právními předpisy. V rámci této působnosti obec ve svém územním obvodu podle zákona o obcích pečuje v souladu s místními předpoklady a zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb občanů. Jde zejména o potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Pokud realizace výše zmíněných potřeb přesahuje možnosti dané obce, mohou tyto obce navázat účelovou spoluprací. V praxi pak obce využívají zejména spolupráce při zajištění vodovodů, kanalizací, plynofikací, dopravní obslužnosti, apod.

3.2 Přenesená působnost obcí

Stát přenáší na obce povinnosti plnění vybraných úkolů a tím zabezpečení určitých úkolů státní správy. Takové úkoly obec vykonává jako přenesenou působnost.

Obec s pověřeným obecním úřadem (obec II. typu) vedle přenesené působnosti vykonávané všemi obcemi, vykonává ve svěřeném rozsahu i další úkoly pro obce ve svém správním obvodu. Takové obecní úřady plní řadu úkolů například na úseku ochrany přírody a krajiny, volebních záležitostí a krizového řízení. Pověřené úřady prostřednictvím sociálních pracovníků zajišťují i sociální práce v rámci zákona o hmotné nouzi. V neposlední řadě vedou agendu rybářských lístků.

Obdobně obce s rozšířenou působností (III. typu) vykonávají přenesenou působnost jako obce I. a II. typu a navíc jsou jim svěřeny kompetence, např. živnostenských úřadů, vodoprávních úřadů

nebo úkoly podle školského zákona. Kompetencí obcí s rozšířenou působností je možnost vydávat nařízení obce pro svůj správní obvod podle zákona o ochraně přírody a podle lesního zákona.

3.3 Samostatná působnost krajů

I kraj je v rámci samostatné působnosti vázán zákony a jinými právními předpisy vydanými na základě zákona. Kraj samostatně hospodaří, protože disponuje příjmy a má se svou činností spojené výdaje. Kraj vlastní movitý a nemovitý majetek a v samostatné působnosti s ním i nakládá.

Kraj zpracovává koncepce a strategie pro všestranný rozvoj území kraje, má právo vyjadřovat se k návrhům státních orgánů, které se dotýkají jeho působnosti, ale i právo předkládat zákony Poslanecké sněmovně. Kraj vykonává zřizovatelské funkce, poskytuje granty a dotace. Zakládá a spravuje střední školy, odborná učiliště, speciální základní školy, konzervatoře, dále zdravotnická zařízení, záchrannou službu nebo ústavy sociální péče. Kraj vydává obecně závazné vyhlášky.

3.4 Přenesená působnost krajů

V rámci přenesené působnosti vykonává kraj státní správu ve správním obvodu kraje v rozsahu stanoveném zákonem. Při výkonu státní správy v přenesené působnosti kraj vykonává kontrolu vedení matričních knih, poskytují informace oprávněným subjektům z evidence obyvatel nebo registrují dobrovolné svazky obcí. Krajský úřad například řeší odvolání proti odmítnutí vydání cestovního pasu nebo ve věcech občanských průkazů.

Kraj provádí dozor nad výkonem přenesené působnosti obcí, přezkoumává rozhodnutí ve věcech přestupků a jiných správních deliktů, poskytuje metodickou pomoc obcím. Provádí státní správu na úseku pohřebnictví, veřejných sbírek, ochrany přírody a krajiny, ochrany evropsky významných lokalit, na úseku obchodování s ohroženými druhy zvířat, posuzování vlivu na životní prostředí, státní správu na úseku odpadů.

A to není vše. Kraje vykonávají státní správu na úseku školství, např. přezkoumávají rozhodnutí ředitelů škol a školských zařízení nebo na úseku sociálních věcí – zde spravuje dávky státní sociální podpory, dávky sociální péče, příspěvky na péči, sociálně-právní ochraně dětí nebo agendu náhradní rodinné péče. Kraj organizuje integrovaný záchranný systém na svém území.

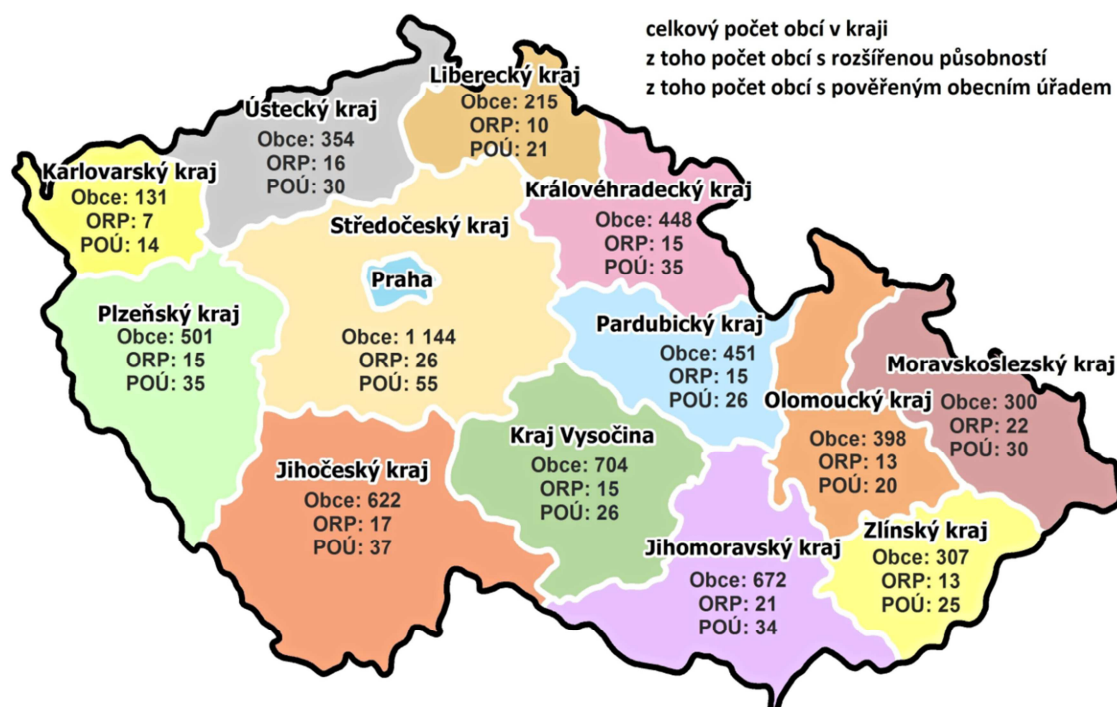
Přenesenou působnost vykonává krajský úřad, pokud její výkon není zákonem svěřen zastupitelstvu, radě nebo zvláštnímu orgánu.

Obrázek 1: Kraje o okresy od roku 1960

Obrázek 2: Kraje a obce od roku 2000 (stav k roku 2015)

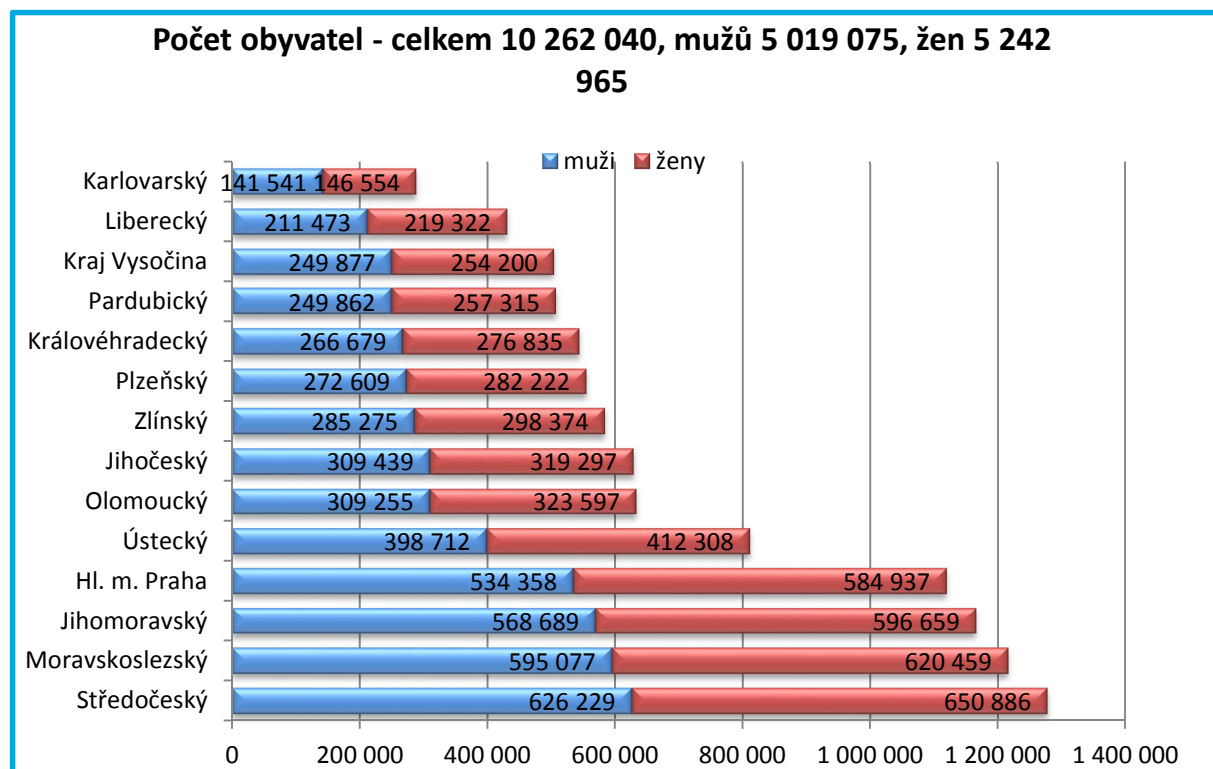

Praha je současně vyšší územní celek (na roveň kraji) i obec. Praha je 1 obec, dělí se na 57 městských částí, z nichž 22 vykonává rozšířenou působnost.

4 Občané a zákazníci veřejné správy

Výjimečnost veřejné správy je dána počtem jejích uživatelů. Všechny 10 262 040 mužů a žen využívá služeb veřejné správy.

Graf 1: Počet obyvatel dle jednotlivých krajů k 1. 1. 2016

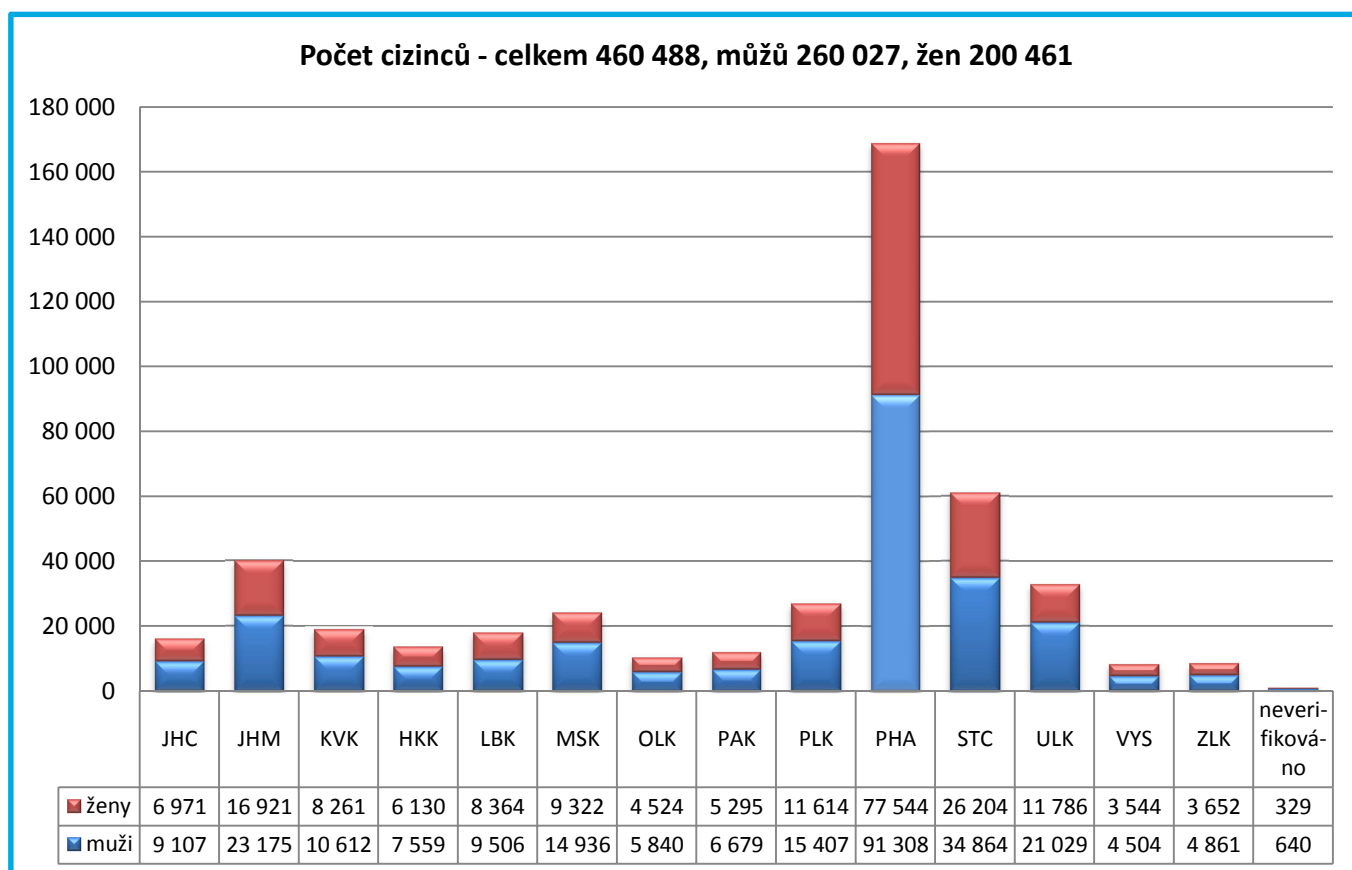
Zdroj: MVČR, informační statistický servis

Nejvíce obyvatel žije ve Středočeském kraji a to 12,4 % všech obyvatel státu, v Moravskoslezském žije 11,8 % obyvatel a v Jihomoravském kraji 11,4 %. Přes milion obyvatel má hl. m. Praha, což je 10,9 % obyvatel státu. Naopak nejméně obyvatel má Karlovarský kraj s 2,8 %, druhý nejméně lidnatý je pak Liberecký kraj s 4,2 % a třetí „odspodu“ je Kraj Vysočina, těsně před Pardubickým krajem (4,9 %).

Žen je více než mužů a to ve všech krajích, největší rozdíl je v Praze, kde žije 52,3 % žen a nejmenší rozdíl je v Kraji Vysočina, kde žije žen „pouze“ 50,4 %.

Veřejná správa se samozřejmě se svými službami orientuje i na potřeby cizinců, kterých bylo k 1. 1. 2016 v rámci České republiky 460 488. Z toho cizinců s trvalým pobytem bylo 260 074 a cizinců s přechodným pobytem – tedy pobytem na vízum k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu nebo přechodný pobyt občana EU či jeho rodinného příslušníka – 200 414. Nejvíce cizích státních příslušníků žije v Praze, a to celých 36,4 %, následně Středočeském kraji 13,3 % a v Jihomoravském kraji 8,7 %.

Graf 2: Počet cizinců dle jednotlivých krajů k 1. 1. 2016

Zdroj: MVČR, informační statistický servis

U cizinců je genderový poměr opačný a více je mužů a to ve všech krajích. Přes 56 % cizinců má v České republice povolený trvalý pobyt.

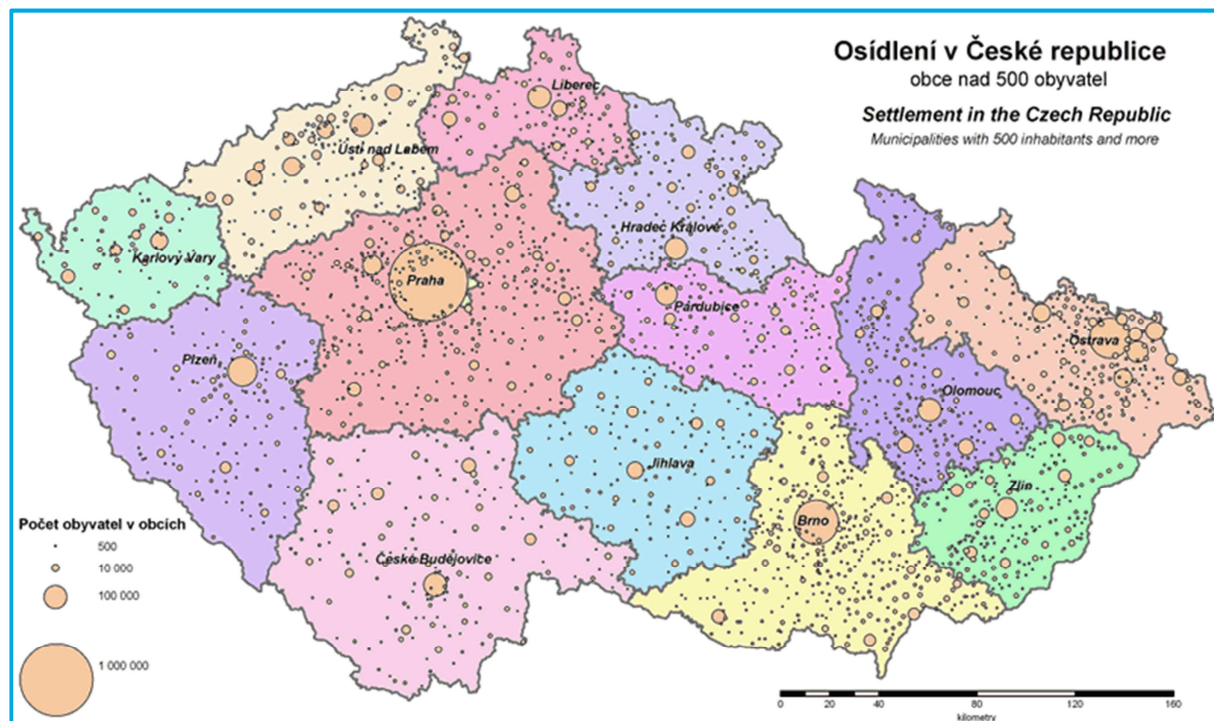
Zdrojem údajů je počet obyvatel v obcích², vycházející z evidence obyvatel. Tyto údaje jsou odlišné od údajů vedených Českým statistickým úřadem³. ČSÚ nevede evidenci obyvatel, publikovaný stav obyvatel navazuje na definitivní výsledky posledního sčítání lidu a je každoročně upravován o počty narozených a zemřelých tak, jak je hlásí matriční úřady, a dále o počty přistěhovalých a vystěhovalých.

Ke komplikovanosti výkonu veřejné správy přispívá také sídelní struktura České republiky, která je vidět na obrázku č. 3. Jak je na první pohled patrné, Česká republika je charakteristická velmi roztržštěnou sídelní strukturou a také velkým počtem obcí, přitom obrázek nezachycuje ty nejmenší obce, které mají počet obyvatel nižší než 500 a kterých je nejvíce.

² <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>

³ https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_lide

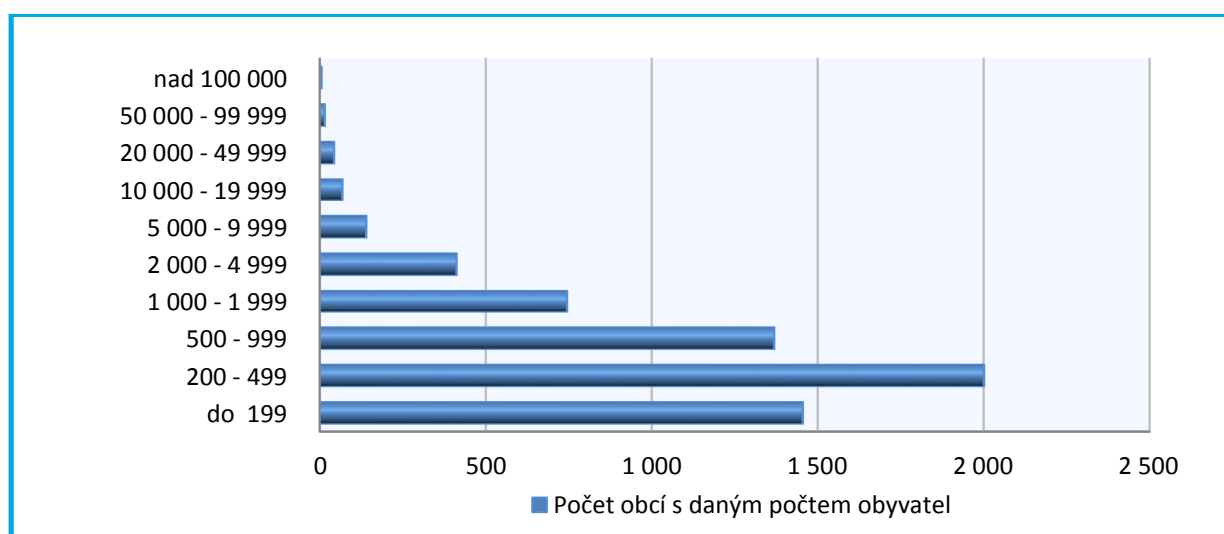
Obrázek 3: Sídlní struktura ČR

Zdroj: Portál územního plánování ČR

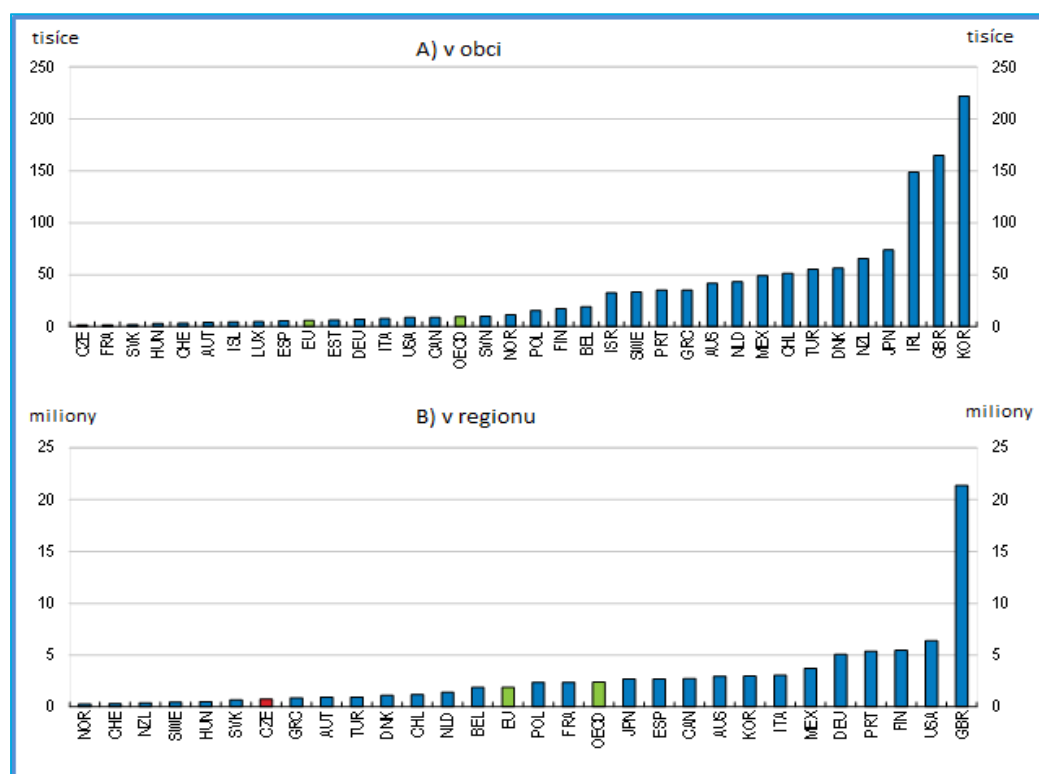
Při celkovém počtu 6 254 obcí, kdy každá obec zajišťuje výkon veřejné správy v samostatné i přenesené působnosti, není v některých případech výkon státní správy jednoduchý. Důvodem je fakt, že většina obcí je malého charakteru nejenom svojí rozlohou, ale především počtem obyvatel zde žijících. Jak je vidět v grafu č. 3, který zobrazuje velikostní strukturu obcí, drtivá většina obcí je s počtem obyvatel do 500.

V těchto malých obcích, kde často působí neuvolněný starosta (tedy má i své občanské zaměstnání) a není zde dostatek kvalifikovaných zaměstnanců obecních úřadů, je pak výkon vybraných agend veřejné správy komplikovaný. Řešením jsou pak často veřejnoprávní smlouvy mezi obcemi, kdy danou agendu zajišťuje pro více malých obcí například obec II. typu, která má dostatečný počet kvalifikovaných zaměstnanců.

Graf 3: Velikostní struktura obcí ČR, r. 2014

Zdroj: Malý lexikon obcí, ČSÚ, 2014

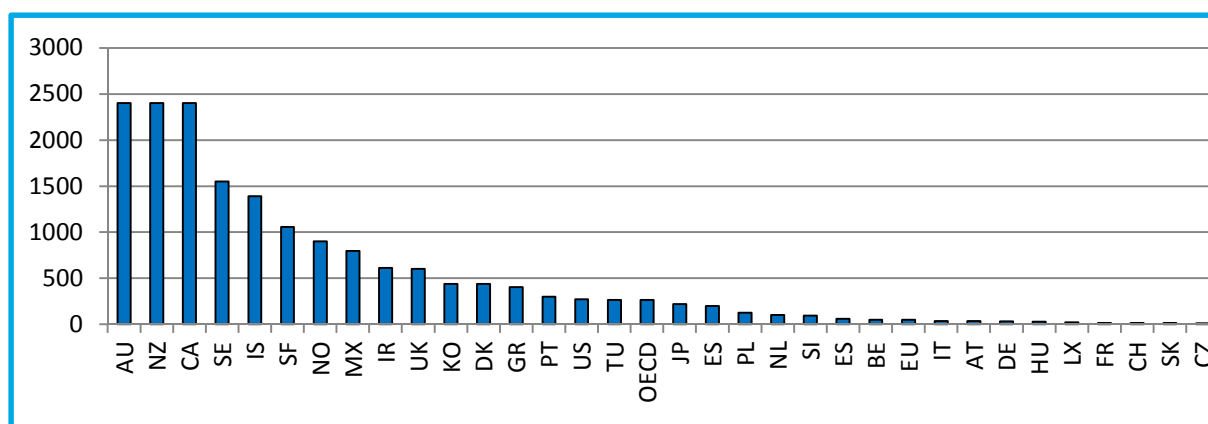
Tento charakter sídelní struktury je specifický, i pokud se podíváme na zahraniční srovnání České republiky s dalšími zeměmi OECD. Jak je vidět v grafu č. 4, který ukazuje průměrný počet obyvatel v obci a v kraji v jednotlivých zemích OECD. ČR je zemí s nejnižším průměrným počtem obyvatel v obci. Co se týče průměrného počtu obyvatel žijících v kraji, umístila se ČR také mezi zeměmi s nejnižším počtem zde žijících obyvatel.

Graf 4: České obce a kraje ve velikostním srovnání zemí OECD. Průměrný počet obyvatel, r. 2013

Zdroj: OECD, databáze Sub-national Government Finance

Co se týče průměrné velikosti obcí z hlediska jejich rozlohy, Česká republika je v mezinárodním porovnání s ostatními státy zemí s nejmenší průměrnou rozlohou obce, viz graf č. 5.

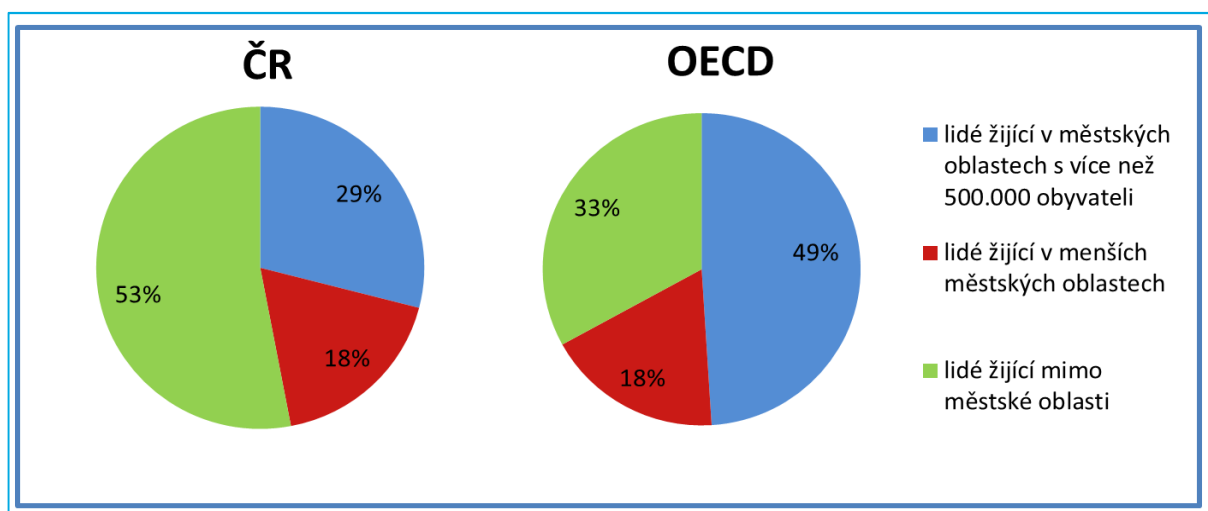
Graf 5: Průměrná velikost obcí v zemích OECD – velké rozdíly mezi jednotlivými státy, r. 2013

Zdroj: OECD, databáze Sub-national Government Finance

Zajímavý jev ukazuje graf č. 6 – ve srovnání s ostatními zeměmi OECD žije v ČR mnohem méně lidí v městských oblastech a je tak trochu překvapivě řazena mezi „rurální“ státy. To zejména kvůli výraznému počtu lidí (53 %, tedy více jak polovina), kteří žijí mimo městské oblasti. Průměr v zemích OECD přitom je pouhých 33 %, tedy o dvacet procent méně.

Graf 6: Rozvrstvení obyvatelstva podle toho, zda žijí v městských oblastech či mimo ně, srovnání ČR a průměru v OECD (hodnoty v %), r. 2013

Zdroj: OECD, databáze Sub-national Government Finance

5 Co přinesl rok 2015 veřejné správě v legislativních změnách?

Zákon o státní službě

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě vstoupil do plné účinnosti k prvnímu dni roku 2015, ačkoliv některá ustanovení vstoupila v účinnost již dnem vyhlášení, tj. 6. listopadu 2014. Zákon představuje novou komplexní úpravu státní služby a její organizace a je významným krokem k zavedení stabilní a profesionální státní správy. Úpravou státní služby se zabývá zvláštní kapitola (kapitola 6).

Novela zákona o pozemních komunikacích

Zákon č. 13/1997 Sb, o pozemních komunikacích přinesl novelou č. 268/2015 Sb. úlevu malým obcím, kdy je nově silničním správním úřadem pro účelové komunikace obec s rozšířenou působností. Naopak všechny obce se staly speciálním stavebním úřadem pro místní komunikace. K připojení na pozemní komunikaci už není třeba souhlasu vlastníka komunikace, ale jen jeho stanovisko. Novela zákona sejmula z obcí povinnost starat se o vegetaci podél silnic v intravilánu obce a dala do souladu s povinnostmi vlastníka komunikací, které měl o tytéž komunikace v extravilánu.

Zákon o provozu na pozemních komunikacích

Novela zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích rozšířila okruh oprávněných osob zastavovat vozidla. V návaznosti na změny cyklistických zón jsou definovány příslušné dopravní značky. Zjednodušena byla i administrativa spojená s převodem vozidla. Zákon nově umožnil získání registrační značky na přání.

Pro vlastníky vozidel je nejdůležitější zjednodušení převodu vozidla. Dosud bylo nezbytné zajistit odhlášení od původního vlastníka a následné přihlášení vozidla dle sídla nebo bydliště budoucího provozovatele. V případě převodu mezi kraji bylo nutné navštívit dva registry. V praxi celá řada vozidel zůstala v tzv. polopřevodu. A to se změnilo. Novela se řídí pravidlem „třikrát jedna“ -jeden registr vozidel, jedna žádost a tím pádem jeden úkon.

Prodávající může jít na úřad s kupujícím nebo jeden může zmocnit druhého nebo mohou oba zmocnit třetí osobu. K zápisu změny a k vydání nových dokladů dojde na jednom úřadě na základě jedné žádosti. K převodu vozidla na registru vozidel musí dojít do 10 pracovních dní od převodu vlastnického práva. Tímto se zcela ruší odhlášení vozidla a nebudou existovat vozidla v polopřevodu – v jeden okamžik bude vozidlo odhlášeno i přihláшено.

Novela zákona o loteriích

Zákon č. 380/2015 Sb. přináší novelizaci zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách schválené v prosinci 2015 je posílení předcházení a potírání sociálně patologických jevů spojených s provozováním hazardních her. Jako prostředek bylo zvoleno zvýšení sazeb odvodu z loterií, kurzových sázek, sázkových her v kasinu, ale i z výherních hracích přístrojů a jiných technických herních zařízení.

Mění se rovněž poměry definující rozpočtové určení odvodu, kdy se procentuální vyjádření části výnosu určené pro obce sice snižuje, nicméně s předpokládaným vyšším výnosem by měl být objem prostředků plynoucích obcím přinejmenším zachován. Změna tak bude vedle žádaného sociálního

efektu znamenat i zvýšení částky z výnosu odvodu z loterií a jiných podobných her plynoucí do státního rozpočtu.

Dílčí odvod z výherních hracích přístrojů je z 20 % příjmem státního rozpočtu a z 80 % příjmem rozpočtů obcí. Naproti tomu je odvod z loterií ze 70 % příjmem státního rozpočtu a z 30 % příjmem rozpočtů obcí.

Zákon o registru smluv

Zákonem č. 340/2015 Sb. se zřizuje registr smluv jako informační systém veřejné správy a bude sloužit k uveřejňování smluv zákonem specifikovaných. Jde především o soukromoprávní smlouvy, ale i smlouvy o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci, jejichž jednou ze stran je Česká republika, územní samosprávný celek, včetně městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy, státní příspěvková organizace a další veřejné instituce jako i Český rozhlas a Česká televize.

Spodní hranice pro uveřejňované smlouvy je 50 000 Kč bez DPH. Obecně smlouva, na niž se bude vztahovat povinnost uveřejnění prostřednictvím registru smluv, nabude účinnosti nejdříve dnem svého uveřejnění. Zákon nabývá účinnosti, s výjimkou některých ze svých ustanovení, dnem 1. 7. 2016.

Novela zákona o evidenci obyvatel, občanských průkazech a cestovních dokladech

Zákonnou novelou č. 318/2015 Sb., která pozměňuje z. č. 133/2000 Sb., bylo přistoupeno k legislativně-technickým úpravám a sjednocení právní terminologie v souvislosti s rekodifikací soukromého práva. Změny se dotkly rozšíření a zpřesnění rozsahu údajů vedených v agendovém informačním systému evidence obyvatel a v registru rodných čísel, ale také údajů využívaných z informačních systémů provozovaných policií o cizincích s povolením k pobytu na území ČR.

Na úseku cestovních dokladů přináší novela změny týkající se místní příslušnosti pro podání žádosti o vydání a pro převzetí těchto dokladů. Bylo ukončeno vydávání cestovních dokladů tzv. blesků bez biometrických údajů s lepenou fotografií s dobou platnosti 6 měsíců. Vydávány jsou plnohodnotné cestovní doklady s biometrickými údaji ve zkrácené lhůtě 6 pracovních dnů.

Školský zákon a jeho novela o inkluzivním vzdělávání

Obcím novela zákona č. 82/2015 Sb. přináší změnu školského zákona č. 561/2014 Sb. a změněné povinnosti ve financování jimi zřizovaných školských zařízení a především zavedení nových pravidel společného vzdělávání žáků se speciálními potřebami v běžných školách, ještě v roce 2016 zůstává předmětem diskusí.

Zákon o místních poplatcích

Ambicí novely zákona č. 266/2015 Sb. bylo narovnat dosavadní stav zákon č. 565/1990 Sb. v platném znění, kdy mohly obce vyměřovat a následně exekučně vymáhat místní poplatky po nezletilých, tedy po dětech dlužníků. V důsledku toho byly děti postihovány za své rodiče a jednalo se o rozpor se základními principy státu.

Novela zákona o svobodném přístupu k informacím

Jedná se o změny zachycené zákonem č. 222/2015 Sb., které novelizují zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a které napomohou efektivnějšímu zveřejňování informací veřejného sektoru a jejich opakovanému použití, a to především díky povinnosti zveřejňovat informace v otevřených a případně též ve strojově čitelných formátech.

Cílem je využívat výhody otevřených dat v podnikatelské sféře, v neziskovém sektoru i v akademickém výzkumu za současného zkvalitnění veřejných služeb, neboť kromě požadavku na formáty zveřejňovaných a poskytovaných informací explicitně zavádí možné způsoby poskytování informací na základě žádosti. Zavádí se způsob poskytnutí informace formou sdílení dat prostřednictvím rozhraní informačního systému a umožněním dálkového přístupu k informacím.

Novela přestupkového zákona a zákona o Rejstříku trestů

Zákon č. 204/2015 Sb. mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích a zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů. Prodloužila se doba projednání přestupků pro správní úřady z jednoho na dva roky. Další významnou změnou bude zavedení evidence přestupků, která naváže na přísnější postih recidivy závažnějších druhů přestupků, jejichž spáchání bude nově předmětem evidence vedené Rejstříkem trestů. Bude tak umožněn účinnější boj s bagatelní kriminalitou.

Novela zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Nově přijatý zákon č. 24/2015 Sb., který mění zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, mění žádosti o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci. Nové paragrafy upravují programové dotace, tedy různé grantové systémy například na podporu sportu, kultury nebo sociálních věcí a povinnost zveřejňování dotačních záměrů. Novela má za cíl zprůhlednit proces poskytování finančních prostředků z územních rozpočtů. Nově lze poskytovat dotace na základě veřejnoprávní smlouvy, které je nutno na dotace nad 50 tisíc Kč zveřejnit na webové stránce poskytovatele na dobu 3 let. V opačném případě se jedná o správní delikt.

Změna v odměňování členů samospráv

Cílem změny vládního nařízení č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev bylo zvýšit odměny uvolněným členům zastupitelstev a zvýšit částky měsíčních odměn, které lze poskytnout uvolněným a neuvolněným členům zastupitelstev. S účinností od 1. dubna 2015 došlo novelou k navýšení o 3,5 % a s účinností od 1. ledna 2016 o další 3 %. To vše s ohledem na trvale se zvyšující nároky pojící se s výkonem funkce členů zastupitelstev územních samosprávných celků.

Změny v územně správním členění státu

Ke konci roku 2015 došlo na základě novely č. 15/2015 Sb. zákona č. 36/1960 Sb. ke zrušení Vojenského újezdu Brdy a ke vzniku šesti nových obcí oddělením ze stávajícího území vojenských újezdů – Polná na Šumavě, Bražec, Doupovské Hradiště, Město Libavá, Kozlov a Luboměř pod Strážnou. Zároveň došlo i k úpravě místa trvalého pobytu obyvatel vojenských újezdů tak, aby bylo nezpochybnitelné, že se stávají občany jednotlivých obcí, a to se všemi právy a povinnostmi.

Změny v označování ulic a veřejných prostranství

Novela vyhlášky č. 326/2000 Sb. nevede k fyzickému přečíslování domů, reaguje na dříve existující omezení – technické možnosti základního registru územní identifikace, adres a nemovitostí, odstraňuje některé anomálie, které nastaly ve značení budov v důsledku lokální špatné praxe. Např. evidenční číslo 030 lze zapsat do základního registru pouze jako 30. Uvádění nuly před číslem evidenčním není v databázi technicky možné.

Změna zákona o veřejných zakázkách

Další z četných novel zákona č. 137/2006 Sb. přináší rozmanité úpravy s ambicí odstranit zásadní problémy před celkovou novelizací zákonné úpravy. Upraveno bylo zadávání dodatečných stavebních prací a dodatečných služeb. Rozšířila se kritéria hodnocení nabídek na základě základního hodnotícího kritéria – ekonomicky nejvýhodnější nabídky. Zadavatel bude moci jako další dílčí hodnotící kritérium využít i hodnocení organizace, kvalifikace a zkušeností pracovníků podílejících se na plnění veřejné zakázky.

Zrušila se povinnost předložit oponentní odborné vyjádření k odůvodnění významných veřejných zakázek, které znamenaly růst administrativy. Významnou změnou je odstranění povinnosti zadavatele zrušit zadávací řízení v případě, kdy obdržel pouze jednu nabídku nebo mu po posouzení nabídek k hodnocení pouze jediná nabídka zbyla. Vedle toho v roce 2015 probíhala příprava nového zákona upravujícího veřejné zadávání, který bude účinný od podzimu 2016.

6 Státní služba

Státní služba se v České republice řídí zákonem o státní službě, který upravuje právní poměry státních zaměstnanců vykonávajících státní správu ve služebních úřadech, organizační věci státní služby a související věci personálního charakteru.

Tento zákon svým pojetím stanoví zásady a základní hodnoty státní služby s cílem zvýšit výkonnost státní správy, definuje hranici vzájemného působení mezi politickou a úřednickou úrovní, zavádí pravidla pro vzdělávání státních zaměstnanců, zajišťuje profesionalizaci a stabilizaci státní správy zlepšením odbornosti veřejné správy a vybudováním spravedlivého a transparentního systému odměňování.

6.1 Právní úprava státní služby

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále jen „zákon o státní službě“) byl zveřejněn ve Sbírce zákonů České republiky dne 6. listopadu 2014 a jeho plná účinnost nastala k 1. lednu 2015⁴. V souvislosti s přijetím zákona byl přijat zákon č. 250/2014 Sb., o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o státní službě, tzv. změnový zákon, který se týkal více než 60 zákonů.

Zákon o státní službě upravuje zejména právní poměry státních zaměstnanců vykonávajících ve správních úřadech státní správu a představuje významný krok k zavedení stabilní a profesionální státní správy. V souladu s ním musí postupovat všechny služební úřady. V roce 2015 se služebním úřadem stalo 231 úřadů od ministerstev a dalších ústředních správních úřadů až po např. okresní správy sociálního zabezpečení.

Věcným garantem za implementaci zákona o státní službě je Ministerstvo vnitra – sekce pro státní službu.

K provedení zákona o státní službě bylo nezbytné jen do poloviny roku 2015 přijmout 12 nařízení vlády a 2 vyhlášky, další 2 vyhlášky byly přijaty ve druhé polovině roku 2015. Dále bylo v roce 2015 vydáno 12 služebních předpisů náměstka ministra vnitra pro státní službu.

Zákon o státní službě doznal v roce 2015 tří změn:

- První byla realizována nálezem Ústavního soudu č. 199/2015 Sb. ze dne 30. června 2015, kterému předcházela návrh prezidenta republiky na zrušení zákona o státní službě či jeho jednotlivých ustanovení. Nálezem Ústavního soudu bylo zrušeno znění věty čtvrté odst. 3 ustanovení § 17 zákona o státní službě, vztahující se k systemizaci služebních míst, ve zbývajících částech byl návrh zamítnut. Tato novela nabyla účinnosti dne 14. srpna 2015.
- Druhá změna byla přijata zákonem č. 131/2015 Sb.⁵ za účelem úpravy působnosti zákona o státní službě na členy Rady Energetického regulačního úřadu s účinností od 1. ledna 2016.

⁴ Ustanovení § 13, 184, 185, 186, 187, 202, 206 zákona o státní službě nabyla účinnosti dnem jeho vyhlášení 6. listopadu 2014.

⁵ Zákon č. 131/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

- Třetí novela, která nabyla účinnosti dne 25. listopadu 2015, byla provedena zákonem č. 298/2015 Sb.⁶ a týkala se okruhu osob, které se mohou účastnit výběrových řízení.

6.2 Služební úřady

V této části se blíže věnujeme vymezení pojmu služební úřad a určení podmínek, za nichž se orgán státní správy stává služebním úřadem. Pro působnost zákona o státní službě je rozhodující, aby správní úřad, jehož zaměstnanci s ohledem na § 1 odst. 1 písm. a) zákona o státní službě vykonávají ve správních úřadech státní správu, byl zřízen zákonem a výslovně zákonem označen jako správní úřad nebo orgán státní správy.

Definice správního úřadu pro účely daného zákona je uvedena v ustanovení § 3, dle kterého je správním úřadem ministerstvo a jiný správní úřad, jestliže je zřízen zákonem a je výslovně označen jako správní úřad nebo orgán státní správy. Toto zákonné vymezení vychází i z čl. 79 Ústavy České republiky, který předpokládá, že ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem. Správní úřad je organizační jednotka zřízená zákonem, ať již zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů, nebo zvláštními právními předpisy předpokládajícími existenci konkrétních správních úřadů.

V ustanovení § 2 odst. 2 zákona o státní službě jsou vymezeny správní úřady, např. Národní bezpečnostní úřad, na jejichž zaměstnance se tento zákon nevztahuje, a to z důvodu požadavku na zajištění nezávislosti úřadu nebo z dalších specifických požadavků na výkon činnosti. Dále jsou vyloučeni například zaměstnanci zařazení v Generálním štábu Armády České republiky nebo zaměstnanci zařazení v bezpečnostních sborech. Důvodem takového přístupu je, že jejich postavení je upraveno zvláštním právním předpisem.

Při aplikaci zákona o státní službě je třeba rozlišovat institucionální a funkční pojetí státní správy, tedy jak je formálně instituce označena a jakou činnost vykonává. Pro použití zákona o státní službě musí být současně splněny dvě podmínky. Daný subjekt musí být zřízen zákonem a zároveň musí být zákonem výslovně označen za správní úřad nebo orgán státní správy a zaměstnanci tam zařazení vykonávají státní správu, tedy uplatňují státní moc. Na jiné subjekty se zákon o státní službě vztahuje pouze, pokud tak stanoví zvláštní zákon. Důvodem proč zaměstnanci některých institucí nebo subjektů práva stojí mimo působnost zákona o státní službě, je, že nevykonávají státní správu a velmi pravděpodobně ani obory služby ve smyslu § 5 zákona o státní službě a příslušného nařízení vlády č. 106/2015 Sb., o oborech státní služby.

V případě těchto ostatních institucí jde především o organizační složky státu, např. Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. Další kategorií institucí, stojících mimo působnost zákona o státní službě, jsou příspěvkové organizace. Mezi tyto organizace patří např. Národní muzeum. Dalším příkladem jsou právnické osoby obchodního práva, např. akciová společnost České dráhy nebo státní organizace Správa železniční dopravní cesty, nebo ty, jejichž existenci přímo předpokládá zvláštní právní norma, např. Grantová agentura.

⁶ Zákon č. 298/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Pokud některý subjekt, který však nebyl zákonem za správní úřad označen, vykonává státní správu (činnost podle § 5 zákona o státní službě v užším smyslu), jeho postavení bylo narovnáno zákonem č. 250/2014 Sb., o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o státní službě. Tato právní norma jej označila za správní úřad, např. v případě České správy sociálního zabezpečení a okresních správ sociálního zabezpečení, které skutečně vykonávají státní správu. Dále pod režim státní služby zařazuje i některé subjekty či složky, jež správními úřady nejsou, ale vykonávají některé činnosti svěřené jinak správním úřadům podle § 5 zákona o státní službě, typicky realizují dotační politiku a jsou součástí implementačních struktur ESIF (např. Státní fond životního prostředí).

Za správní úřad lze rovněž považovat subjekt, který vykonává veřejnou správu. Tento subjekt sice také rozhoduje o právech a povinnostech fyzických a právnických osob a toto rozhodování se děje v oblasti veřejné správy a přitom činnosti vykonávané tímto subjektem nejsou přikázány orgánům moci zákonodárné či soudní, ale pokud není označen za správní úřad jiným zákonem, pak není podřazen pod působnost zákona o státní službě. Například lze uvést Nejvyšší kontrolní úřad a Českou národní banku, které byť z části vykonávají veřejnou správu, nejsou označeny jiným zákonem za správní úřad a zákon o státní službě se na ně z tohoto titulu nevztahuje.

6.3 Postup implementace zákona o státní službě

Implementaci zákona o státní službě v roce 2015 je možno rozdělit do dvou fází, přičemž zlomovým datem je 1. červenec 2015, kterému předcházela velmi náročná a intenzivní půlroční příprava se zapojením všech služebních úřadů.

Přestože zásadní změny ve státní službě byly na základě přechodných ustanovení zákona o státní službě odstartovány 1. července 2015, bylo nutné pro jejich úspěšné provedení nastavit nový systém státní služby a vytvořit podmínky pro jeho spuštění v praxi. Uskutečnila se tak výběrová řízení na náměstka ministra vnitra pro státní službu, státní tajemníky, bylo vydáno zmíněných 14 prováděcích právních předpisů a služební předpisy náměstka ministra vnitra pro státní službu. Zároveň byla připravena první systemizace služebních a pracovních míst a postupy a metodické pokyny pro přípravu výběrových řízení na představené a ostatní státní zaměstnance.

K 1. červenci 2015 vznikla v souvislosti se schválenou systemizací na všech služebních úřadech služební místa, všichni vedoucí zaměstnanci se ze zákona stali představenými a museli do 31. srpna 2015 složit před příslušným služebním orgánem služební slib. Další zaměstnanci, kteří splňovali zákonné podmínky a chtěli být přijati do služebního poměru, museli do 31. srpna 2015 podat žádost o přijetí do služebního poměru. Jejich žádosti byly v souladu se správním řádem do konce roku 2015 vyřizovány a služební orgány rozhodovaly o jejich přijetí do služebního poměru na dobu určitou nebo neurčitou či nepřijetí podle toho, zda a jak byly splněny zákonné podmínky pro přijetí do služebního poměru.

Postupně byla vyhlašována výběrová řízení na obsazování volných služebních míst a na služební místa vedoucích služebních úřadů ve všech služebních úřadech, kde nebylo služební místo vedoucího služebního úřadu obsazeno. Podle přechodných ustanovení zákona o státní službě byla dále vyhlašována výběrová řízení na služební místa představených.

Na základě přijetí zaměstnanců do služebního poměru započal v září proces konání úřednických zkoušek a byla schválena Rámcová pravidla vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech.

Dne 15. října 2015 se uskutečnilo 4. jednání se zástupci Evropské komise k naplňování zákona o státní službě, na kterém bylo konstatováno, že Česká republika značně pokročila v naplňování svých závazků a účinně zavádí všechny čtyři základní prvky definované v Dohodě o partnerství – stanovení zásad a základních hodnot státní služby, stabilitu veřejné správy, transparentní nábor státních zaměstnanců a přiměřenou a spravedlivou odměnu. Proces profesionalizace a zvýšení transparentnosti české státní správy byl tímto zahájen s tím, že efektivitu českých státních úřadů při provádění služebního zákona bude možno plně hodnotit až v nadcházejících letech.

Zákon o státní službě upravuje zejména právní poměry státních zaměstnanců vykonávajících ve správních úřadech státní správu a představuje významný krok k zavedení stabilní a profesionální státní správy. V souladu s ním musí postupovat všechny služební úřady, kterými jsou správní úřady⁷ a státní orgány nebo právnické osoby, o kterých tak stanoví jiný zákon. V roce 2015 se tak služebním úřadem stalo 231 úřadů od ministerstev a dalších ústředních správních úřadů až po např. okresní správy sociálního zabezpečení⁸.

6.4 Hlavní pilíře zákona o státní službě

Následující kapitoly se podrobněji věnují stěžejním oblastem zákona o státní službě.

Obory služby

Zákon o státní službě obsahuje v § 5 odst. 1 taxativní výčet činností, které zahrnuje státní služba, a jsou tudíž vykonávány na systemizovaných služebních místech. Na základě zmocnění obsaženého v § 5 odst. 2 zákona o státní službě bylo vydáno nařízení vlády č. 106/2015 Sb., o oborech státní služby, kterým se stanovuje 79 oborů služby podle činností a agend vykonávaných ve služebních úřadech.

Stanovení konkrétních oborů služby na jednotlivých služebních místech je v gesci příslušných služebních orgánů a vychází z konkrétních činností, jejichž výkon se na systemizovaných místech požaduje. Od toho se zároveň odvíjí povinnost státních zaměstnanců zařazených na těchto místech vykonat ve stanovených oborech úřednické zkoušky.

Určení konkrétních oborů služby na systemizovaných místech je součástí vnitřní systemizace jednotlivých služebních úřadů, kde na stanovené obory služby navazuje katalogové určení konkrétních správních činností, které jsou na systemizovaných místech vykonávány. Nejnáročnější správní činnost, jejíž výkon se na služebním místě požaduje, je rozhodující pro klasifikaci tohoto místa platovou třídou.

⁷ Pro účely zákona o státní službě je podle § 3 zákona správním úřadem ministerstvo a jiný správní úřad, jestliže je zřízen zákonem a je zákonem výslovně označen jako správní úřad nebo orgán státní správy.

⁸ Komplettní přehled služebních úřadů k 1. 7. 2015 je v příloze zprávy.

Organizace a systemizace

Zákonem o státní službě a příslušnými prováděcími právními předpisy jsou upravena pravidla pro tvorbu, předkládání a schvalování systemizace služebních a pracovních míst a organizační struktury služebních úřadů. Návrh systemizace je zpracován Ministerstvem vnitra – sekcí pro státní službu v dohodě s Ministerstvem financí na základě návrhů jednotlivých služebních orgánů a je předkládán vládě České republiky ke schválení. Podle služebního zákona je systemizace schvalována na kalendářní rok a v jeho průběhu je změna systemizace možná jen za zákonem stanovených podmínek. Na základě schválené systemizace je zpracován a schválen návrh organizační struktury služebního úřadu.

Systemizace služebních a pracovních míst je schvalována vládou České republiky v rozsahu § 17 zákona o státní službě. V tomto ustanovení jsou definovány agregované údaje, které vláda svým usnesením stanoví pro každý služební úřad samostatně. Jedná se o následující údaje, které jsou v obdobném rozsahu schvalovány i pro místa pracovní, upravená zákoníkem práce:

- počet služebních míst státních zaměstnanců, kteří nejsou představenými, klasifikovaných platovými třídami,
- počet služebních míst představených klasifikovaných platovými třídami,
- objem prostředků na platy státních zaměstnanců,
- počet služebních míst, u kterých je s ohledem na ochranu veřejného zájmu nezbytným požadavkem státní občanství České republiky,
- počet služebních míst, u kterých se stanoví zákaz konkurence.

Pro rok 2015 byl ustanovením § 184 zákona o státní službě vymezen specifický postup, podle kterého byla realizována první systemizace služebních a pracovních míst s účinností od 1. července 2015 a tzv. druhá zpřesňující systemizace s účinností od 1. ledna 2016. Hlavní rozdíl mezi první a druhou systemizací byl dán jejich účelem, kdy první systemizace měla za cíl především vymezení služebních míst státních zaměstnanců a pracovních míst zaměstnanců. Druhá systemizace měla toto vymezení s odstupem času zpřesnit.

Během přípravného procesu první systemizace bylo nutné provést ze strany jednotlivých služebních úřadů dílčí změny, aby systemizace, a na jejím základě zpracovaná organizační struktura služebních úřadů, odpovídaly zákonu o státní službě a prováděcím právním předpisům.

První oblast změn byla dána samotným účelem první systemizace, tedy vymezením služebních a pracovních míst. Z tohoto důvodu bylo nezbytné, aby některé služební úřady zpřesnily ve vybraných případech konkrétních míst vymezení činností, které na nich byly vykonávány. Tento proces byl přímo determinován zákonem o státní službě, ve kterém je v § 5 odst. 1 uveden taxativní výčet činností, kterými jsou definována systemizovaná služební místa.

Další oblast změn, která doprovázela implementaci služebního zákona, spočívala v uvedení organizačních struktur služebních úřadů do souladu s nařízením vlády č. 92/2015 Sb., o pravidlech pro organizaci služebního úřadu. Služební úřady provedly do 30. června úpravy organizačních struktur tak, aby byly respektovány minimální počty systemizovaných míst v jednotlivých organizačních útvech (převážně odděleních) podle výše uvedeného nařízení vlády. V případě některých služebních úřadů bylo dále nutné přistoupit ke zrušení organizačních útvarů na nejnižší úrovni, např. referátů.

Pro vyhodnocení přípravy a účinnosti první systemizace byla sekci pro státní službu Ministerstva vnitra zpracována analýza, na základě které lze konstatovat, že jednotlivé služební úřady se setkaly s určitými komplikacemi, plynoucími převážně z implementace nové legislativy. Zároveň se ale podařilo identifikovat pozitivní přínos systemizace dle služebního zákona, který podle služebních úřadů spočívá především ve stabilizaci organizačních struktur a snížení četnosti organizačních a personálních změn v delším časovém horizontu.

První systemizace byla schválena usnesením vlády České republiky č. 465 ze dne 15. června 2015 s účinností od 1. července 2015. Ve všech služebních úřadech bylo celkem systemizováno 75 277 služebních a pracovních míst, z tohoto počtu bylo 68 091 míst služebních a 7 186 míst pracovních a celkový objem finančních prostředků na platy činil 13 040 126 977 Kč. Zde je ovšem nutné uvést, že tyto údaje z první systemizace jsou do značné míry zkresleny nerovnoměrnou mírou čerpání finančních prostředků jednotlivými služebními úřady v průběhu rozpočtového období, a neodrážejí prostou polovinu objemu prostředků na platy za celý kalendářní rok.

Agregovaná data ve zjednodušeném vyjádření oproti struktuře dle § 17 zákona o státní službě jsou uvedena v tabulce č. 1, ze které je zároveň patrné srovnání s tzv. druhou systemizací schválenou usnesením vlády České republiky č. 1006 ze dne 7. prosince 2015 s účinností od 1. ledna 2016. Ve srovnání s první systemizací se jedná o nárůst o 920 míst, podrobněji vyjádřeno, o nárůst služebních míst o 1 084 a pokles počtu pracovních míst o 164.

Důvodem této změny bylo zejména zřizování a rušení míst spojených s čerpáním evropských fondů, navyšování počtu míst potřebných pro zajištění stávajících agend, např. elektronizaci veřejné správy, nebo o zajištění výkonu nových činností, např. zavádění elektronické evidence tržeb. Nárůst počtu míst mezi první a druhou systemizací zahrnuje také 277 míst, o která byla systemizace navýšena v období mezi oběma systemizacemi. Na tomto nárůstu se podílelo zejména Ministerstvo vnitra navýšením míst k zajištění opatření v souvislosti s problematikou migrace v Evropské unii

Tabulka 1: Souhrnná data k systemizaci služebních a pracovních míst v roce 2015 a 2016

Souhrnná data k systemizaci služebních a pracovních míst	1. systemizace (červenec – prosinec 2015)	2. systemizace (leden – prosinec 2016)
Počet služebních míst představených	9 837	9 911
Počet služebních míst ostatních státních zaměstnanců	58 254	59 264
Objem prostředků na platy služebních míst	11 932 111 022 Kč	25 445 998 006 Kč
Počet služebních míst s požadavkem státního občanství	3 284	3 622
Počet služebních míst se zákazem konkurence	83	70
Počet pracovních míst vedoucích	362	345
Počet pracovních míst ostatních zaměstnanců	6 824	6 677
Objem prostředků na platy pracovních míst	1 108 015 955 Kč	2 240 973 317 Kč
Počet pracovních míst s požadavkem státního občanství	272	262
Počet pracovních míst se zákazem konkurence	14	12

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Výběrová řízení

Přijetím zákona o státní službě doznala výběrová řízení na služební místa státních zaměstnanců výrazných změn, a to zejména s ohledem na jejich podřazení pod režim správního řádu. Tato změna s sebou přinesla na jedné straně důraz na větší profesionalizaci a transparentnost při výběru vhodných státních zaměstnanců, na druhou stranu zvýšenou administrativní zátěž a prodloužení doby konání výběrových řízení.

První zkouškou těchto nově nastavených pravidel bylo výběrové řízení na klíčovou pozici ve státní službě, na služební místo náměstka ministra vnitra pro státní službu, v němž byl jako nejvhodnější žadatel vybrán RNDr. Josef Postránecký, který byl do funkce jmenován 2. února 2015. Následovalo výběrové řízení na služební místo personálního ředitele sekce pro státní službu, v němž byla jako nejvhodnější žadatelka vybrána Mgr. Iva Hřebíková, která byla do funkce jmenována 1. března 2015. Následně bylo v průběhu března 2015 vyhlášeno 15 výběrových řízení na služební místa státních tajemníků ve všech ministerstvech a v Úřadu vlády ČR a do 30. června 2015 byly obsazeny všechny hlavní pozice ve státní službě.

Všechna výběrová řízení na služební místa musí být vedena podle pravidel stanovených zákonem o státní službě. Pro sjednocení postupu při konání výběrových řízení proto vydal náměstek ministra vnitra pro státní službu *Metodický pokyn č. 6/2015, kterým se stanoví podrobnosti k provádění výběrových řízení na obsazení služebních míst státních zaměstnanců a představených*, který byl na základě praktických zkušeností na konci roku aktualizován.

Výběrová řízení na obsazení služebních míst vedoucích služebních úřadů a ostatních představených

Vedoucí správních úřadů se v souladu s § 186 odst. 1 zákona o státní službě stali již dnem 6. listopadu 2014 vedoucími služebních úřadů ve služebním poměru na dobu neurčitou, a dosavadní vedoucí zaměstnanci ve správních úřadech vykonávající činnosti obdobné činnostem podle § 5 zákona o státní službě se dnem 1. července 2015 stali podle § 188 odst. 1 zákona o státní službě státními zaměstnanci ve služebním poměru na dobu neurčitou a představenými. Službu na svých služebních místech mohou ovšem vykonávat pouze do doby obsazení těchto služebních míst postupem podle § 186 odst. 4, respektive § 188 odst. 6 zákona o státní službě. Pokud tito státní zaměstnanci chtěli dále vykonávat službu na svých služebních místech, museli se přihlásit a uspět ve výběrových řízeních a svá místa tak obhájit.

Všechna výběrová řízení na služební místa vedoucích služebních úřadů (téměř 200 výběrových řízení) byl povinen podle § 186 odst. 4 zákona o státní službě vyhlásit náměstek ministra vnitra pro státní službu do 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona o státní službě, tedy do 31. prosince 2015. Prioritou bylo vyhlásit výběrová řízení na 12 neobsazených služebních míst vedoucích služebních úřadů, mezi nimiž byli například i generální ředitel Úřadu práce České republiky či předseda Českého báňského úřadu. K vyjasnění a usnadnění vyhlášení těchto výběrových řízení byla sekci pro státní službu Ministerstva vnitra vydána *Metodická pomůcka k vyhlášení výběrových řízení na služební místa vedoucích služebních úřadů*.

Výběrová řízení na ostatní představené již vyhlášoval v souladu s § 188 odst. 6 zákona o státní službě vždy příslušný služební orgán, a to v termínu do 31. prosince 2015 v případě služebních míst

náměstků pro řízení sekce a ředitelů sekce. Na některých služebních úřadech již byla vyhlášována i výběrová řízení na služební místa ředitelů odboru a vedoucích oddělení. Ovšem vzhledem k nejzazšímu stanovenému termínu pro jejich vyhlášení 30. června 2016, je většina těchto výběrových řízení plánována až na rok 2016.

Všechna výběrová řízení, jež měla být vyhlášena do konce roku 2015, byla vyhlášena ve stanoveném termínu, a došlo tak ke splnění jednoho z hlavních úkolů, jež s sebou přinesla implementace zákona o státní službě v roce 2015.

Úřednická zkouška

Zavedením institutu úřednické zkoušky byly pro státní zaměstnance nastaveny obdobné podmínky prokazování odbornosti a profesní způsobilosti, jaké jsou již delší dobu nastaveny pro úředníky územních samosprávných celků. Úspěšně vykonat úřednickou zkoušku je povinen každý státní zaměstnanec. V případě neúspěchu má státní zaměstnanec možnost zkoušku jednou opakovat.

Úřednická zkouška má část obecnou a část zvláštní. Obecná část úřednické zkoušky se koná písemně a jejím účelem je ověřit, zda má státní zaměstnanec potřebné znalosti organizace a činnosti veřejné správy, práv, povinností a pravidel etiky státního zaměstnance, právních předpisů obecně dopadajících na činnost státní správy a práva Evropské unie. Zvláštní část se koná po úspěšném vykonání obecné části a jejím účelem je ověřit, zda státní zaměstnanec má potřebné vědomosti a schopnosti a je dostatečně odborně připraven pro další výkon služby v oboru služby, k jehož výkonu byl na služební místo zařazen nebo jmenován.

Pokud státní zaměstnanec vykonává službu ve více oborech státní služby, musí pro každý z nich vykonat úřednickou zkoušku. V souvislosti se vznikem služebního poměru u dosavadních zaměstnanců podle přechodných ustanovení zákona o státní službě byla na základě právní fikce těmto zaměstnancům přiznána úřednická zkouška nebo její zvláštní část⁹.

Za rovnocennou obecné části úřednické zkoušky se přímo ze zákona považuje vykonaná obecná část zkoušky zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků. Rovněž zvláštní část úřednické zkoušky pro některé obory státní služby může být nahrazena rovnocennou zkouškou zvláštní části zkoušky zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků pro odpovídající správní činnost, anebo i jinou zkouškou. Podrobnosti k tomuto stanoví nařízení vlády č. 136/2015 Sb., o rovnocennosti některých zkoušek a odborných kvalifikací zvláštní části úřednické zkoušky.

⁹ Dosavadní zaměstnanec, který vykonával činnosti podle § 5 zákona o státní službě a který byl ke dni 1. 7. 2015 v pracovním poměru, splnil další zákonné podmínky a vykonával v den podání žádosti v uplynulých 10 letech ve správním úřadu, obecním úřadu obce s rozšířenou působností, krajském úřadu, instituci Evropské unie nebo mezinárodní organizaci činnosti podle § 5 zákona o státní službě nebo činnosti obdobné nejméně po dobu 4 let, byl přijat do služebního poměru a zároveň mu bylo na základě § 196 zákona přiznáno úspěšné vykonání úřednické zkoušky v oboru služby, na který byl zařazen. Dosavadní zaměstnanec na dobu neurčitou, který splňoval vše výše uvedené kromě předpokladu praxe ve výše uvedených institucích a správních úřadech, nebo vykonával pracovní poměru na dobu určitou, byl přijat do služebního poměru na dobu určitou a právní fikcí mu bylo přiznáno úspěšné vykonání pouze zvláštní části úřednické zkoušky.

Proces implementace úřednické zkoušky v roce 2015

Institut úřednické zkoušky rámcově upravený zákonem o státní službě je více popsán v prováděcí vyhlášce č. 162/2015 Sb., o podrobnostech úřednické zkoušky, která nabyla účinnost ke dni 1. července 2015.

Vyhláškou bylo stanoveno, že obecná část úřednické zkoušky se koná formou písemného testu, zvláštní část pak před zkušební komisí formou ústních odpovědí na tři vylosované zkušební otázky. V přílohách vyhlášky byl mj. zveřejněn seznam mezinárodních smluv, právních předpisů a služebních předpisů, usnesení vlády a jiných dokumentů nebo požadavků relevantních pro tvorbu zkušebních otázek k obecné a zvláštní části úřednické zkoušky. V návaznosti na to byl publikován *Metodický pokyn náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 2/2015, kterým se stanoví podrobnosti k přípravě zkušebních otázek zvláštní části úřednické zkoušky*.

Jednotlivé ústřední správní úřady s gescí za obor státní služby jsou nejenom odpovědné za přípravu zkušebních otázek ve zvláštní části úřednické zkoušky, ale tyto úřady také zřizují zkušební komise a jmenují jejich členy. V případech, kdy některý obor státní služby náleží do věcné gesce více ústředních správních úřadů, byly nejdříve uzavřeny potřebné veřejnoprávní smlouvy upravující součinnost těchto úřadů. Zkušební otázky pro obecnou část úřednické zkoušky byly připraveny sekci pro státní službu Ministerstva vnitra.

Po technicko-organizační stránce byly vytvořeny plnohodnotné podmínky pro konání úřednické zkoušky spuštěním Informačního systému o státní službě, prostřednictvím kterého dochází k organizaci úřednických zkoušek a evidenci provedených úřednických zkoušek. Také byl zveřejněn *Metodický pokyn náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2015, kterým se stanoví podrobnosti k provádění a organizaci úřednické zkoušky v návaznosti na tento informační systém*.

Historicky první úřednická zkouška podle zákona o státní službě byla konána dne 15. září 2015 na Ministerstvu vnitra sekci pro státní službu v oboru státní služby č. 78 *Organizační věci státní služby a správa služebních vztahů státních zaměstnanců, příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků z povolání*, kdy první státní zaměstnanci úspěšně vykonali obecnou část úřednické zkoušky.

Postupně byly zřizovány zkušební komise pro další obory státní služby a vypisovány termíny úřednických zkoušek dalšími ústředními správními úřady. Ministerstvo vnitra tak rychle následovaly Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo financí. Do konce roku 2015 ještě alespoň jeden termín úřednické zkoušky vyhlásily Ministerstvo kultury, Ministerstvo obrany, Státní správa hmotných rezerv, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Úřad pro ochranu osobních údajů, Český úřad zeměměřičský a katastrální a Úřad průmyslového vlastnictví.

Celkem se v roce 2015 konalo 26 úřednických zkoušek, přičemž obecnou část konalo celkem 329 osob, z toho 327 úspěšně a 2 neúspěšně, a zvláštní část konalo 12 osob, všichni ji vykonali úspěšně.

Přes obecné pravidlo, že úřednická zkouška tvoří jeden celek a zkoušený koná obecnou a zvláštní část úřednické zkoušky zpravidla v jednom dni v místě, kde zasedá zkušební komise, je zjevný nepoměr mezi vykonanými obecnými a zvláštními částmi úřednické zkoušky. To je zapříčiněno zvláštním případem povinnosti vykonat jen obecnou část úřednické zkoušky pro některé státní zaměstnance, přijaté do služebního poměru podle přechodných ustanovení zákona o státní službě, kterým bylo

ze zákona přiznáno úspěšné vykonání zvláštní části úřednické zkoušky s tím, že obecnou část mají za povinnost vykonat nejpozději do 30. června 2017, následně může být jejich služební poměr změněn na dobu neurčitou.

Vzdělávání ve správních úřadech

Vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech bylo doposud řešeno na základě usnesení vlády ze dne 30. listopadu 2005 č. 1542 o Pravidlech vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech. S přijetím zákona o státní službě vznikla potřeba reflektovat v oblasti vzdělávání novou právní situaci, kterou přinesl nový zákon o státní službě a pozměnit, resp. nově stanovit pravidla vzdělávání pro státní zaměstnance spadající pod zákon o státní službě a pravidla vzdělávání zaměstnanců, na které se vztahuje zákoník práce.

S ohledem na koordinační roli Ministerstva vnitra při vzdělávání státních zaměstnanců a při přípravě rámcových pravidel pro vzdělávání státních zaměstnanců, která vyplývá z ustanovení § 13 odst. 1 písm. d) zákona o státní službě, zpracovala sekce pro státní službu v rámci plnění usnesení vlády ze dne 27. srpna 2014 č. 680 ke Strategickému rámci rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 - 2020 *Analýzu současného stavu personálních procesů ve služebních úřadech*. Analýza se mimo jiné týkala oblasti procesů vzdělávání a rozvoje státních zaměstnanců a její závěry se staly východiskem při tvorbě pravidel vzdělávání přijatých usnesení vlády ze dne 26. října 2015 č. 865, o Rámcových pravidlech vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech, a služebního předpisu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 9 ze dne 29. října 2015, kterým se stanoví *Rámcová pravidla vzdělávání státních zaměstnanců ve služebních úřadech*.

Pravidla vzdělávání byla koncipována tak, aby komplexně pojala problematiku vzdělávání ve správních úřadech v co největší míře podobnosti pro státní zaměstnance ve smyslu zákona o státní službě, i zaměstnance, kteří jsou v pracovním poměru podle zákoníku práce, tj. přes identifikaci vzdělávacích potřeb, tvorbu vzdělávacích plánů, zpracování komplexního plánu vzdělávacích akcí správního úřadu, realizaci vzdělávání, vyhodnocování vzdělávání až po vedení náležité spisové dokumentace ke vzdělávacím akcím. Vzdělávání se pro obě skupiny zaměstnanců člení shodně na vstupní vzdělávání úvodní, vstupní vzdělávání následné, průběžné vzdělávání, vzdělávání představených a jazykové vzdělávání. Přesto existují některé odlišnosti. Například vstupní vzdělávání následné je u státních zaměstnanců pojato pouze jako jedna z forem přípravy k vykonání úřednické zkoušky, na rozdíl od zaměstnanců v pracovním poměru, pro které je povinné.

Ministerstvo vnitra, sekce pro státní službu, v rámci naplňování *Strategie podpory Čechů v institucích Evropské unie* dále zajišťuje ve spolupráci s Úřadem vlády a Stálým zastoupením v Bruselu a Ministerstvem zahraničních věcí nabídky mezinárodních stáží - program Erasmus for Public Administration, profesionální stáže pro národní experty (NEPT), Young Leaders Program (YLP) a College of Europe, které jsou určeny zaměstnancům ve správních úřadech.

Ministerstvo vnitra bude každoročně prostřednictvím dotazníkového šetření zjišťovat stav vzdělávání v jednotlivých správních úřadech za uplynulý kalendářní rok a zpracovávat souhrnnou informaci o vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech a státních zaměstnanců ve služebních úřadech, která bude v prvním čtvrtletí každého kalendářního roku předkládána vládě.

Služební hodnocení

U státních zaměstnanců, kteří v roce 2015 vykonávali státní službu po dobu delší než 2 měsíce, stanovuje zákon o státní službě povinnost provést v prvním čtvrtletí 2016 služební hodnocení. K tomu v ustanovení § 155 rámcově vymezuje institut služebního hodnocení a stanovuje, kdy se služební hodnocení provádí, kdo je provádí, co je jeho předmětem a jaké náležitosti má obsahovat. Nicméně bylo potřeba upřesnit podmínky a způsob služebního hodnocení. Proto bylo přijato nařízení vlády č. 134/2015 Sb., o podrobnostech služebního hodnocení státních zaměstnanců a vazbě výsledku služebního hodnocení na osobní příplatek státního zaměstnance.

Nařízení vlády stanoví možná hodnotící kritéria, na jejichž základě jsou státní zaměstnanci hodnoceni. Služební orgány byly povinny služebním předpisem před provedením služebního hodnocení tato hodnotící kritéria pro jednotlivá služební místa stanovit. Služební hodnocení se provádí ve čtyřech základních oblastech: znalosti a dovednosti, výkon státní služby z hlediska správnosti, rychlosti a samostatnosti v souladu se stanovenými individuálními cíli, dodržování služební kázně a výsledky vzdělávání.

Pro každou hodnocenou oblast je stanovena váha, a to jejím procentuálním podílem na celkovém výsledku služebního hodnocení, přičemž pro výpočet výsledku služebního hodnocení jsou v nařízení vlády rozlišena služební místa zařazená do 5. až 10. platové třídy a služební místa v 11. až 16. platové třídě. V každé skupině je kladen největší důraz na oblast výkonu státní služby z hlediska správnosti, rychlosti a samostatnosti v souladu se stanovenými individuálními cíli. Dále stanovuje klasifikaci plnění hodnocených oblastí, způsob výpočtu celkového bodového výsledku služebního hodnocení a z něj vyplývajícího slovního závěru služebního hodnocení, se kterým koresponduje i maximální hranice výše osobního příplatku.

Vzhledem k tomu, že legislativní úprava definuje především obsah služebního hodnocení, forma a způsob jeho provádění je upravena ve služebním předpise náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 11 ze dne 7. prosince 2015, kterým se stanoví postup při provádění služebního hodnocení státních zaměstnanců. Přílohy tohoto služebního předpisu tvoří vzorový formulář služebního hodnocení a ilustrativní popis slovní a bodové klasifikace plnění jednotlivých hodnotících kritérií a hodnocených oblastí, jenž by měl být pomůckou hodnotitelů při formulaci slovního hodnocení jednotlivých hodnocených oblastí či hodnotících kritérií.

Vláda České republiky dne 21. prosince 2015 vydala usnesení č. 1079, kterým stanovila hodnotící kritéria vystihující potřeby služebních míst některých vedoucích služebních úřadů, které nemají nadřízený služební úřad, a zároveň pověřila náměstka ministra vnitra pro státní službu, aby za rok 2015 provedl služební hodnocení předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost a předsedy Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, Českého báňského úřadu, Úřadu průmyslového vlastnictví a Správy státních hmotných rezerv.

Whistleblowing

Whistleblowing (z anglického „to blow the whistle“ – zapískat na píšťalku), neboli oznamování podezření ze spáchání protiprávního jednání, je novým institutem zavedeným do českého právního řádu nařízením vlády č. 145/2015 Sb., o opatřeních souvisejících s oznamováním podezření ze spáchání protiprávního jednání ve služebním úřadu, které si klade za cíl zajistit ochranu

oznamovatelů zmíněných podezření. Státní zaměstnanci, kterým nařízení vlády dává možnost učinit oznámení i anonymně, jsou chráněni proti postihům, znevýhodnění nebo vystavení nátlaku v souvislosti s oznámením svého podezření.

Nařízení vlády vymezuje, kdo může být oznamovatelem konkrétního podezření a proti komu takové podezření směřuje, stanovuje povinnosti služebními úřady a konkretizuje postup při prošetřování podaných oznámení. Pro splnění uložených povinností byly všemi služebními úřady od 1. července 2015 zřizovány schránky pro listinnou i elektronickou poštu, prostřednictvím kterých mohou státní zaměstnanci i anonymně učinit své oznámení, a příslušnými služebními orgány byli určeni prošetřovatelé jako osoby zodpovědné za prošetřování oznámených podezření, včetně například každodenní kontroly zřízených schránek. Nařízení vlády předpokládá určení prošetřovatelů různých kategorií podle toho, koho se podezření ze spáchání protiprávního jednání bude týkat.

Na základě zpráv o činnosti určených prošetřovatelů za rok 2015, resp. za období účinnosti nařízení vlády, které byly předkládány Ministerstvu vnitra, provedla sekce pro státní službu analýzu získaných dat, v níž hodnotí četnost oznamování podezření.

Z analýzy vyplývá, že prošetřovatelům určeným v ministerstvech a Úřadu vlády ČR bylo do zřízených schránek doručeno celkem 47 podání, z nichž pouze 12 bylo oznámeními dle nařízení vlády. Podání, která nebyla oznámeními ve smyslu nařízení vlády, byla pak prošetřovateli nejčastěji (v téměř 60 % případů) postoupena k dalšímu postupu příslušným správním orgánům. Pouze minimálně (ve 4 % z celkového počtu podání) bylo na základě učiněného podání prošetřovatelem oznámeno orgánům činným v trestním řízení podezření ze spáchání trestného činu. Prošetřovateli určenými v ostatních ústředních správních úřadech nebyla uvedena v obdržených zprávách o činnosti žádná přijatá oznámení ve smyslu nařízení vlády.

Prošetřovatel určený vládou dle § 3 odst. 2 nařízení vlády obdržel ve sledovaném období jedno podání, které bylo současně klasifikováno jako oznámení ve smyslu nařízení vlády a jehož šetření zmíněný prošetřovatel provedl. Prošetřovatelka určená náměstkem ministra vnitra pro státní službu dle § 3 odst. 3 nařízení vlády obdržela za dané období dvě podání, která byla současně i oznámeními. Jedno z přijatých oznámení bylo prošetřovatelkou v uvedeném období prošetřováno, další postoupeno k prošetření jinému příslušnému prošetřovateli.

Na základě této analýzy lze konstatovat, že institut whistleblowingu nebyl v hodnoceném období příliš využíván. Tuto skutečnost lze přičítat počátečnímu zavádění systému a seznamování veřejnosti a státních zaměstnanců s možností svá podezření dle nařízení vlády oznamovat, pravděpodobně i přetrvávajícím obavám z možných postihů ze strany osob, na jejichž možné protiprávní jednání se upozorňuje

Sladování rodinného a osobního života

Zákon o státní službě stanovil právní základ pro některé, v praxi služebních úřadů již dříve využívané, avšak doposud zákonem neupravené, nástroje, které napomáhají státním zaměstnancům při sladění rodinného a osobního života s výkonem státní služby.

Právní základ tvoří především § 116 a 117 zákona o státní službě a nařízení vlády č. 144/2015 Sb., o výkonu státní služby z jiného místa a pravidlech pro vytvoření předpokladů sladění rodinného

a osobního života s výkonem státní služby. Podle zákona o státní službě služební úřad vytváří podmínky pro sladění rodinného a osobního života státních zaměstnanců s výkonem státní služby, a to zejména různým rozvržením nebo zkrácením služební doby, sjednáváním možnosti vykonávat státní službu z jiného místa (tzv. home office)¹⁰ a zřizováním školských zařízení za účelem předškolního vzdělávání nebo poskytováním péče o dítě v dětské skupině podle zvláštního zákona¹¹.

Nařízení vlády nad rámec výše uvedeného pamatuje také na státní zaměstnance dočasně zařazené mimo výkon státní služby z důvodu čerpání mateřské nebo rodičovské dovolené nebo čerpání služební volna z důvodu péče o dítě do 4 let věku, kteří by měli být informováni o vzdělávacích akcích a měli by mít možnost se jich také účastnit. Dále mají nárok na přístup jak k informacím o změnách v působnosti a organizaci služebního úřadu, tak na místo výkonu státní služby, pokud to povaha správních činností nevylučuje. Zákon o státní službě zakotvuje také institut neplaceného služební volna, které povoluje služební orgán na žádost státního zaměstnance, a to nejenom z důvodu péče o dítě do 4 let věku, ale i z dalších osobních nebo rodinných důvodů.

Výše uvedená ustanovení dále rozvádí a zpřesňuje služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 12/2015, k vytváření podmínek pro sladění rodinného a osobního života s výkonem státní služby a podmínek výkonu státní služby z jiného místa.

Ministerstvo vnitra provedlo v lednu 2016 dotazníkové šetření mezi služebními úřady¹², aby zjistilo, jaká je praxe služebních úřadů v oblasti sladování rodinného a osobního života s výkonem státní služby, a zda se tato praxe po 1. červenci 2015 změnila. Analýza tohoto šetření ukazuje, že mezi nejvíce využívané nástroje v oblasti sladování rodinného a osobního života s výkonem státní služby patří pružné rozvržení služební doby, výkon státní služby z jiného místa a neplacené služební volno. Naopak méně využívanými nástroji je zřizování školských zařízení za účelem předškolního vzdělávání a prostor vyhrazených pro krátkodobý pobyt dětí státních zaměstnanců.

U státních zaměstnanců na mateřské a rodičovské dovolené a státních zaměstnanců, kteří čerpají neplacené volno z důvodu péče o dítě do 4 let věku, bylo zjištěno, že nejvíce služební úřady informují tyto státní zaměstnance o změnách v působnosti a organizaci služebního úřadu, dále o vzdělávacích akcích a zda se těchto vzdělávacích akcí mohou státní zaměstnanci také účastnit. Téměř na všech služebních úřadech mají tito zaměstnanci přístup na místo výkonu státní služby, pokud to povaha správních činností nevylučuje.

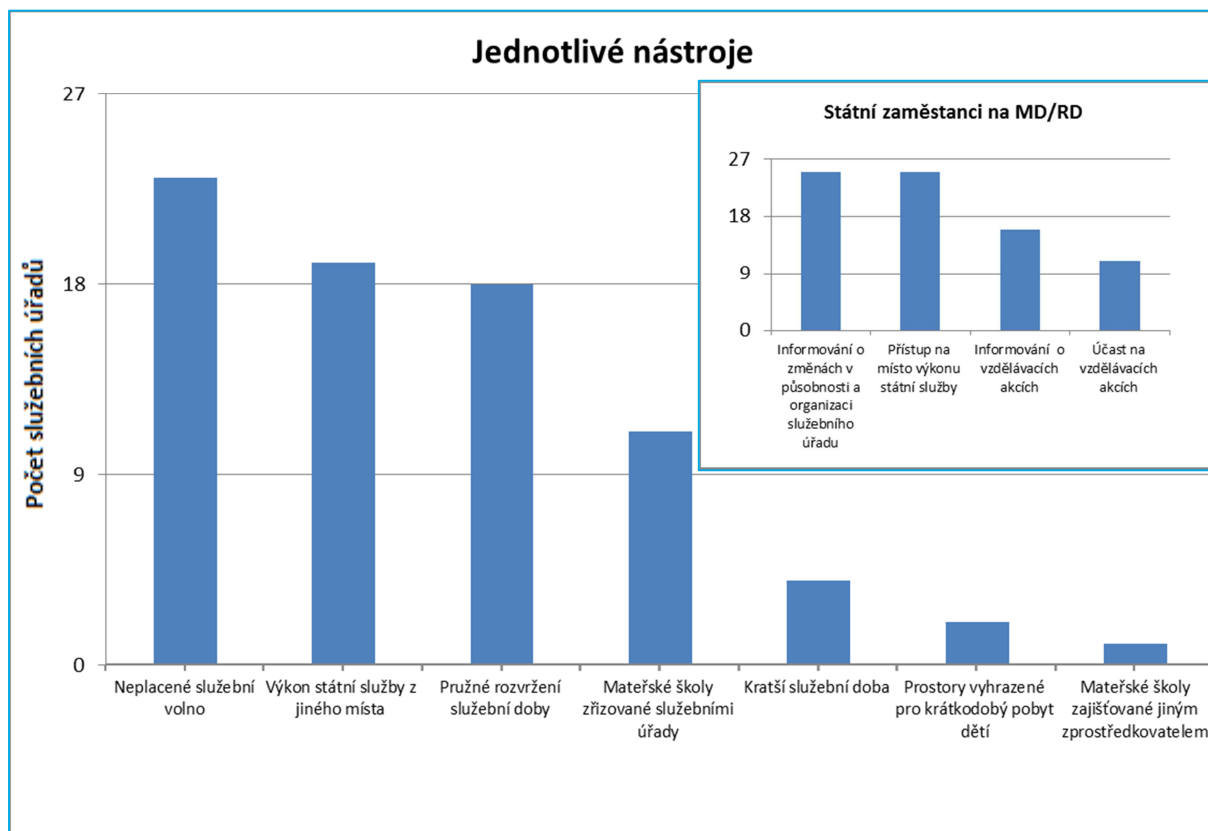
Z odpovědí také vyplynulo, že služební úřady od 1. července 2015 zaznamenaly nárůst žádostí o pružné rozvržení služební doby (individuální), nárůst žádostí o sjednání dohody o výkonu státní služby z jiného místa a také, že se změnil ze strany služebních úřadů způsob informování státních zaměstnanců zařazených na mateřské nebo rodičovské dovolené nebo čerpajících neplacené služební volno z důvodu péče o dítě do 4 let věku.

¹⁰ § 117 zákona o státní službě upravuje podmínky výkonu státní služby z jiného místa.

¹¹ Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů.

¹² 27 služebních úřadů na ústřední úrovni, tzn. ministerstva, Úřad vlády České republiky a další ústřední správní úřady, s výjimkou Národního bezpečnostního úřadu, a Archiv bezpečnostních složek.

Graf 7: Míra využívání jednotlivých nástrojů sladování rodinného a osobního života s výkonem státní služby v praxi služebních úřadů¹³

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Kolektivní dohoda vyššího stupně

Zákon o státní službě obsahuje zvláštní úpravu kolektivního vyjednávání ve vztahu ke státním zaměstnancům. Byla zvolena odlišná terminologie od úpravy obsažené v zákoníku práce a v zákoně o kolektivním vyjednávání, s tím, že za státní zaměstnance nejsou uzavírány kolektivní smlouvy, nýbrž kolektivní dohody. Zákon o státní službě v ustanovení § 143 předpokládá sjednávání tzv. resortních kolektivních dohod a kolektivní dohody vyššího stupně, kterou uzavírá vláda s odborovou organizací nebo odborovými organizacemi. Je to vůbec poprvé, kdy je zákonem výslovně stanoveno, že jednu ze smluvních stran kolektivní dohody tvoří vláda.

V druhém pololetí roku 2015 bylo zahájeno kolektivní vyjednávání mezi vládou a sociálními partnery za účelem sjednání Kolektivní dohody vyššího stupně.¹⁴ Kolektivní vyjednávání bylo úspěšně završeno dne 22. prosince 2015 sjednáním Kolektivní dohody vyššího stupně s účinností od 1. ledna 2016. Výsledná Kolektivní dohoda vyššího stupně je závazná nejen pro smluvní strany, tj. pro

¹³ Zkratka MD/RD použitá v grafu znamená mateřská nebo rodičovská dovolená.

¹⁴ Vláda svým usnesením č. 625 z roku 2015 pověřila vedením kolektivního vyjednávání ministryni práce a sociálních věcí ve spolupráci s ministrem financí a ministrem vnitra. Za sociální partnery Kolektivní dohodu vyššího stupně sjednaly Odborový svaz státních orgánů a organizací, Českomoravský odborový svaz civilních zaměstnanců armády, Odborový svaz zdravotnictví a sociální péče ČR a Českomoravský odborový svaz pracovníků školství.

odborové svazy a vládu, a i všechny služební úřady. Nároky z ní vznikají všem státním zaměstnancům ve služebním poměru a všechny úřady jsou povinny Kolektivní dohodu vyššího stupně aplikovat.

Hlavní benefit, který Kolektivní dohoda vyššího stupně přináší státním zaměstnancům, je tzv. indispoziční volno v rozsahu 5 dnů v kalendářním roce, dále upravuje nárok státních zaměstnanců na poskytnutí odměn při dovršení služebního výročí či životního jubilea a odměn při prvním skončení služebního poměru po přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo po nabytí nároku na starobní důchod. Dále například stanovuje lhůtu pro vydání služebního posudku státnímu zaměstnanci při skončení služebního poměru a oprávnění odborové organizace požádat služební orgán o zavedení pružného rozvržení služební doby pro všechny státní zaměstnance, u nichž to nebrání řádnému plnění úkolů služebního úřadu. Kolektivní dohoda vyššího stupně tímto obecně upravuje tendenci smluvních stran podporovat vytváření odpovídajících podmínek výkonu státní služby.

S ohledem na skutečnost, že Kolektivní dohoda vyššího stupně byla sjednána až závěrem roku 2015 s účinností od 1. ledna 2016, vztahuje se úprava ve stávajících resortních kolektivních smlouvách na státní zaměstnance až do doby přijetí resortních kolektivních dohod uzavřených mezi příslušným služebním orgánem a odborovou organizací, a to v takové míře, ve které koresponduje s úpravou práv státních zaměstnanců obsaženou v zákoně o státní službě a v Kolektivní dohodě vyššího stupně.

6.5 Informační systém o státní službě

Ministerstvo vnitra zahájilo od 1. července 2015 provoz Informačního systému o státní službě (ISOSS). Stalo se tak o rok a půl dříve, než bylo stanoveno zákonem o státní službě, a po pouhých 6 měsících vývoje. Pro zajištění plynulého náběhu a potřebné podpory uživatelů byl od 1. července 2015 do 30. září 2015 naplánován postupný náběh plné funkcionality ISOSS ve třech vlnách a po jednotlivých modulech. V první vlně byla převedena data Ministerstva vnitra, ve druhé pilotních služebních úřadů, kterými bylo Ministerstvo financí, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo spravedlnosti a Správa státních hmotných rezerv, a ve třetí vlně dalších 226 služebních úřadů. Od 22. srpna byl systém plně funkční a bylo možné vyhnout se tak náhradním řešením, která by nepochybně významně zvyšovala pracnost a administrativní zátěž všech služebních úřadů.

ISOSS obsahuje údaje nezbytné pro správu organizačních věcí služby a správu služebních vztahů, provádění úkonů stanovených zákonem o státní službě a je přístupný na adrese <https://portal.isoss.cz>. Tvoří jej čtyři moduly - Rejstřík státních zaměstnanců, Evidence obsazovaných služebních míst, Portál pro přihlašování na úřednickou zkoušku a Evidence provedených úřednických zkoušek. ISOSS je primárně určen pro služební úřady, ale s vybranými údaji se může seznamovat i veřejnost, proto se dělí na veřejnou část a část přístupnou pouze přihlášeným uživatelům ze služebních úřadů.

Rejstřík státních zaměstnanců obsahuje základní údaje o státních zaměstnancích a jejich služebním poměru, např. den vzniku služebního poměru, obor služby, údaj o výsledku úřednické zkoušky apod. Modul *Evidence obsazovaných služebních míst* obsahuje údaje o volných služebních místech a vyhlášených výběrových řízeních, která jsou také přístupná ve veřejné části portálu ISOSS. *Portál pro přihlašování na úřednickou zkoušku* slouží k organizaci a zajištění úřednické zkoušky a modul *Evidence provedených úřednických zkoušek* k evidenci a analýze dat o konaných úřednických zkouškách.

Veřejnost tak může nahlížet na seznam státních zaměstnanců, kteří vykonali úřednickou zkoušku pro konkrétní obor státní služby, a také na přehled vyhlášených termínů úřednických zkoušek.

Postupné spouštění systému a zapojování služebních úřadů umožnilo odzkoušet systém na pilotních úřadech a odladit tak počáteční problémy, se kterými se úřady potýkaly, a to i přes intenzivní přípravné práce a metodickou podporu poskytovanou Ministerstvem vnitra před spuštěním systému. Napojení na ISOSS vyžadovalo také úzkou spolupráci různých útvarů ve služebních úřadech a zároveň zapojení dodavatelů personálních informačních systémů, které služební úřady používaly. Následující čísla ukazují, že byla tato spolupráce přínosná a většina úřadů začala úspěšně zasílat do ISOSS informace, protože ke dni 31. prosince 2015 bylo v ISOSS evidováno na 49 000 státních zaměstnanců a zveřejněno 2 400 výběrových řízení.

6.6 Informační zdroje o státní službě

Sekce pro státní službu nabízí na webových stránkách Ministerstva vnitra, sekce pro státní službu <http://www.mvcr.cz/sluzba/> nebo <http://www.statnisluzba.cz> informace pro služební úřady i státní zaměstnance, právní a služební předpisy, metodické pokyny, stanoviska a vzory úkonů, informace o činnosti v mezinárodních uskupeních (Evropská unie, EUPAN, Evropský sociální dialog, EIPA, College of Europe, OECD, IIAS, Program Young Leaders), včetně spolupráce v rámci Visegrádské čtyřky.

Dalším zdrojem informací je newsletter Státní služba, který je věnovaný aktuálním tématům a který měsíčně vychází v rámci periodika Ministerstva vnitra Veřejná správa.

Sekce pro státní službu také pravidelně pořádá celodenní metodické porady se zástupci služebních úřadů, porady se státními tajemníky, workshopy k využívání ISOSS a aktuálním tématům.

Informace o státní službě lze najít na těchto stránkách:

- Sekce pro státní službu www.mvcr.cz/sluzba/, www.statnisluzba.cz
- Informační systém o státní službě www.mvcr.cz/isoss
- Portál veřejné správy <http://portal.gov.cz/portal/ovm/> pod odkazem státní služba

7 Lidé v samosprávách obcí a krajů

Lidé zásadním způsobem ovlivňují celkovou úroveň veřejné správy a lidské zdroje se oprávněně považují za hlavní a nejcennější prostředek veřejné správy. Především lidé mají vliv na vnímání poskytované služby a její působení. Může se zdát, že je snazší měnit zákony než vybudovat a uchovat vysoce kompetentní a proklientsky orientovaný výkon veřejné správy. Přibližovat úřady občanům a usnadňovat jim kontakt s nimi je nutným trendem doby a tak se přirozeně zvyšují nároky na kvalitu a flexibilitu úředníků.

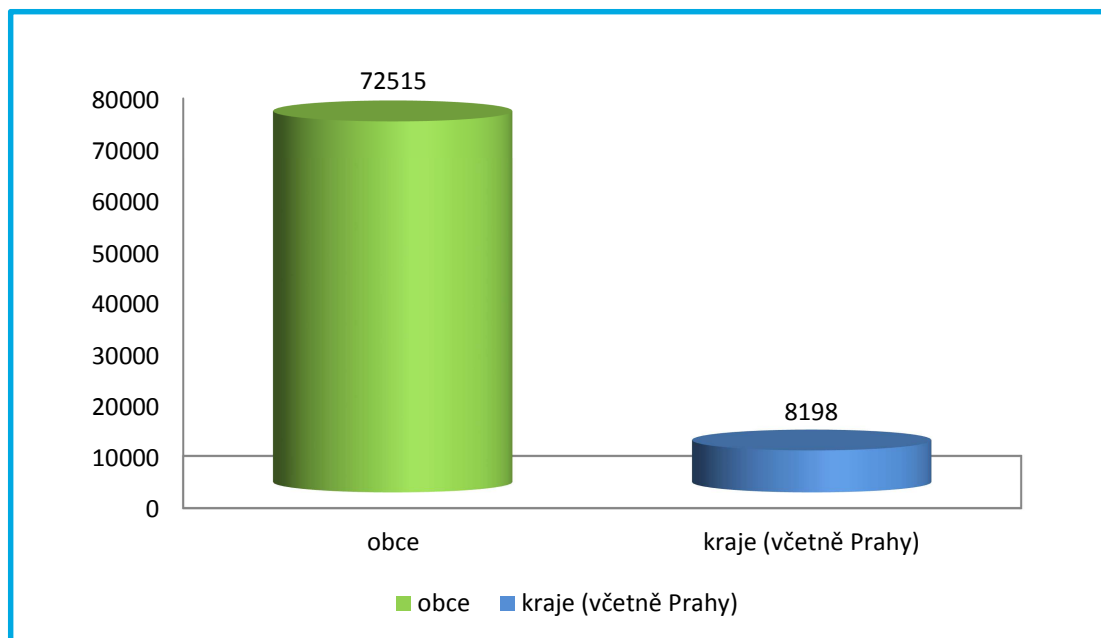
Nezbytnost investovat do lidského kapitálu si úřady uvědomují a dlouhodobě se jim to vyplácí. Dobrá personální práce se čím dál více odráží ve výkonnosti úřadu jakékoli velikosti.

7.1 Úředníci samospráv obcí a krajů

O počtech zaměstnanců, výdajů na jejich platy

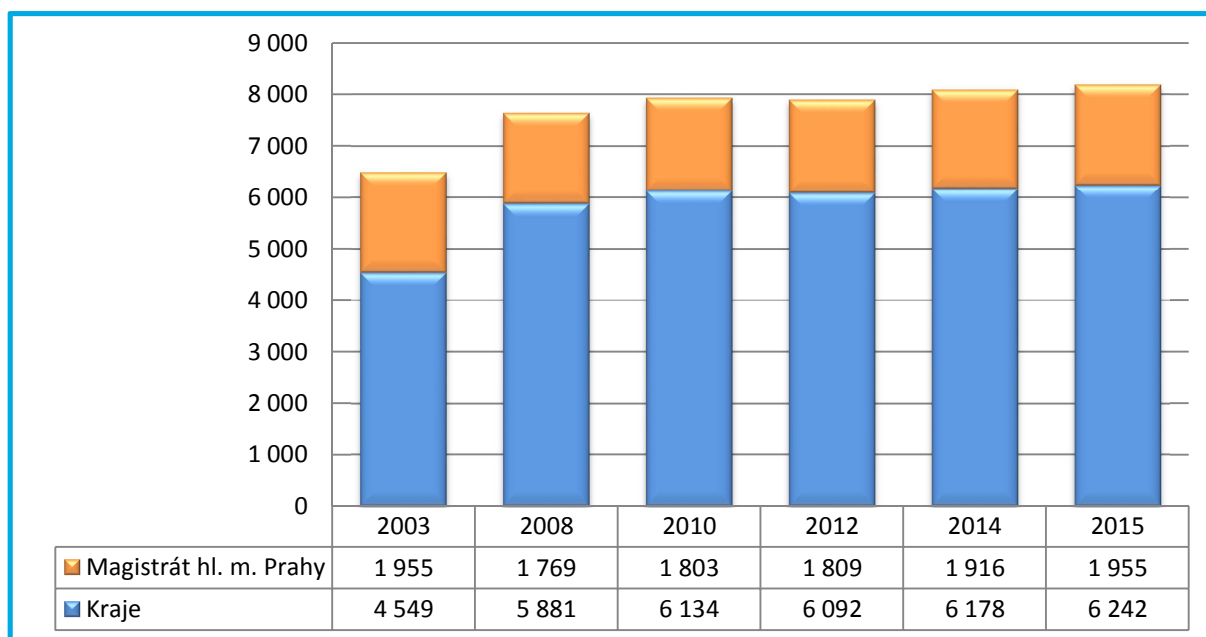
Celkový počet zaměstnanců krajů, měst a obcí činil v roce 2015 v průměrném přepočteném stavu dle údajů Ministerstva financí České republiky a Informačního systému o platech 80 712 osob. Z toho bylo zaměstnanců ve městech a obcích 72 515 a na krajských úřadech včetně Prahy 8 198 osob. Téměř 90 % zaměstnanců územních samosprávných celků tedy tvoří zaměstnanci obcí a měst. Úřady krajů a hlavního města Prahy zaměstnávají pouze 10 % ze všech výše zmíněných zaměstnanců.

Graf 8: Počet zaměstnanců v územních samosprávných celcích, r. 2015

Zdroj: Ministerstvo financí, Informační systém o platech

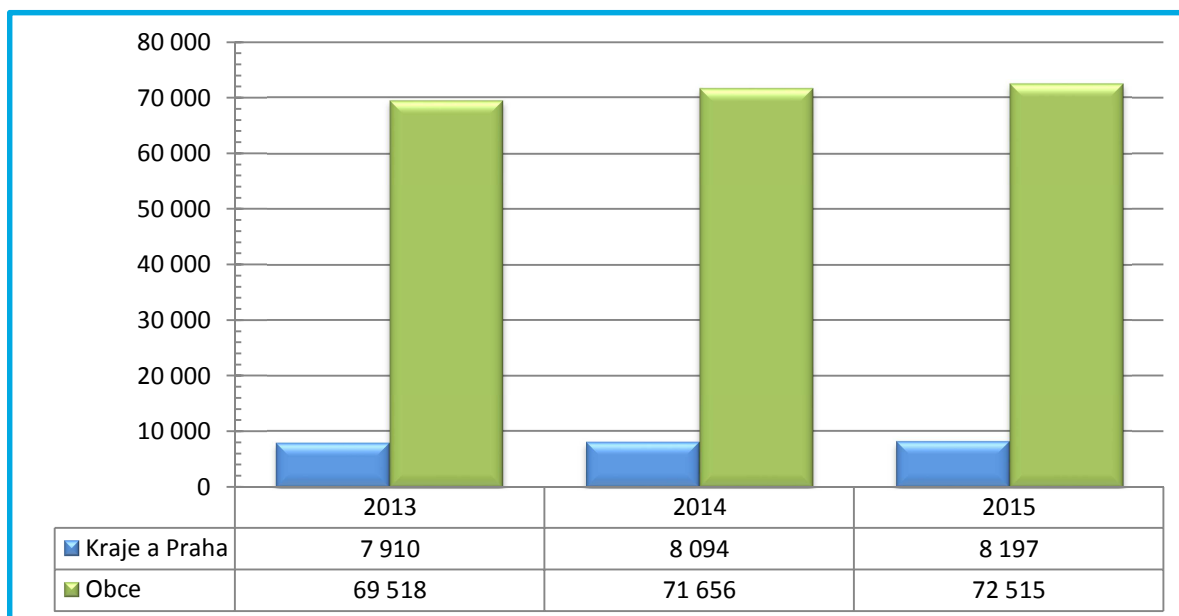
Graf 9: Průměrný přepočtený počet zaměstnanců krajů a Prahy, vybrané roky

Zdroj: Ministerstvo financí, Informační systém o platech

Připomeňme, že k 1. 1. 2003 bylo převedeno z okresních úřadů 19 050 zaměstnanců na územní samosprávné celky. Z toho města a obce rozšířenou působností zaměstnaly 12 984 osob a na krajské úřady nastoupilo 2 076 osob. Nárůstem svěřených agend od roku 2003 vzrostl počet zaměstnanců krajů o více než jednu třetinu (asi 38 %), od r. 2008 se zvýšil asi o 7 %. Tendence v počtu zaměstnanců je tedy posledních pět let spíše ustálená, respektive od roku 2010 přibýlo 108 zaměstnanců krajů a 152 zaměstnanců magistrátu Prahy.

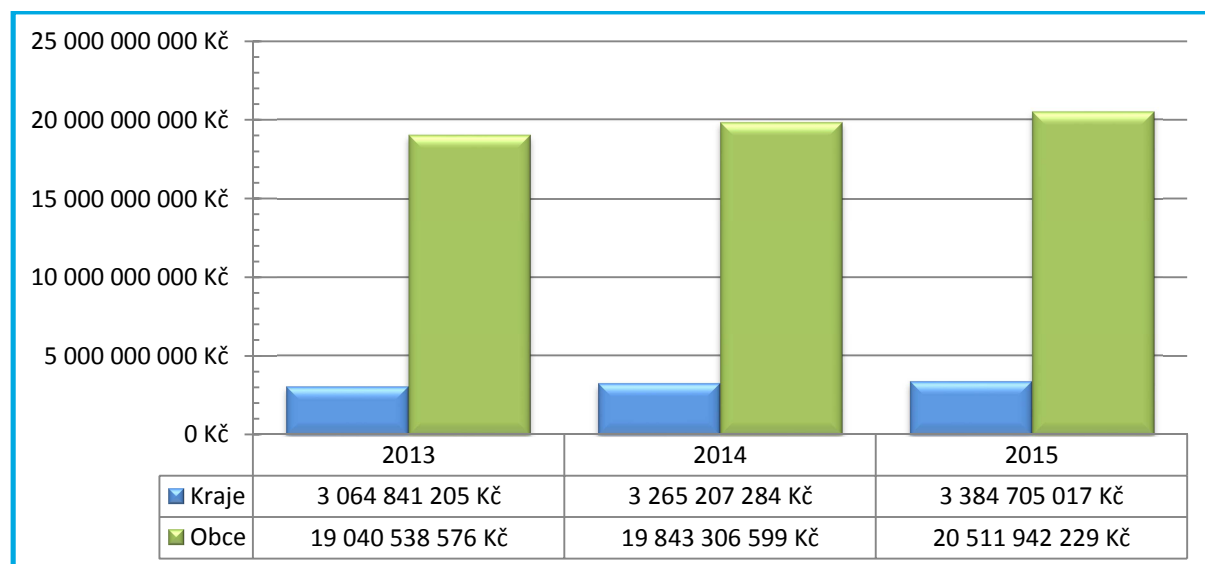
Graf 10: Počet zaměstnanců obcí a krajů, r. 2013–2015

Zdroj: Ministerstvo financí, Informační systém o platech

Z grafu č. 10 zjistíme, že za poslední roky nedošlo k významnému pohybu v počtu zaměstnanců všech obcí a krajů, a to včetně Prahy. Detail tří posledních let ukazuje minimální nárůst v počtu zaměstnanců. Rovněž naznačuje početní rozdíl zaměstnanců obcí a měst (znázorněny zeleně) proti krajům a Praze (znázorněny modře).

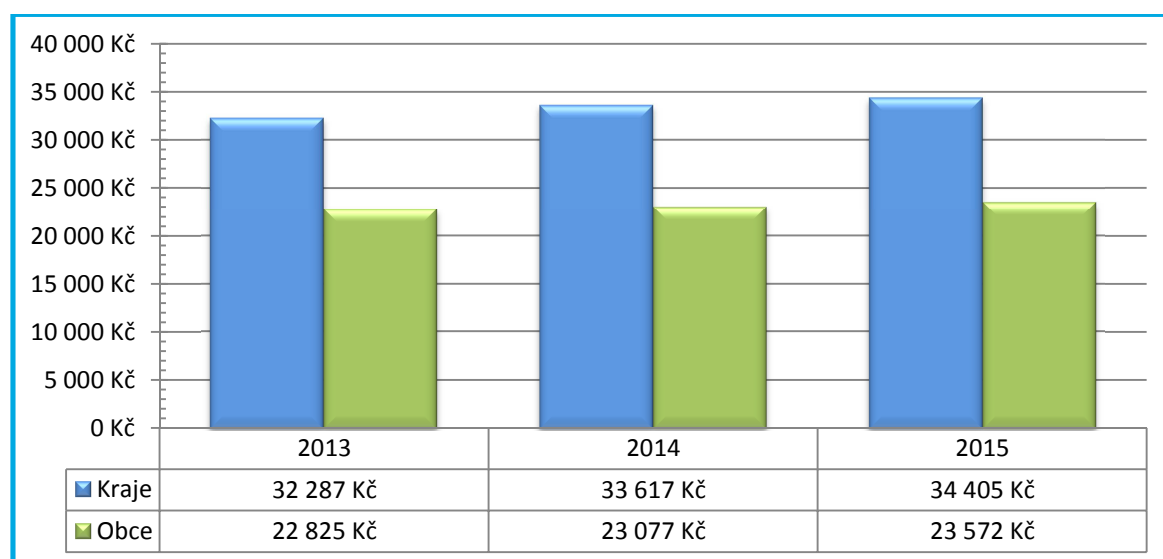
Graf 11: Celkový roční objem prostředků na platy zaměstnanců obcí a krajů, r. 2013–2015

Zdroj: Ministerstvo financí, Informační systém o platech

Graf č. 11 ukazuje vývoj v sumě ročních nákladů na platy zaměstnanců obcí a krajů. K poslednímu plošnému zvýšení tarifů došlo v roce 2009, k „rozmrzení“ platů přistoupila vláda v roce 2014. K postupnému navyšování platů státních zaměstnanců došlo v listopadu 2014 o 3,5 % a od listopadu 2015 pak k dalšímu navýšení o 3,3 %. Celkový objem ročních nákladů na zaměstnance obcí se pohybuje kolem 20,5 miliardy korun, zatímco kraje vykazují objem nákladů o hodnotě 3,3 miliardy korun.

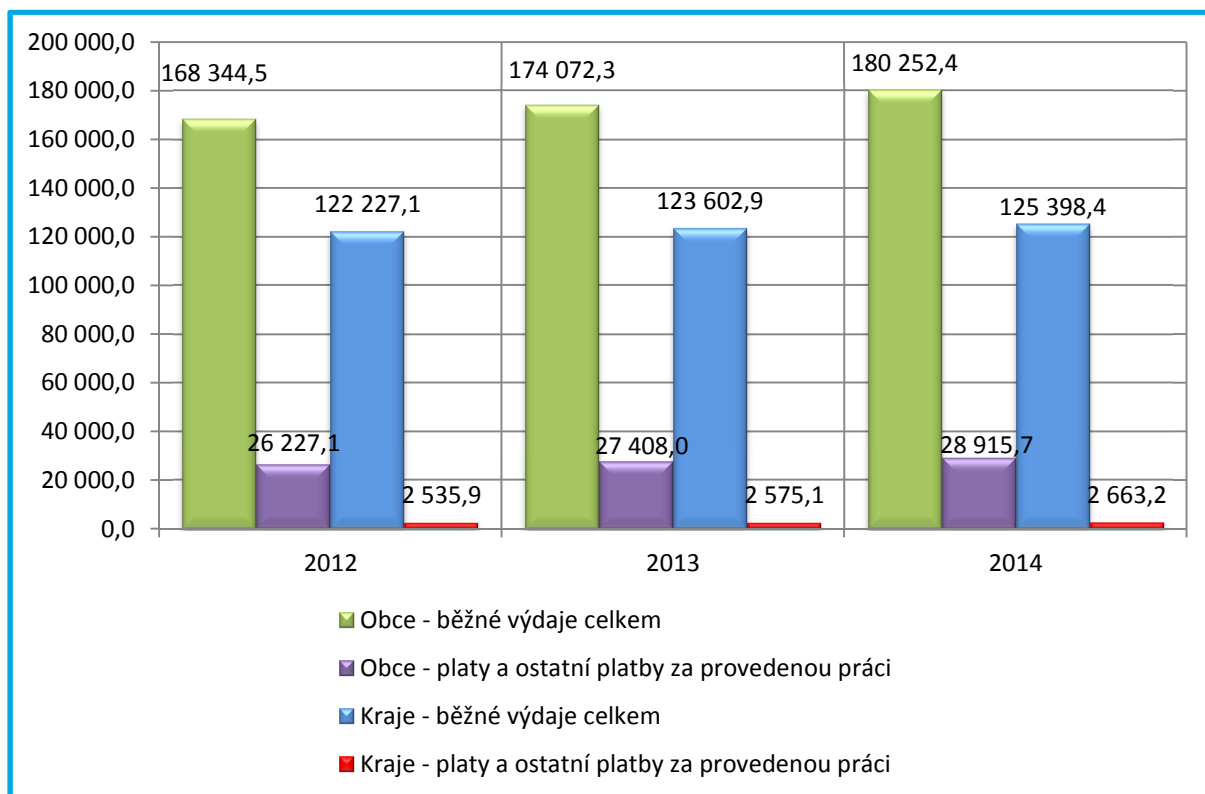
Graf 12: Průměrný plat zaměstnanců obcí a krajů, r. 2013–2015

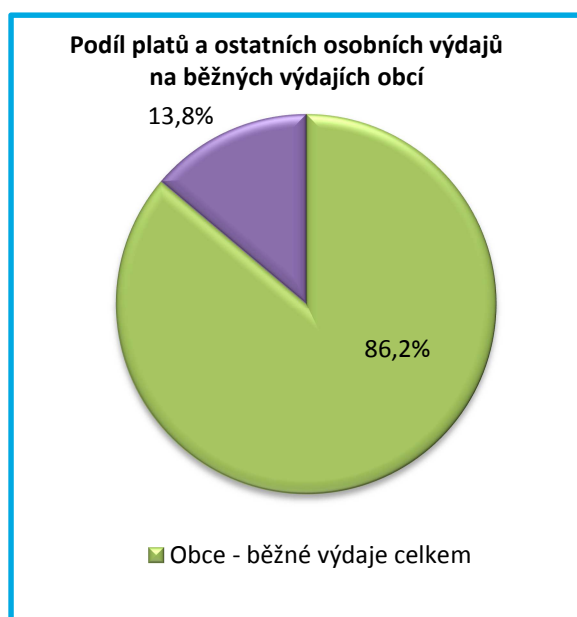
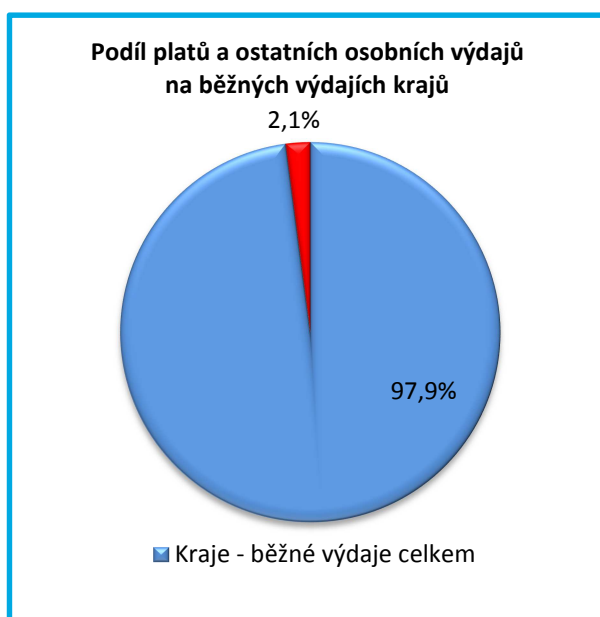
Zdroj: Ministerstvo financí, Informační systém o platech

Z grafu č. 12 je patrný rozdíl mezi úrovní průměrných platů na krajských samosprávách a na obcích, rozdíl je dlouhodobě ve výši cca 10 000 Kč měsíčně, přičemž v roce 2015 došlo k vyššímu nárůstu, kdy průměrný měsíční plat zaměstnanců obcí se zvýšil za poslední dva roky o 3 %, u zaměstnanců krajů o 7 %. Činnosti vykonávané na krajské (ústřední) úrovni jsou zařazeny do vyšších platových tříd než obdobné činnosti vykonávané v místní působnosti.

Graf 13: Výdaje obcí a krajů v mil. Kč, r. 2012–2014

Zdroj: Ministerstvo vnitra, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly

Připomeňme, že Česká republika je rozdělena na 14 krajů včetně Prahy, které se na konci roku 2015 členily na 6 254 obcí. Necelou jednu sedminu (13,8 %) výdajů obecních rozpočtů představují výdaje na „platy a ostatní platby za provedenou práci“. V souhrnu to znamená výdaje na platy zaměstnanců, ostatní osobní výdaje, odměny členům zastupitelstev a zákonné odvody.

V krajích je vývoj „platů a ostatních plateb za provedenou práci“ ve srovnání s obcemi daleko pomalejší. Výdaje na platy činí z běžných rozpočtových výdajů krajů 2,1 %.

Tabulka č. 2 znázorňuje rozdíl ve vzdělání zaměstnanců obcí, krajů ústředních správních úřadů a podřízených správních úřadů. Nejvyšší míru vysokoškolského vzdělání zaměstnanců vykazují kraje a ústřední správní úřady (kolem 70,5 %). Naopak nejméně vykazují obce (25 %). Součástí tabulky je také přehled o podílu vedoucích zaměstnanců na celkovém počtu zaměstnanců, na všech sledovaných úrovních se přitom pohybuje mezi 13,8 a 17,7 %.

Tabulka 2: Vybrané údaje o struktuře zaměstnanců v roce 2014

Podíl zaměstnanců	Obce	Kraje	Ústřední SÚ	Podřízené SÚ
Podíl zaměstnanců s VŠ vzděláním (Bc.+ Mgr.)	25,0 %	70,5 %	70,4 %	39,7 %
Podíl vedoucích zaměstnanců na celkovém počtu zaměstnanců (všech, tj. bez ohledu na vzdělání)	13,9 %	13,8 %	16,9 %	17,7 %

Zdroj: Ministerstvo financí, Informační systém o platech

8 Vzdělávání úředníků obcí a krajů

Vzdělávání úředníků územních samosprávných celků (dále také „ÚSC“) se řídí zákonem o úřednících a prováděcí vyhláškou č. 512/2002 Sb., o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů a vyhláškou č. 511/2002 Sb., resp. č. 304/2012 Sb. o uznání rovnocennosti vzdělání úředníků územních samosprávných celků.

Vzhledem k tomu, že povinnost vzdělávání úředníků vychází z platné legislativy, územní samosprávný celek musí zabezpečit prohlubování kvalifikace každého svého úředníka. Zároveň každému vypracuje plán vzdělávání, který zahrnuje časový rozvrh prohlubování kvalifikace v rozsahu nejméně 18 pracovních dnů v průběhu 3 let.

Prohlubování kvalifikace úředníků zajišťují ministerstvem vnitra akreditované vzdělávací instituce. Ze zákona je akreditovaný Institut pro veřejnou správu, který je příspěvkovou organizací Ministerstva vnitra. Akreditaci mohou získat jak právnické tak fyzické osoby, ale i územní samosprávné celky.

Ministerstvo vnitra v roce 2015 celkem evidovalo 353 akreditovaných vzdělávacích institucí, z nichž zákonnou povinnost v podobě zaslání písemné zprávy splnilo 217 vzdělávacích institucí. Dále uváděné údaje nejsou absolutními čísly, neboť zákonnou povinnost splnilo 62 % akreditovaných institucí.

V rámci vzdělávání úředníků rozlišujeme 4 typy vzdělávání:

Vstupní vzdělávání

Vstupní vzdělávání musí absolvovat každý úředník a je povinen ho ukončit nejdéle do 3 měsíců od vzniku pracovního poměru a jeho absolvování se prokazuje osvědčením vydaným akreditovanou vzdělávací institucí.

Z podkladů vzdělávacích institucí vyplynulo, že **vstupní vzdělávání realizovalo 28 akreditovaných vzdělávacích institucí, které v rámci 33 akreditovaných vzdělávacích programů vstupního vzdělávání proškolily 2 513 úředníků.**

Průběžné vzdělávání

V roce 2015 bylo v rámci průběžného vzdělávání úředníků územních samosprávných celků proškolen celkem 66 366 úředníků, v rámci 5 201 akreditovaných vzdělávacích programů u 202 akreditovaných vzdělávacích institucí.

Z toho v rámci průběžného vzdělávání vedoucích úředníků bylo proškolen 8 krajů, akreditovanými jako vzdělávací instituce, v rámci 43 akreditovaných programů 2 266 úředníků. Významné postavení zauímají kraj Liberecký (14 programů, 1263 proškolených úředníků) a kraj Vysočina (13 programů, 536 proškolených úředníků).

Zvláštní odborná způsobilost

Zvláštní odbornou způsobilost (dále také „ZOZ“) upravuje zákona o úřednících a vyhláška o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků a zahrnuje souhrn znalostí a dovedností nezbytných pro výkon činností stanovených prováděcím právním předpisem. ZOZ se člení na dvě samostatně vykonávané a hodnocené části, písemnou a ústní. Při písemné a ústní části se ověřují znalosti z obecné a zvláštní části samostatně:

- **obecná část** zahrnuje znalost základů veřejné správy, zvláště obecných principů organizace a činnosti veřejné správy, znalost zákona o obcích, zákona o krajích, zákona o hlavním městě Praze a zákona o správním řízení, a schopnost aplikace těchto znalostí,
- **zvláštní část** zahrnuje znalosti nezbytné k výkonu správních činností stanovených prováděcím právním předpisem, zvláště znalost působnosti orgánů územní samosprávy a územních správních úřadů vztahující se k těmto činnostem, a schopnost jejich aplikace.

Úředník územního samosprávného celku koná zkoušku na **Institutu pro veřejnou správu Praha** (dále jen Institut). Jedná se o státní příspěvkovou organizaci, zřízenou Ministerstvem vnitra. **Institut je jedinou organizací, která je k realizaci zkoušek ZOZ v ČR oprávněna.** O úspěšném absolvování zkoušky získá úředník potvrzení ve formě osvědčení, kterým prokazuje svou ZOZ.

V roce 2015 bylo u zkoušky zvláštní odborné způsobilosti **hodnoceno klasifikačním stupněm „VYHOVĚL“ 1 556 úřednic a úředníků**, a bylo jim tudíž vydáno osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti.

Ve všech termínech **řádných zkoušek bylo vyzkoušeno celkem 1 586 úřednic a úředníků. Úspěšnost u řádných termínů zkoušek ZOZ byla 81 %.** K 1. opakovaným zkouškám se dostavilo celkem 301 úředníků a úřednic a uspělo u nich 224 z nich, resp. neuspělo 77 úředníků a úřednic. Ke 2. opakovaným zkouškám se dostavilo celkem 59 úředníků a úřednic, přičemž úspěšnost byla 75 %.

Z celkového počtu všech 1 946 zkoušených úředníků (započítány všechny pokusy) jen 15 (0,8 %) v roce 2015 u zkoušky ZOZ nevyhovělo ani na 3. pokus.

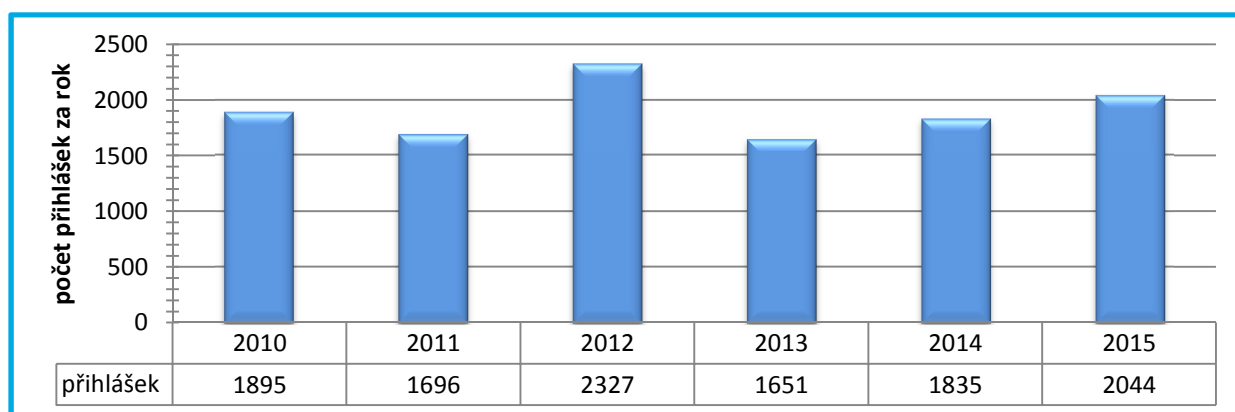
Tabulka 3: Přehled počtu úspěšných a neúspěšných úředníků u všech zkoušek 2015

Řádný termín/opakování	Vyhovělo	Nevyhovělo
u řádného termínu zkoušky	1288 úředníků	298 úředníků
u 1. opakované zkoušky	224 úředníků	77 úředníků
u 2. opakované zkoušky	44 úředníků	15 úředníků

Zdroj: MVČR, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, 2015

Graf 14: Vývoj počtu přihlášek ZOZ, r. 2010–2015

Zdroj: Ministerstvo vnitra, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, 2015

8.1 Vzdělávání vedoucích úředníků a vedoucích úřadů

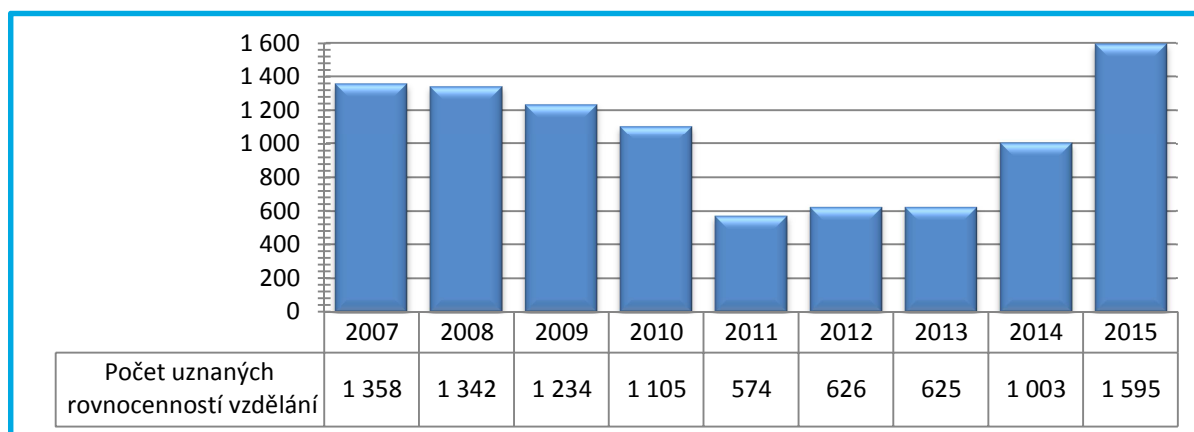
Vzdělávání vedoucích úředníků a vedoucích zahrnuje rovněž obecnou a zvláštní část. V rámci obecné části vedoucí úředník a vedoucí úřadu získává znalosti a dovednosti v oblasti řízení úředníků, v rámci zvláštní části získává přehled o činnostech stanovených prováděcím právním předpisem vykonávaných podřízenými úředníky.

Toto vzdělávání **absolvovalo** v roce 2015 **celkem 676 úředníků v rámci 68 akreditovaných vzdělávacích programů**.

Uznání rovnocennosti vzdělání

Ministerstvo vnitra, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, převzal v roce 2014 agendu vzdělávání v oblasti akreditací a uznávání rovnocennosti vzdělání. Za rok 2015 bylo podáno celkem **2 133 dílčích žádostí**. V rámci těchto dílčích žádostí bylo **kladně posouzeno 1 595 dílčích žádostí, zamítnuto pak bylo 536 dílčích žádostí**. Zbylé žádosti byly vyřízeny v roce 2016.

Graf 15: Počet uznaných rovnocenností vzdělání, r. 2007–2015

Zdroj: Ministerstvo vnitra, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, 2015

9 Samosprávy obcí a krajů, počty zastupitelů

Volby do obecních a krajských zastupitelstev se konají každé 4 roky. Poslední komunální volby se v České republice konaly v říjnu 2014, přičemž v roce 2015 proběhly v 95 obcích mimořádné volby. Jednalo se o volby nové (v 78 obcích), opakované (4) či doplňující (13) volby, a to v termínech 31. 1. 2015, 14. 3. 2015, 13. 6. 2015 a 26. 9. 2015.

Tabulka 4: Volby do zastupitelstev obcí a městských částí

Rok voleb	Okrsky	Zastupitelstva	Zvolených zastupitelů	Voliči v seznamu	Vydané obálky	Volební účast v %	Odevzdané obálky	Rozdíl vydaných a odevzdaných obálek
2014	14 752	6 375	62 121	8 406 047	3 737 564	44,46	3 733 089	-4 475
2010	14 765	6 367	62 178	8 408 941	4 078 052	48,50	4 071 515	-6 537
2006	14 734	6 365	62 426	8 325 892	3 861 785	46,38	3 854 827	-6 958
2002	14 702	6 344	62 494	8 229 272	3 745 083	45,51	3 739 020	-6 063
1998	16 844	6 347	62 702	9 924 789	4 466 597	45,00	4 455 935	-10 662
1994	16 715	6 262	62 160	9 567 695	5 805 484	60,68	5 800 060	-5 424

Zdroj: Český statistický úřad, volební statistika

Dále uvádíme zajímavá čísla spojená s volbami do zastupitelstev obcí, včetně Prahy, městských částí a městských obvodů. Počet zastupitelstev se za 20 let zvýšil o víc než 100, ale počet volených zastupitelů zůstává prakticky stejný.

Právo volit do zastupitelstev obcí mají státní občané České republiky, kteří nejpozději v den voleb (případně druhý den voleb) dosáhli věku nejméně 18 let, mají v obci trvalý pobyt a nenastala u nich některá z překážek výkonu volebního práva, a státní občané jiného státu, jimž právo volit přiznávala platná mezinárodní úmluva s Českou republikou za splnění týchž podmínek, které platily pro státní občany České republiky.

Voliči jsou zapsáni ve stálých seznamech voličů v obcích, v územně členěných statutárních městech a hl. m. Praze v městských částech a městských obvodech, ve kterých měli trvalý pobyt. Každý volič tak může být zapsán pouze v jednom seznamu voličů. V dodatku ke stálému seznamu mohou být na vlastní žádost zapsáni voliči – státní občané členských států EU, kteří v případě dlouhodobého pobytu v obci mají rovněž právo volit v komunálních volbách a volbách do parlamentu EU.

Občané, kteří nabyli práva volit, jsou do seznamu voličů zapsáni a ti, kteří práva volit pozbyli, z něj jsou vyškrtnuti. V seznamech voličů se uvádí i překážky ve výkonu volebního práva.

Počet členů zastupitelstev vychází z mantinelů daných zákonem pro jednotlivé velikostní kategorie obcí podle počtu obyvatel. Statutární města mají v průměru 39 členů zastupitelstva. Z toho je 5 uvolněných – primátor a 2 až 5 jeho náměstků. Celkové počty uvolněných členů zastupitelstev se pohybují v rozpětí od 3 (Teplice, Chomutov) do 10 v Plzni.

Tabulka 5: Počet členů zastupitelstev ve statutárních městech, r. 2015

Statutární město	Počet obyvatel (v tis.)	Počet uvolněných členů zastupitelstva	Počet členů zastupitelstva	Vyplacené měsíční odměny členům zastupitelstva (v tis. Kč)
Brno	389	8	55	13 147
Ostrava	299	6	55	12 140
Plzeň	165	10	47	11 512
Liberec	103	4	39	4 120
Olomouc	100	6	45	4 819
Ústí nad Labem	95	4	37	3 693
České Budějovice	94	8	45	5 668
Hradec Králové	93	5	37	5 578
Pardubice	88	5	39	4 756
Havířov	77	4	43	5 258
Zlín	76	5	41	6 886
Most	68	4	45	4 906
Kladno	67	5	33	4 657
Opava	58	4	45	4 658
Frýdek Místek	57	8	43	6 153
Karviná	57	5	41	4 517
Děčín	51	4	27	4 094
Teplice	51	3	27	2 937
Jihlava	50	5	37	3 701
Chomutov	49	3	35	3 626
Karlovy Vary	49	4	35	4 652
Jablonec nad Nisou	46	4	30	3 683
Prostějov	45	6	35	5 821
Přerov	45	4	35	4 152
Mladá Boleslav	41	4	33	4 324
Průměr		5	39	5 578

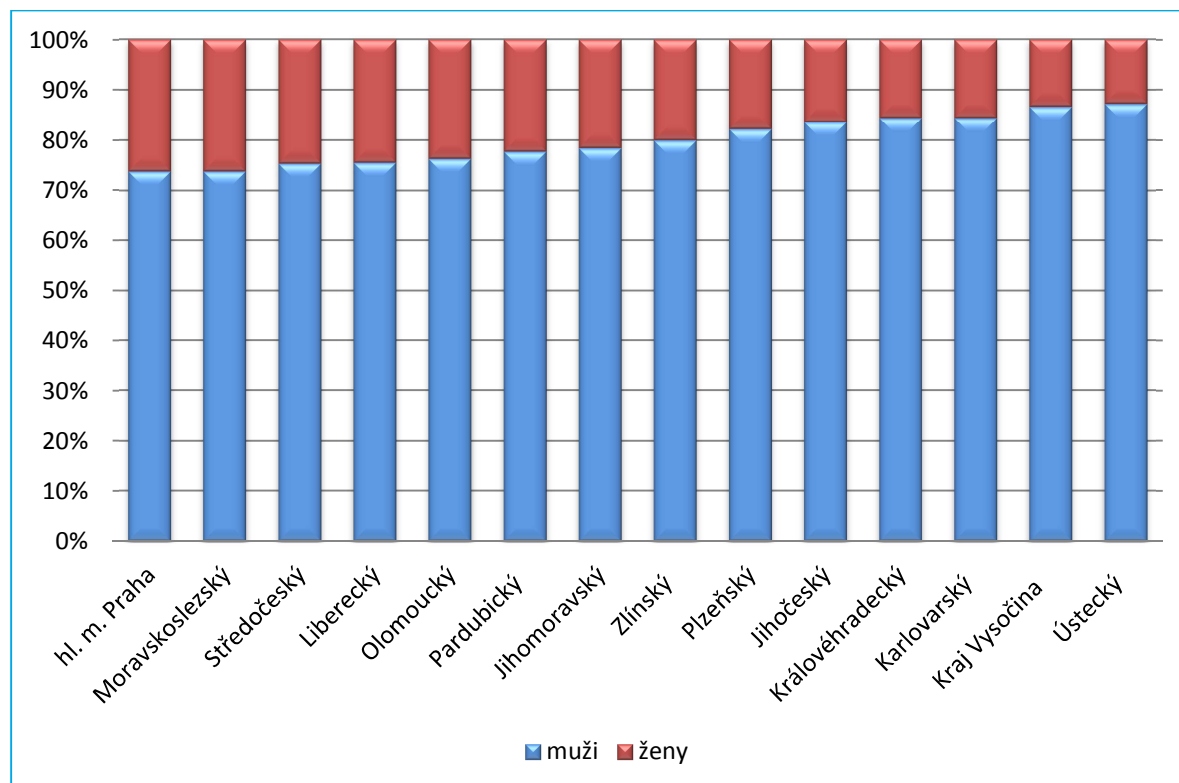
Zdroj: Ministerstvo vnitra, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly: Vývoj počtu zaměstnanců, výdajů na platy zaměstnanců a výdajů na odměny členům zastupitelstev územních samosprávných celků

Jaký je genderový poměr zvolených členů zastupitelstev krajů?

Počet zvolených zastupitelek do krajských zastupitelstev se pozvolna zvyšuje, za sledovaných 12 let se zvýšil o 5,5 % na téměř 20 %.

Zastoupení žen v zastupitelstev krajů je napříč jednotlivými kraji odlišné a tenduje od 26,2 % v Praze a Moravskoslezském kraji až po 12,7 % v kraji Ústeckém. Zájem žen o vstup i do krajské politiky je jednoznačně nižší než u mužů.

Graf 16: Počet mužů a žen v zastupitelstvech krajů (poslední volby v roce 2012)

Zdroj: Český statistický úřad, volební statistiky

10 Modernizace veřejné správy

Všechny vlády po celou dobu novodobé éry po roce 1989 deklamovaly snahy o modernizaci a vyšší efektivitu veřejné správy. Proces modernizace je složitý a komplexní, a proto je jeho realizace pozvolná. Od roku 2008 nabývá již hmatatelných výsledků, kdy například vznikl nástroj pro elektronizaci procesů ve veřejné správě, tzv. eGovernment, ale i další prvky modernizace.

Modernizace není jen elektronizace ale i například podpora zavádění metod kvality a nástrojů řízení kvality. Témata jako hodnocení kvality, měření efektivnosti, měření a hodnocení výkonu, procesní řízení nebo hodnocení zaměstnanců a rozvoj řízení lidských zdrojů ve veřejné správě dostávají stále větší prostor. Je nezpochybnitelné, že na veřejnou správu nelze plně aplikovat metrika a přístupy privátních subjektů, ale i tak by mělo být možné s využitím moderních metod a nástrojů jasně definovat výstupy z činnosti veřejné správy u vybraných agend a posuzovat je z pohledu, za jakým účelem jsou vykonávány, v jaké kvalitě a s jakou efektivitou.

Ministerstvo vnitra realizuje projekt procesního modelování agend, aby ověřila efektivnost a účelnost jednotlivých etap procesů, které se v ní odehrávají, přičemž cílem by mělo být nastavení standardů vybraných agend.

Rok 2015 byl prvním rokem realizace Strategického rámce rozvoje veřejné správy, který je vrcholným koncepčním dokumentem pro veřejnou správu pro období několika let. Tento rok se rozbíhala především řada přípravných prací v jednotlivých opatřeních a aktivitách.

10.1 eGovernment

Myšlenka dostupnější, levnější a přívětivější veřejné služby je hybnou silou eGovernmentu. Pro správu věcí veřejných se daří využívat moderních elektronických nástrojů a setkání s úřady se stala díky nim přátelštější. Pro občana řada služeb veřejné správy zrychlila a je přímo „na dosah“. Základy eGovernmentu byly vybudovány v programovém období 2007–2013 s využitím prostředků ze strukturálních fondů EU.

Czech POINT

Jako první vznikla síť kontaktních míst veřejné správy Czech POINT, která jsou dnes téměř v každé obci ať už na úřadě, poště nebo knihovně. Díky nim mohou občané na jednom místě získat řadu dokumentů a využít služby, kvůli kterým do té doby obíhali několik úřadů. Služby Czech POINT jsou dostupné na více než 7100 místech, převážně v České republice, ale též na některých zastupitelských úřadech po celém světě. Doposud vydaných 13 milionů výstupů z tohoto univerzálního kontaktního místa s veřejnou správou tvoří jeden z pilířů eGovernmentu.

- **Od ledna 2015** občan může nalézt svou nejbližší pobočku kontaktního místa veřejné správy na webových stránkách www.czechpoint.cz. Službu je možné využívat i na chytrých telefonech. Každý snadno zjistí, kde se nachází nejbližší kontaktní místo včetně detailní mapy, přesné adresy a otevírací doby.
- **Od srpna 2015** občané nemusí chodit pro ověřený snímek katastrální mapy na katastr nemovitostí, ale vyzvednou si jej na jakémkoli ze 7 144 kontaktních míst Czech POINT

- **Od září 2015** lze datovou schránkou získat kdykoliv a zdarma aktuální elektronický výpis z bodového hodnocení řidiče. Služba je dostupná na Portálu veřejné správy a je elektronickou obdobou výpisu, který je možné za poplatek získat v papírové podobě v kontaktních místech Czech POINT.

Přehled nabízených služeb kontaktního místa veřejné správy Czech POINT:

- **Výpis z Katastru nemovitostí**
- **Výpis z Veřejných rejstříků** (spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík, rejstřík obecně prospěšných společností)
- **Výpis z Rejstříku trestů**
- **Přijetí podání podle živnostenského zákona**
- **Výpis z bodového hodnocení řidiče**
- **Podání do registru účastníků provozu modulu autovraků ISOH**
- **Datové schránky** – žádost o zřízení, žádost o zneplatnění přístupových údajů a vydání nových, žádost o přidání další pověřené osoby, její odebrání, žádost o povolení dodávání dokumentů z datové schránky fyzických osob, fyzických osob podnikajících a právnických osob do datové schránky fyzické osoby, fyzické osoby podnikající a právnické osoby
- **Centrální úložiště ověřovacích doložek**
- **Výpisy ze Základních registrů** - např. výpis údajů z registru obyvatel, výpis údajů z registru osob, výpis údajů o využití údajů z registru obyvatel, žádost o změnu údajů vedených v registru obyvatel, žádost o poskytnutí údajů třetí osobě

Datové schránky

Systém datových schránek nahradil tradiční doporučené dopisy a datové schránky se staly státem garantovaný komunikační nástroj. Všechny úřady komunikují jejich prostřednictvím mezi sebou a s každým, kdo ji má zřízenou. Ze zákona mají datovou schránku zřízeny všechny orgány veřejné moci, právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, advokáti, daňoví poradci a insolvenční správci. Ostatní si jí mohou dobrovolně bezúplatně zřídit a naopak ji kdykoliv zneprístupnit.

Místo chození na poštu pro obálky „s pruhem“ je možné si zdarma zřídit datovou schránku a komunikovat nejen s úřady online odkudkoliv. Datová schránka poskytlá jistotu, že se podání dostane na správný úřad. Odeslanou zprávu je možné si uložit a kdykoli prokázat obsah zprávy na rozdíl od podacího lístku k doporučené zásilce nebylo možné vyčíst obsah dopisu. Schránka poskytne i přesné údaje o odeslání a doručení. Elektronický dokument má stejnou právní platnost jako tradiční papírový s kulatým razítkem a odeslání datové zprávy je na rozdíl od doporučeného dopisu zdarma.

Zajímavost: 29. září 2015, ve 12:43:47 hodin byla datovou schránkou poslána jubilejní 300miliontá zpráva. Informační systém datových schránek byl spuštěn k 1. červenci 2009. Od roku 2013 stojí stát provoz systému datových schránek paušálně 500 mil. Kč bez DPH za rok. Celkové náklady na dosavadní provoz systému datových schránek byly necelé 4 miliardy korun. Při ceně doporučeného dopisu průměrně 27 Kč (26 Kč v roce 2010, v r. 2015 cena 29 Kč) by uživatelé utratili za poštovné 8,1 miliard korun. Z toho plyne úspora přes 4 miliardy korun.

Základní registry

Systém registrů umožňuje sdílení informací mezi úřady a jejich opakované nevymáhání od občanů. Občanům odpadá opakované vyplňování formulářů stejnými údaji a stvrzování jejich pravosti podpisem. V základních registrech jsou všechny referenční údaje vždy aktuální a právně závazné. Pokud je úřady pro výkon své agendy potřebují, čerpají je přímo ze základních registrů. Pokud se některý údaj změní, všechny úřady připojené k registrům se změnu dozví automaticky.

Systém základních registrů byl spuštěn 1. července 2012 a celé tři roky funguje bez větších potíží a výpadků. Všechny úřady mohou od té doby čerpat údaje, které jsou aktuální a právně platné. Údaje jsou navíc bezpečně chráněny, každý přístup k nim je pečlivě zaznamenán a všichni oprávnění si mohou tyto záznamy jednoduše opatřit.

Tabulka 6: Statistiky provozu registrů za 3 roky provozu

Názvy sledovaných úkonů	Počet
Celkový počet transakcí základních registrů	607 465 422
Počet datových zpráv týkajících se základních registrů	8 920 581
Počet výpisů Czech POINT@office	853 004
Počet výpisů na kontaktních místech Czech POINT	18 433
Počet připojených agendových informačních systémů	4 079
Počet orgánů veřejné moci připojených k základním registrům	2 895
Počet orgánů veřejné moci aktivně využívajících údaje ZR	2 663

Zdroj: Ministerstvo vnitra, informační statistický servis

Otevřená data

V červnu 2015 Ministerstvo vnitra ČR spustilo **Národní katalog otevřených dat**, jehož smyslem je na jednom místě evidovat a publikovat zveřejňovaná data a informace z celé veřejné správy a zajistit tak jejich maximální dostupnost k dalšímu využití.

Cílem katalogu je umožnit uživatelům snazší orientaci a vyhledávání v otevřených datech publikovaných veřejnou správou ČR z jednoho místa. Jejich využití může sloužit jak pro nekomerční, tak pro komerční účely. Důležitou vlastností katalogu je ukládání metadat, tedy dat o otevřených datech, ze kterých je možné například zjistit, kdo data publikuje, zda a za jakých podmínek je možné data použít, kdy byla data publikována apod.

Katalog je přístupný na Portálu veřejné správy <http://portal.gov.cz> v záložce „Otevřená data“.

Otevřená data jsou informace a data zveřejněná organizacemi veřejné správy na internetu, která jsou úplná, snadno dostupná, strojově čitelná, používající standardy s volně dostupnou specifikací, zpřístupněná za jasně definovaných podmínek užití dat s minimem omezení a dostupná uživatelům při vynaložení minima možných nákladů. Konkrétně jde o různé statistiky, rozpočty, přehledy, databáze apod.

Katalog umožní uživatelům snazší orientaci a vyhledávání v otevřených datech publikovaných veřejnou správou ČR z jednoho místa. Využití může být jak nekomerční, tak komerční.

eSbírka a eLegislativa

V loňském roce Ministerstvo vnitra předložilo jako součást projektu **eSbírka a eLegislativa** změny právního řádu. Smyslem je zajistit lepší dostupnost, přehlednost a srozumitelnost platného práva a zvýšit kvalitu, efektivitu a transparentnost jeho tvorby. Jde o vytvoření moderních nástrojů pro tvorbu práva, pro přístup k platnému právu a současné přijetí nezbytných legislativních změn upravujících nové postupy tvorby a vyhlašování práva.

Dnes má platná Sbírka zákonů pouze papírovou podobu a nyní bude právně závazná také její elektronická podoba. Předpokládané datum účinnosti připravované novinky je 1. leden 2019.

Procesní modelování agend (PMA)

V roce 2015 probíhala druhá etapa procesního modelování agend (PMA) - projekt Podpora tvorby standardů pro výkon agend veřejné správy (PMA II).

Úkolem PMA I bylo vytvoření metodiky procesního modelování agend veřejné správy založenou na logice modelování, kdy agenda odpovídá zákonu. Pro modelování agend byl vytvořen software a proběhlo pilotní ověření standardizace „Agenda A121“ živnostenského podnikání. Byly vytvořeny procesní popisy výkonu agendy živnostenského podnikání podle zjištění provedených na konkrétních úřadech, které agendu vykonávají.

Smyslem PMA II bylo vypracování seznamu prioritních agend a plánu dalšího postupu procesního modelování a standardizace agend veřejné správy a navrhnout způsob financování agend. Výběr agend obecně vycházel z Paretova principu, kdy bylo třeba identifikovat přibližně 20 % těch agend, která vytvářejí 80 % zátěže veřejné správy.

Vláda schválila usnesením č. 565 dne 13. července 2015 **58 prioritních agend**, mezi nimi např. agendy zaměstnanosti, poskytování státní sociální podpory, ochrany ovzduší, nebo agendy matrik a 6 procesních agend, jejichž modelování necílí na nákladovou optimalizaci výkonu, nýbrž pro identifikaci odchylek při uplatnění procesů v jiných agendách, jako např. správní řád a finanční kontrola.

10.2 Trendy a kvalita ve veřejné správě

Kvalitní služba je nutným předpokladem spokojenosti zákazníka. Rostoucí poptávka po veřejných službách a zvyšující se nároky na jejich poskytování doprovází i rostoucí trend poptávky veřejného

sektoru po zavádění moderních nástrojů řízení. Spokojený uživatel veřejné služby je dnes významnou metou pro systém moderní územní správy.

Uživatelé veřejných služeb navyšují svá očekávání a porovnávají poskytované služby. Stát žádá od veřejné správy větší průhlednost při čerpání veřejných zdrojů a všechny tyto požadavky ústí k hledání nových cest a dosažení lepších výsledků. A to vše v realitě současných omezených veřejných zdrojů.

Jak kvalitní služby dosáhnout?

Veřejná správa v současnosti využívá různé nástroje řízení kvality. Nejrozšířenější je metoda CAF, normy ISO, benchmarking a MA 21.

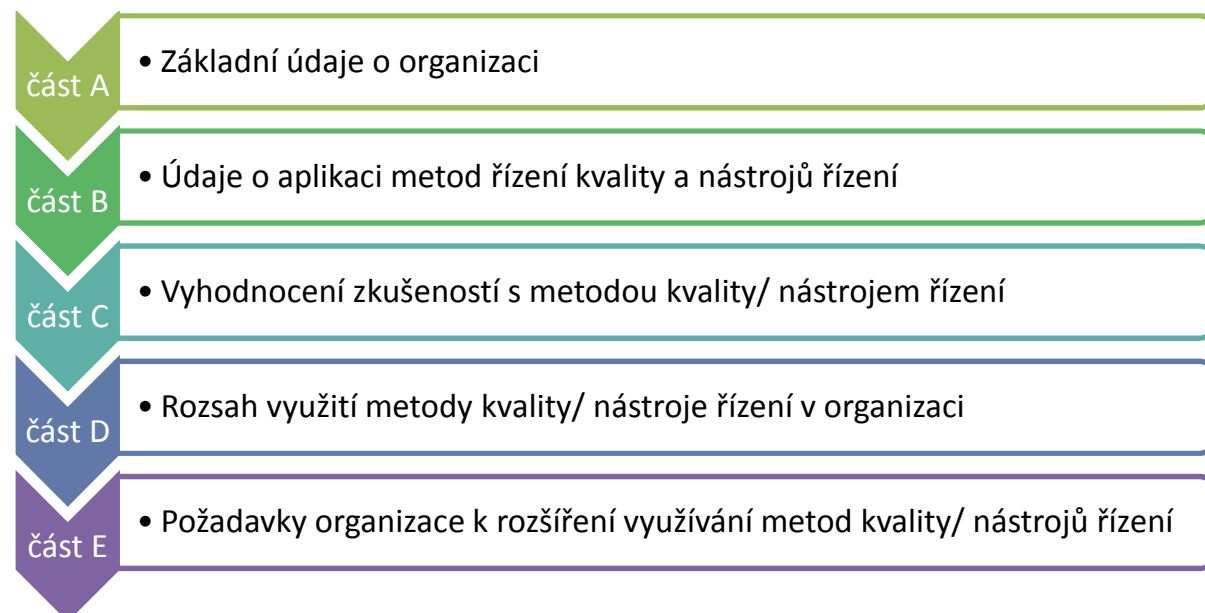
Teoretická východiska kvalitu ve veřejné správě chápou jako míru naplňování oprávněných požadavků zákazníků na požadovanou službu. Nároky zákazníka mohou být jak obecné, tak i konkrétní - zákazník posuzuje dostupnost služby, úřadem nabízené způsoby komunikace nebo komplexnost služby.

Na národní úrovni jsou požadavky na kvalitu určeny Národní politikou kvality ČR, jejímž cílem je vytvořit v prostředí, ve kterém je kvalita přirozenou součástí života společnosti.

Podpora řízení kvality v území patří mezi povinnosti Ministerstva vnitra a je jedním ze strategických cílů Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014–2020.

Ministerstvo vnitra na podzim 2015 připravilo **dotazníkové šetření** v úřadech územních samosprávných celků, aby zmapovalo stávající úroveň a získalo podklady pro další podporu rozšiřování metod kvality. Ministerstvo vnitra obdrželo téměř 500 odpovědí od krajských úřadů i od měst a obcí všech velikostí.

Formulář on-line dotazníku byl složen z 5 částí:

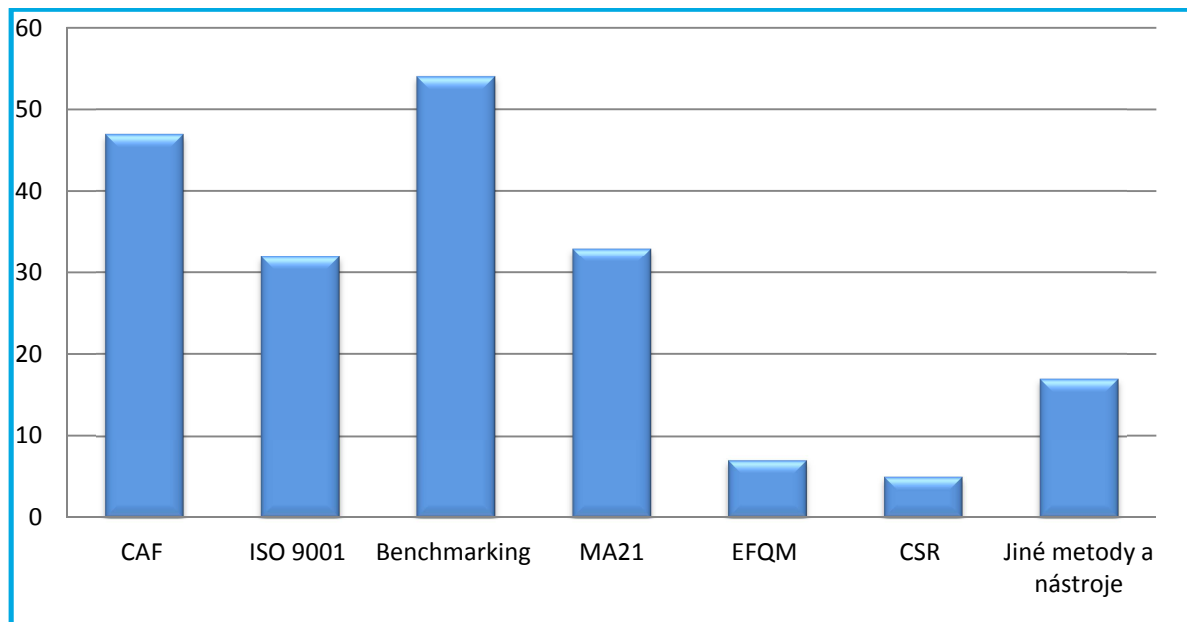
Současný stav rozšíření metod kvality v území

Více než 130 úřadů územní samosprávy, a to zejména města s úřady s rozšířenou působností a krajské úřady, mají zkušenosti s řízením kvality. Využívají zejména sebehodnocení dle metodiky CAF, řídí udržitelný rozvoj v souladu s metodikou místní Agendy 21, zavádí systémy řízení kvality dle požadavků mezinárodního standardu ISO 9001, úřady nejpokročilejší v řízení kvality aplikují model excelence EFQM.

V posledních letech se úřady začínají zabývat společenskou odpovědností (CSR), která představuje nejmladší z výše uvedených metod kvality. Značná část úřadů využívá benchmarking. Ten představuje nástroj podpory řízení kvality založený na srovnávání úřadů mezi sebou, hledání příkladů dobré praxe a jejich zavádění do ostatních úřadů tj. benchlearning. Z dalších nástrojů využívá část úřadů územní samosprávy procesní, resp. strategické řízení.

Mottem všech zmíněných úřadů je zlepšení práce úřadu, zvýšení produktivity práce a spokojenost zákazníků. Moderní úřad si uvědomuje potřebu definování svého potenciálu, aby se mohl zlepšovat.

Graf 17: Počet organizací, které zavedly metody kvality/nástroje řízení

Zdroj: Dotazníkové šetření Ministerstva vnitra, 2015

Ministerstvo vnitra díky šetření shromáždilo cenné podklady k podpoře řízení kvality v území a vyplynulo:

- 140 úřadů vyjádřilo zájem o zavedení metody kvality nebo nástrojů řízení
- úřady chtějí vzdělávat zaměstnance v metodách kvality a jejich zavádění
- úřady žádají přístup k informačním zdrojům, vznik databáze dobré praxe i pořádání seminářů
- úřady pojmenovaly i **bariéry uplatňování řízení kvality** na úřadech - finanční náročnost, vytížení úředníků zapojených do řízení kvality nad rámec jejich běžných pracovních povinností a nedostatek k tomu kvalifikovaných odborníků

➤ **Většina úřadů využívajících řízení kvality doporučila aplikaci metod kvality a nástrojů řízení dalším úřadům samospráv.**

Jak chod veřejné správy zaplatit?

Obcím i krajům je uloženo pečovat o všestranný rozvoj území a obec zvláště je povinna pečovat o potřeby svých občanů. A k tomu jí slouží vlastní majetek a dobře sestavený rozpočet. Při jeho každoroční tvorbě se musí snažit co nejpřesněji odhadnout své reálné příjmy a z nich vyvozovat druhy a velikosti svých výdajů s udáním jejich priorit. Obecní rozpočet schvaluje nejvyšší orgán obce, tj. obecní zastupitelstvo. Všeobecně je zdůrazňován princip vyrovnanosti rozpočtových příjmů a výdajů.

Prostřednictvím svého rozpočtu obec zajišťuje jak vlastní činnosti jako je místní doprava, obecní policie, údržba zeleně a zejména rozvoj obce, tak i činnosti, které na ni deleguje stát. Sem patří evidence obyvatelstva, vedení matrik, provoz stavebního nebo vodoprávního úřadu a tím povolování umístění staveb nebo studní, povolování kácení dřevin anebo vydávání živnostenských oprávnění. K tomu musí disponovat přiměřeným množstvím finančních prostředků.

Prostředky obci plynou jednak v podobě daňových výnosů, či podílu z daňových výnosů, z vlastní činnosti, popř. z využití návratných finančních zdrojů. Jejich využití není účelově vázáno a obce o jejich využití rozhodují samy. **Jsou základem finanční samostatnosti obcí.** Zajímavé zdroje informací a rady k porozumění obecním rozpočtům lze najít na stránce www.rozpocetobce.cz.

Proto je následující kapitola věnována rozpočtu obcí, jako základnímu nástroji zabezpečování jejich činností. Pro obec jsou rozhodujícím zdrojem jejich příjmů **daňové příjmy**, jejichž využití není účelově vázáno a o jejich využití rozhodují obce samy. Jsou základem finanční samostatnosti obcí.

11 Financování obcí a krajů

V rámci soustavy veřejných rozpočtů se v této kapitole zaměříme na rozpočty územní samosprávy. Rozpočty územních samosprávných celků jsou nejpočetnější skupinou veřejných rozpočtů, i když celkově představují 37 % procent všech veřejných rozpočtů. Financování představuje významný prvek nejen pro zajištění chodu a fungování územních samosprávných celků, ale i pro rozvoj jejich území a zabezpečování veřejných statků pro obyvatelstvo.

Obce a kraje však nejsou finančně soběstačné a jsou tudíž závislé na cizích zdrojích. U krajů se jedná především o transfery ze strany státu a u obcí jsou nejvýznamnější daňové příjmy a transfery z různých úrovní veřejných rozpočtů. Hospodaření je tedy silně ovlivněno i celkovou ekonomickou situací státu, která působí na výši daňových příjmů a transferů. Následující kapitola obsahuje přehled o hospodaření obcí a krajů za rok 2015.

11.1 Příjmy obcí a dobrovolných svazků obcí

Celkové příjmy obcí a dobrovolných svazků obcí (dále jen DSO) dosáhly v roce 2015 celkem 287,7 mld. Kč., což je oproti předchozímu roku o 8,5 mld. Kč více. Na růstu výše příjmů se nejvíce podílela pozitivní změna výše přijatých transferů a navýšení všech druhů daňových příjmů. Objemově byl největší nárůst transferů z kapitoly MŽP, MŠMT, MPSV a MMR, tyto transfery tvoří dlouhodobě podstatnou část celkové výše transferů.

V případě Národního fondu, který je objemově podstatně slabší, došlo k dvojnásobnému nárůstu (z původních 121,1 mil. Kč na 222,3 mil. Kč). V případě Národního fondu se jedná o toky finančních prostředků z EU a zahraničí poskytnuté ČR v jednotlivých programových obdobích v rámci Evropských strukturálních a investičních (ESI) fondů a nástrojů – Transition Facility, FM EHP/Norska, Programu švýcarsko-české spolupráce a FS EU.

Tabulka 7: Vývoj příjmů a výdajů obcí a DSO 2010–2015 (v mil. Kč)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Příjmy	288 113,70	274 106,00	246 638,00	261 094,60	279 139,40	287 692,30
Výdaje	291 507,20	275 003,10	240 492,30	243 208,50	270 566,60	266 202,40
Saldo	-3 393,50	-897,10	6 145,70	17 886,10	8 572,80	21 489,90

Zdroj: Vlastní zpracování dat z MF ČR, Státní závěrečný účet ČR za rok 2015

Pozitivní je skutečnost, že příjmy, se kterými počítal rozpočet, byly v roce 2015 naplněny z 99 %. U některých daňových příjmů došlo dokonce k vyššímu než předpokládanému plnění, jednalo se o příjmy z daně z příjmu právnických osob, z DPH a z daně z nemovitosti. Také v případě nedaňových příjmů, které byly v roce 2014 o 1,7 mld. Kč nižší, došlo k vyššímu než předpokládanému plnění, a to celkem o 4 %. Naproti tomu kapitálové příjmy byly naplněny oproti očekávání pouze z 80 %.

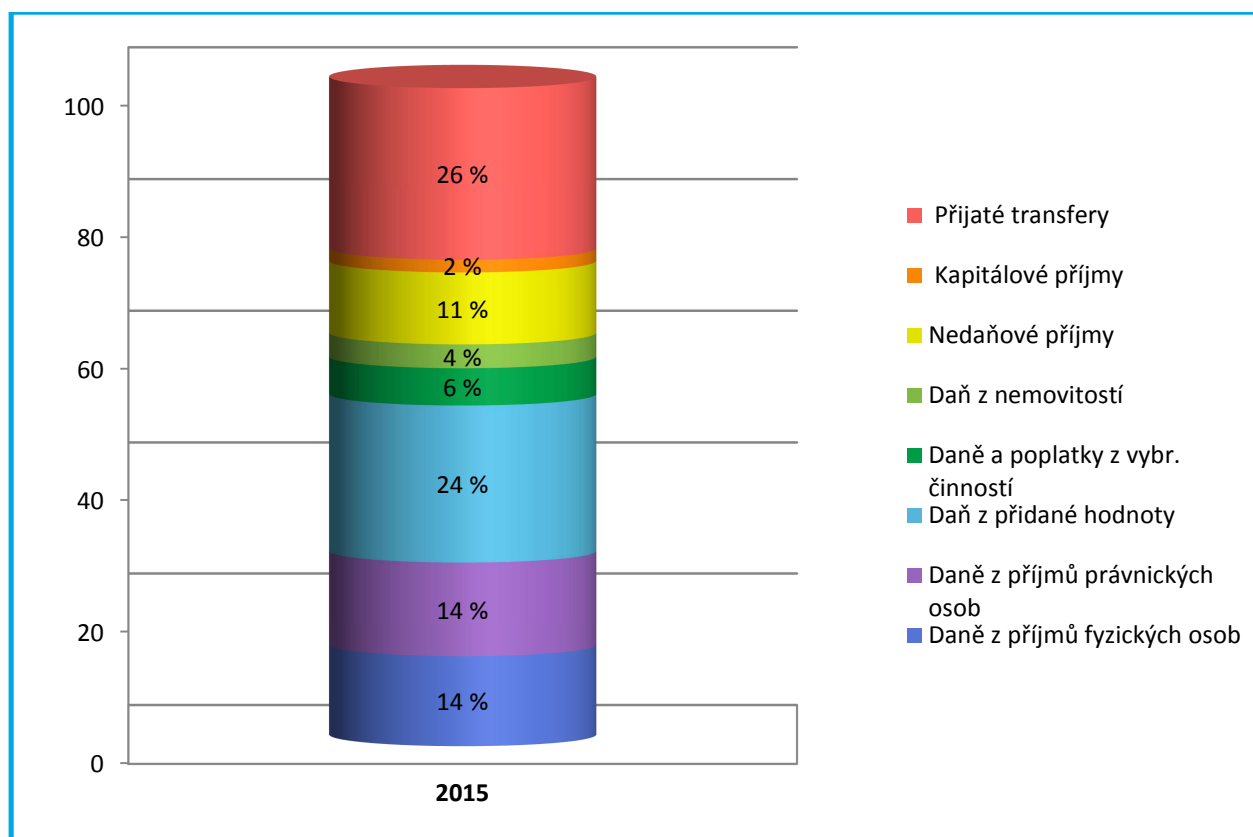
Následující graf zobrazuje složení příjmů obcí. Vlastní příjmy jsou tvořeny daňovými, nedaňovými a kapitálovými příjmy. Nejvýznamnější jsou daňové příjmy, konkrétně DPH, daně z příjmu právnických a fyzických osob. U všech těchto položek došlo v roce 2015 oproti předchozímu roku k nárůstu, což je ovlivněno tím, že se ekonomika v roce 2015 nacházela v dobré kondici, především nízká míra nezaměstnanosti a růst HDP měly vliv na výši daňových příjmů. Růst HDP byl ovlivněn různými

faktory, největší roli zde hrály služby a zpracovatelský průmysl, ale také například nízká cena ropy znamenala snížení cen pohonných hmot a tudíž i nákladů pro domácnosti a firmy, na druhé straně, ale nižší inkaso spotřební daně a DPH. Rok 2015 byl také ve znamení zlepšení vnějších ekonomických vztahů a hospodaření státu a svou roli hrála i vyšší dynamika úvěrů domácnostem a podnikům.

Pokud porovnáme procentuální podíl jednotlivých druhů příjmů v letech 2014 a 2015, složení se pro rok 2015 nijak výrazně nezměnilo.

Graf 18: Složení příjmů obcí a DSO v r. 2015

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Ministerstva financí, Státní závěrečný účet ČR za rok 2015

Vedle daňových příjmů jsou druhým nejvýznamnějším zdrojem příjmů obcí také transfery ze státního rozpočtu, státních fondů a krajských rozpočtů. Největší podíl transferů přijímají obce z rozpočtů jednotlivých kapitol státního rozpočtu a státních fondů. Podíl jednotlivých resortů při poskytování prostředků obcím je zobrazen v grafu 19.

Největší objem transferů obce obdržely z kapitoly Ministerstva životního prostředí (19 mld. Kč). Jednalo se především o finance určené na vodohospodářské projekty (zlepšení vodohospodářské infrastruktury, protipovodňová opatření apod.), podporu udržitelného využívání energetických zdrojů, šetrné nakládání s odpady či odstraňování starých ekologických zátěží, zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí apod.

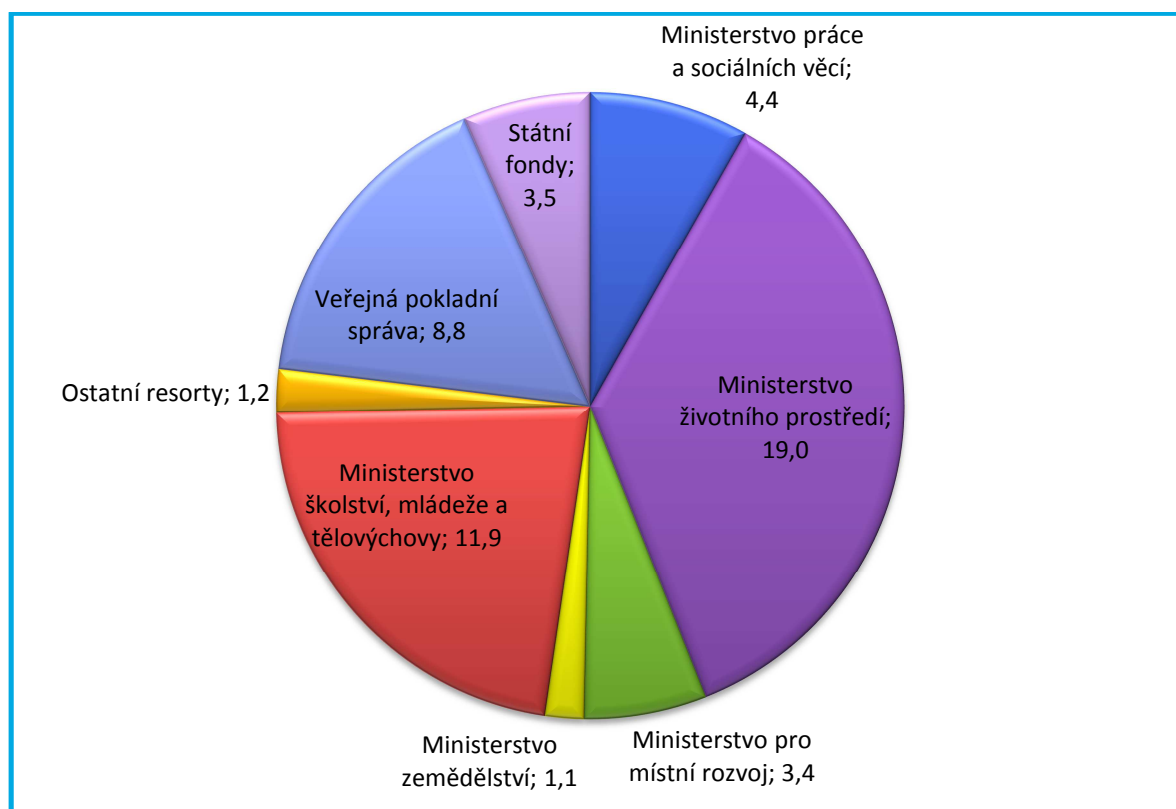
Druhý největší objem transferů přijaly obce z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (11,9 mld. Kč). Účel těchto dotací se v posledních letech neměnil. Jedná se především o přímé náklady na vzdělávání, dotace soukromým školám nebo zvýšení platů pracovníků ve školství (většina transferů je převáděna do rozpočtu hl. města Prahy). Tyto finanční prostředky jdou také

na financování projektů zaměřených na rozvoj a zkvalitnění vzdělávání, program sociální prevence a prevence kriminality apod.

Ministerstvo práce a sociálních věcí poskytlo obcím ze svého rozpočtu prostředky (4,4 mld. Kč), pomocí kterých byla financována především aktivní politika zaměstnanosti a společné programy EU a ČR zaměřené na zlepšení struktury pracovních míst, snížení nezaměstnanosti apod. Dále šly tyto finanční prostředky do oblasti péstounské péče, sociálně právní ochrany dětí (v případě ORP) apod.

Z kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj byly pro obce vyčleněny finanční prostředky (3,4 mld. Kč) především na zkvalitnění služeb veřejné správy s využitím informačních a komunikačních technologií v obcích prostřednictvím Integrovaného operačního programu. Dále byla velká část prostředků určena na projekty realizované prostřednictvím operačního programu Praha Adaptabilita a Praha Konkurenceschopnost.

Graf 19: Zdroje jednotlivých transferů do obecních rozpočtů v roce 2015 (v mld. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Ministerstva financí, Státní závěrečný účet ČR za rok 2015

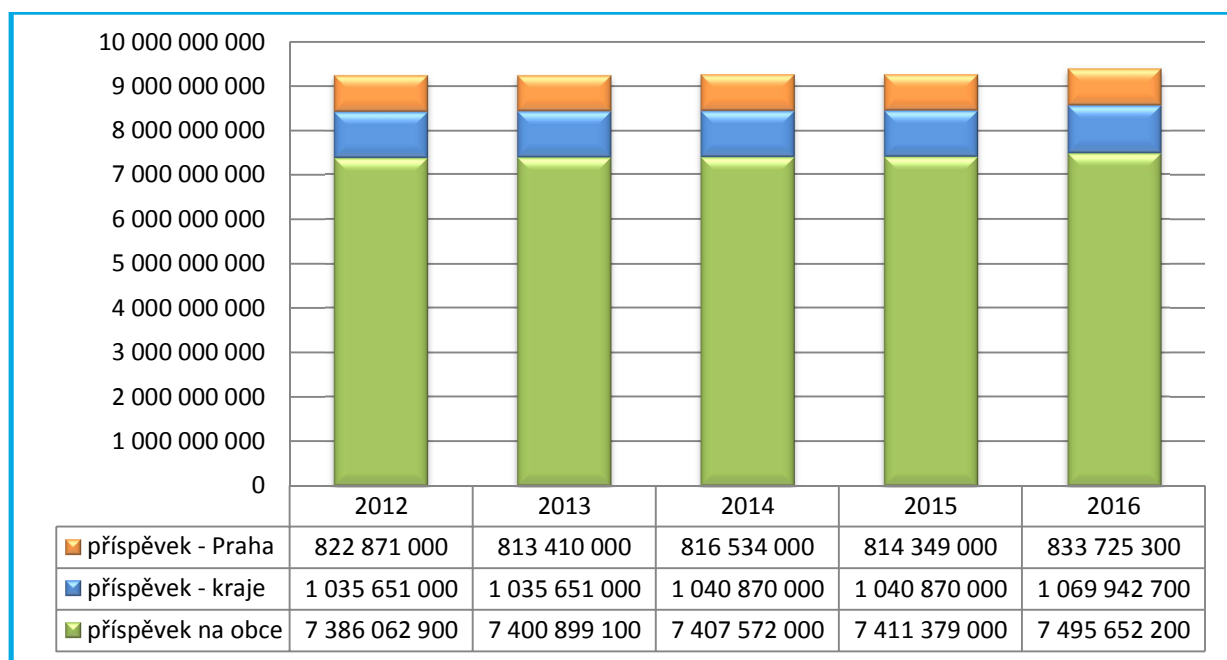
Objem investičních transferů, které poskytly kraje přímo do rozpočtů obcí a DSO, dosáhl 1,3 mld. Kč (meziročně o 0,2 mld. Kč více). Tyto prostředky směřovaly především na podporu rozvoje obcí, na výstavbu a obnovu dopravní infrastruktury, na výstavbu a obnovu vodohospodářské infrastruktury a na protipovodňová opatření, na ochranu životního prostředí a ochranu lesů, dále na rozvoj aktivit volného času a sportu, na podporu cestovního ruchu, na řešení havarijních stavů po povodních a živelných pohromách apod.

Významným zdrojem příjmů pro obce je i příspěvek na výkon státní správy, který je vyplácen z položky Všeobecná pokladní správa. Příspěvek na výkon státní správy pro jednotlivé obce (na výkon státní správy v přenesené působnosti) stanovuje Ministerstvo vnitra, nicméně je omezeno vstupním

faktorem a to celkovým přiděleným objemem prostředků na daný rok, který plyne ze státního rozpočtu.

Příspěvek je obcím přidělován na základě velikosti obce určené počtem obyvatel a velikosti správního obvodu obce v dané působnosti, vyjádřeného rovněž v počtu obyvatel. U obcí s rozšířenou působností (ORP) hraje ještě roli poměr velikosti správního obvodu k velikosti samotného správního centra v počtu obyvatel.

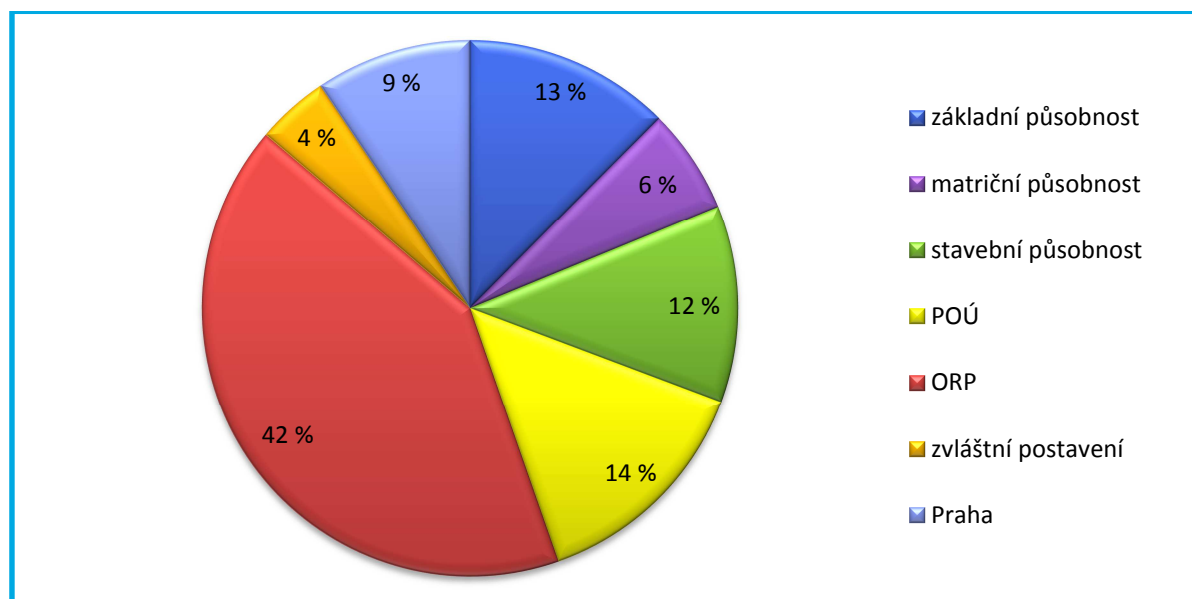
Graf 20: Vývoj příspěvku na přenesenou působnost pro obce, kraje, hl. m. Prahu r. 2012–2016

Zdroj: Ministerstvo vnitra, odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy, 2016

Při výpočtu příspěvku se vychází z pěti typů správních rolí obcí: základní působnost, matriční úřady, stavební úřady, obce s pověřeným obecním úřadem, obce s rozšířenou působností. Celkový příspěvek konkrétní obce se skládá z dílčích příspěvků pro jednotlivé příslušné role. Do příspěvku také vstupuje zvláštní kategorie měst se speciálním postavením, jedná se o Černošice, Brandýs nad Labem, Šlapanice, Nýřany, které představují aglomerační zázemí velkých měst (v zásadě bývalé venkovské okresy), a tyto úřady musejí mít povinně druhé pracoviště v daném aglomeračním centru. Rozložení podílu jednotlivých kategorií obcí na příspěvku pro rok 2015 znázorňuje graf 21.

Graf 21: Rozložení příspěvku mezi jednotlivé působnosti v r. 2015

Zdroj: Ministerstvo vnitra, odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy, 2015

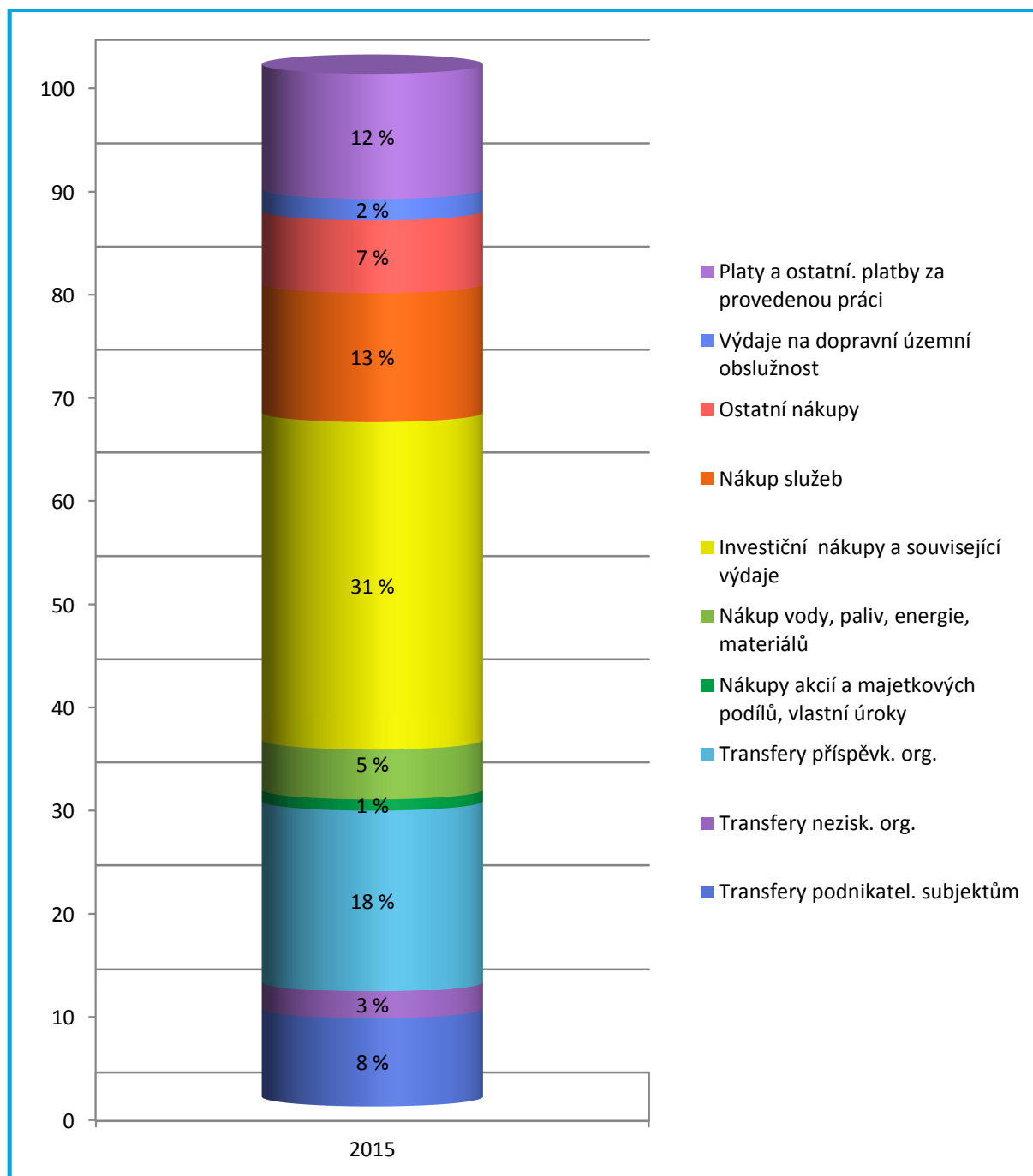
11.2 Výdaje obcí a dobrovolných svazků obcí

Celkové výdaje obecních samospráv v roce 2015 činily 266,2 mld. Kč, což oproti roku 2014 znamenalo snížení o 4,4 mld. Kč. Běžné výdaje, které pomáhají zajistit provoz obcí a jimi zřizovaných organizací dosáhly výše 180,9 mld. Kč. V této kategorii činí největší podíl neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím, což představují například příspěvky školským zařízením, sportovním oddílům, divadlům a také obecním subjektům v oblasti bydlení, komunálního odpadu ale také v oblasti sociální, kde se jedná například o pečovatelské domy.

Druhou největší skupinou výdajů jsou výdaje na nákup služeb, což zahrnuje náklady na nájemné, telekomunikaci, služby pošt, poplatky peněžním ústavům apod. Třetí v pořadí z hlediska velikosti jsou výdaje na platy zaměstnanců. Významné jsou také transfery podnikatelským subjektům, kdy se jedná o příspěvky dopravním podnikům, technickým službám apod.

Z grafu 22 je patrné, že největší položku v oblasti výdajů obcí tvořily kapitálové výdaje, a to sice Investiční nákupy a související výdaje.

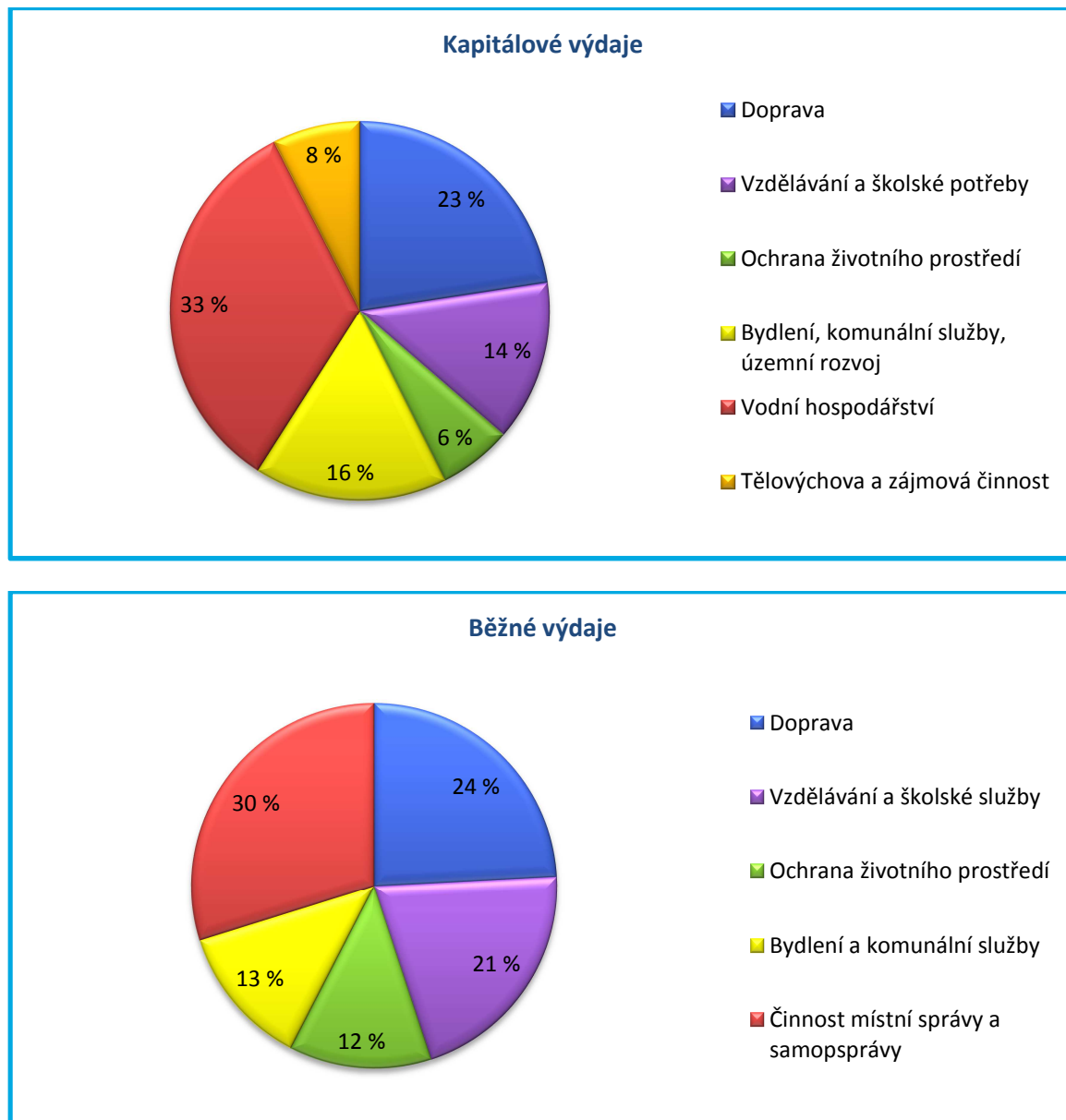
Graf 22: Výdaje obcí a DSO, r. 2015

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Ministerstva financí, Státní závěrečný účet ČR za rok 2015

Odvětvové členění jak běžných výdajů, tak i kapitálových je zobrazeno v grafu 23. Největší podíl u běžných výdajů tvoří výdaje na činnost místní správy a samosprávy a dále na dopravu a vzdělávání. U kapitálových výdajů jde největší množství financí do oblasti vodního hospodářství a dopravy.

Graf 23: Odvětvové členění běžných a kapitálových výdajů obcí, r. 2015

Zdroj: Ministerstvo financí, Státní závěrečný účet ČR za rok 2015

11.3 Příjmy krajů

Příjmy krajů činily v roce 2015 celkem 160,7 mld. Kč, výdaje pak 161,1 mld. Kč. V roce 2015 tedy hospodaření krajů skončilo schodkem – 395 mil. Kč. Původně rozpočet počítal s nižšími příjmy, a tudíž ještě s vyšším schodkem. Nakonec ale byly příjmy vyšší o 3,6%, což i při vyšších než plánovaných výdajích, pomohlo ke snížení původního plánovaného schodku z 1,5 mld. Kč na 0,3 mld. Kč.

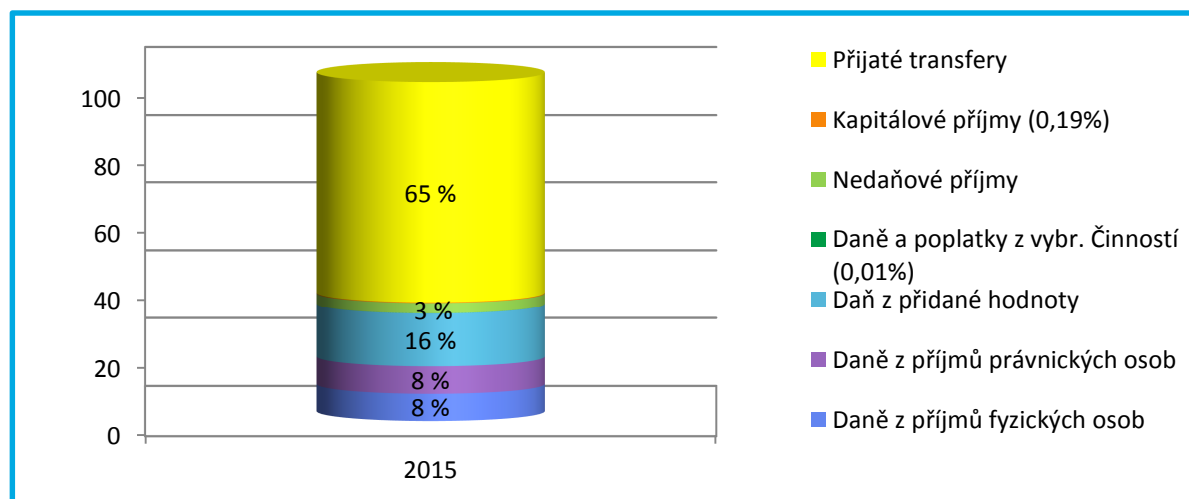
Tabulka 8: Vývoj příjmů a výdajů krajů 2010–2015 (v mil. Kč)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Příjmy	140 621,00	136 392,90	136 595,00	138 836,80	146 456,90	160 763,5
Výdaje	138 728,30	137 888,8	140 808,20	138 880,70	143 887,9	161 159,2
Saldo	1 892,70	-1 495,90	-4 213,20	-43,90	2 569,0	-395,70

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Ministerstva financí, Státní závěrečný účet ČR za rok 2015

Jak ukazuje graf 24, pro kraje jsou nejvýznamnějším zdrojem příjmů transfery poskytované ze státního rozpočtu a ze státních fondů. Z rozpočtů jednotlivých kapitol přijaly kraje celkem 91,2 mld. Kč.

Graf 24: Složení příjmů krajů v r. 2015

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Ministerstva financí, Státní závěrečný účet ČR za rok 2015

Podstatnou část tvoří transfery přijaté od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (77,5 mld. Kč), tyto transfery kryjí především náklady na platy učitelů a na jejich další vzdělávání, na školní pomůcky apod. Významně narostly také přijaté transfery z kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí (z 3,1 mld. Kč v roce 2014 na 8,9 mld. Kč v roce 2015), což bylo způsobeno změnou zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách (jedná se o prostředky na podporu poskytování sociálních služeb všem poskytovatelům, kteří jsou zapsáni v registru poskytovatelů sociálních služeb podle ustanovení § 85 odst. 1 zákona o sociálních službách, tzn. organizacím zřízeným krajem či obcemi a dalším právnickým a fyzickým osobám – např. obecně prospěšným společností, občanským spolkům, zařízením provozovaným církvemi a náboženskými společnostmi).

V položce přijaté transfery je také zahrnutý příspěvek na výkon státní správy, ten je zahrnutý do kapitoly VPS (Všeobecná pokladní správa). Příspěvek pro kraje určuje Ministerstvo financí

na základě přepočítaných pracovních úvazků na přenesenou působnost vycházející z doby vzniku krajských úřadů. Do stanovení výše a rozdělení příspěvku pro kraje Ministerstvo vnitra nijak nevstupuje. V roce 2015 činil příspěvek pro kraje přibližně 1,04 mld. Kč.

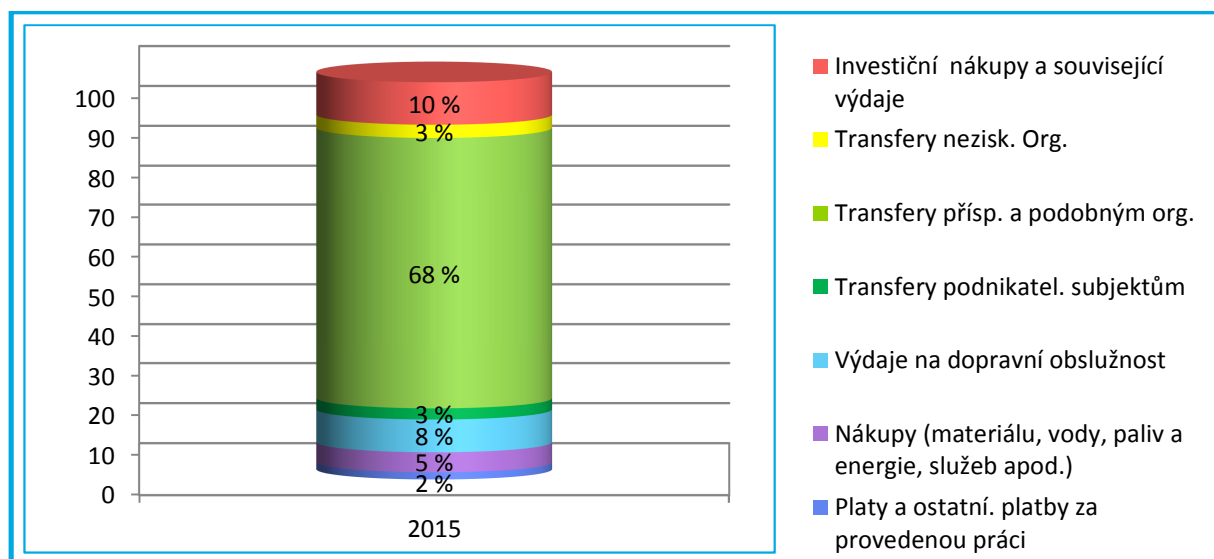
11.4 Výdaje krajů

Objemově nejvýznamnějším druhem výdajů krajů jsou transfery, které jdou příspěvkovým a podobným organizacím (školské právnické osoby, veřejné výzkumné instituce apod.), za rok 2015 to bylo celkem 98,7 mld. Kč (běžné výdaje – neinvestiční transfery). Zhruba polovina těchto transferů je určena pro příspěvkové organizace zřizované kraji a polovina cizím příspěvkovým organizacím (jedná se především o příspěvkové organizace obcí). Jedná se o příspěvkové organizace v oblasti školství, sociální péče, kultury a zdravotnictví.

Pokud se zaměříme na odvětvové členění kapitálových výdajů krajů, oblast dopravy je dlouhodobě nejvýznamnější, co se týče objemu finančních prostředků vynaložených ze strany krajů. Oproti roku 2014 kdy tyto finanční prostředky činily 7,8 mld. Kč, došlo v roce 2015 k nárůstu na 12,8 mld. Kč. Došlo tak k posílení investic do silnic II. a III. tříd, které kraje spravují.

Dalšími významnými odvětvími jsou vzdělávání a školské služby, kdy kraje jsou zřizovateli středních škol (3,7 mld. Kč), dále pak oblast zdravotnictví (3,8 mld. Kč), které jdou především do regionální nemocniční sítě. Sociální služby a společné činnosti v sociálním zabezpečení představovaly pro krajské rozpočty náklady 1,9 mld. Kč. Výraznější změna byla zaznamenána u výdajů do odvětví požární ochrana a integrovaný záchranný systém, kde výdaje narostly pětinašobně. V předchozích letech se vždy jednalo o částku v rozmezí 0,1 – 0,2 mld. Kč, v roce 2015 to již bylo 1,2 mld. Kč.

Graf 25: Druhové složení výdajů krajů v roce 2015

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Ministerstva financí, Státní závěrečný účet ČR za rok 2015

11.5 Rozpočtové určení daní

Zákon o rozpočtovém určení daní upravuje přerozdělování daňových příjmů (zejména DPH a daně z příjmu) mezi jednotlivé veřejné rozpočty (obce, kraje státní rozpočet). Ve schématu č. 1 je vidět kolik procent z jednotlivých daňových výnosů získávají obce, kraje a kolik státní rozpočet. Výlučným příjmem obcí je výnos z daně z nemovitých věcí a výnos daně z příjmů právnických osob v případě, je-li poplatníkem obec. Kraje mají výnos pouze z jedné výlučné daně, a to z daně z příjmů právnických osob, kdy je poplatníkem kraj.

Od ledna 2016 je v platnosti změna rozpočtového určení daní, ve které došlo ke změně u přerozdělení výnosu DPH, kde se krajům zpětně vrací výnos z původních 7,86 % na 8,92 % (na úkor snížení procentuálního podílu státního rozpočtu).

Schéma 1: Rozpočtové určení daní v letech 2013–2015

Daň z přidané hodnoty	• 7,86 % kraje • 20,83 % obce • zbytek státní rozpočet
Daň z příjmu fyzických osob vybraná srážkou	• 8,92 % kraje • 23,58 % obce • zbytek státní rozpočet
Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti	• 8,92 % kraje • 23,58 % obce • zbytek státní rozpočet • 1,5 % celostátního výnosu podle počtu zaměstnanců v obci
Daň z příjmu OSVČ	• 30 % obce dle bydliště podnikatele • 10 % státní rozpočet • 60 % celostátní výnos • 8,92 % kraje • 23,56 % obce • zbytek státní rozpočet
Daň z příjmů právnických osob	• 8,92 % kraje • 23,58 % obce • zbytek státní rozpočet
Daň z příjmu právnických osob placených obcemi	• 100 % daně placené obcí
Daň z nemovitosti	• 100 % obec
Daň darovací, dědická a z převodu nemovitosti, spotřební daň	• 100% státní rozpočet

11.6 Kontrola hospodaření a zadluženost obcí a krajů

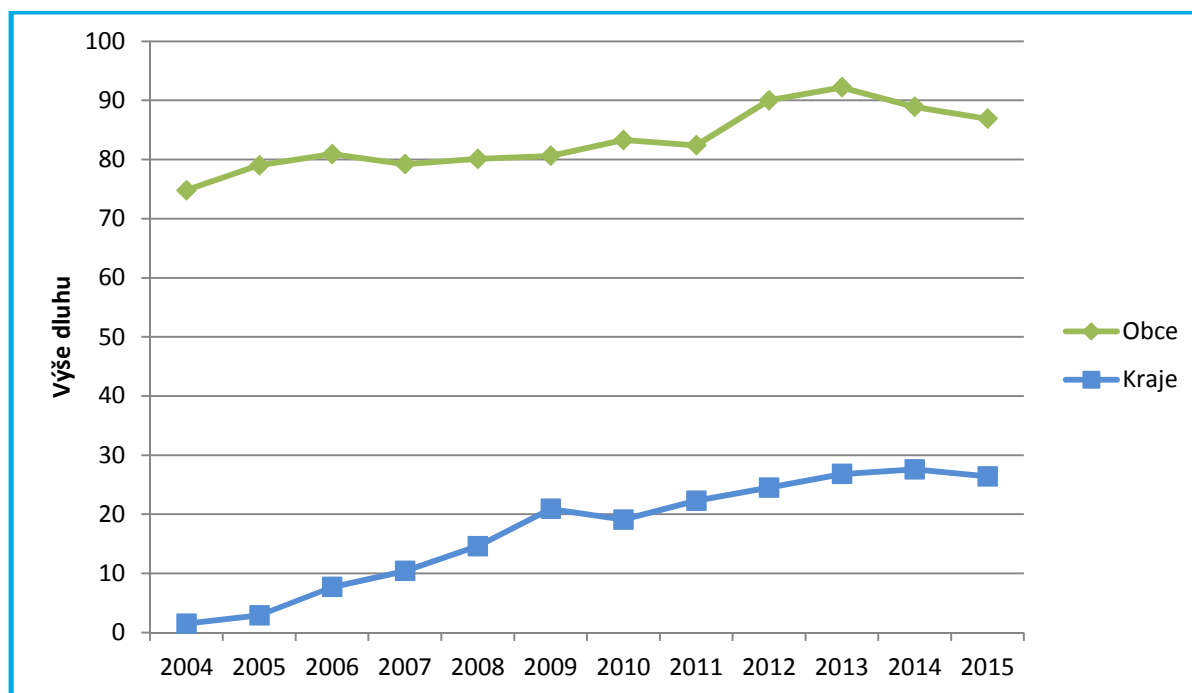
Kontrola veřejných financí má za cíl zajistit transparentnost, otevřenost, hospodárnost, efektivnost a účelnost využívání veřejných zdrojů při zajišťování veřejných služeb ČR. Finanční kontrola (upravena zákonem č. 320/2001 Sb.) hospodaření s veřejným i prostředky by měla prověřit dodržování právních předpisů při hospodaření s veřejnými prostředky, prověřit to, zda je zajištěna ochrana před nehospodárným a neúčelným a neefektivním nakládáním s veřejnými prostředky, zda je prováděno důkladně účetní evidence nakládání s veřejnými financemi a celkově prověřit efektivní a účelný výkon veřejné správy.

Orgány územních samosprávných celků nesou v rámci svého ústavního postavení odpovědnost za územní rozpočty. Každý rok probíhá přezkum hospodaření územních samosprávných celků (dle zákona č. 420/2004 Sb.).

V roce 2015 vykázalo zadluženost 52 % obcí (celkem 3 255). Tento počet zůstává dlouhodobě stabilizovaný. Celkový dluh, který obce a jimi zřizované organizace vykázaly, činil 86,9 mld. Kč. Oproti roku 2014 se jedná o pokles ve výši 2 mld. Kč (což činí zhruba 2,3 %).

Kraje vykázaly dluh ve výši 26,4 mld. Kč. Meziročně se jedná o snížení dluhu o 1,2 mld. Kč (4,4 %). Některé kraje pokračovaly v čerpání úvěrů od Evropské investiční banky, pomocí kterých předfinancovávají a spolufinancují objemné investice do regionální infrastruktury. Dlouhodobý vývoj zadluženosti obcí a krajů znázorňuje graf č. 26.

Graf 26: Vývoj zadluženosti obcí a krajů, r. 2004–2015

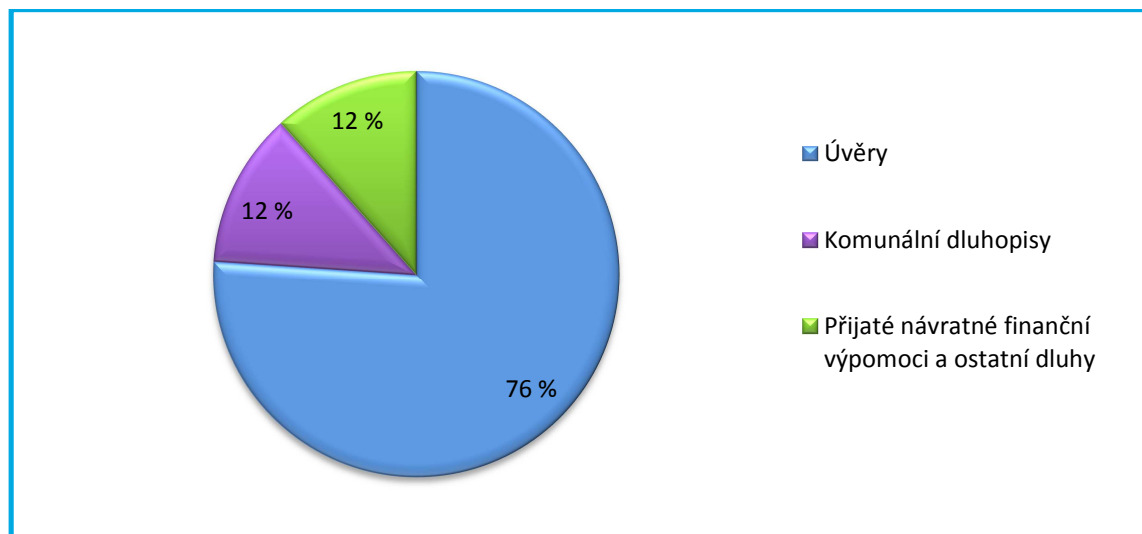

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Ministerstva financí, Státní závěrečný účet ČR za rok 2015

Struktura dluhu obcí je zobrazena v grafu č. 27. Dlouhodobě mají největší podíl bankovní úvěry. Ty slouží především k financování rekonstrukcí a výstavby technické infrastruktury, k předfinancování investičních projektů spolufinancovaných z fondů Evropské unie a k výstavbě a regeneraci bytového

fondu. Dále jsou tyto finanční prostředky nejvíce využívány na rekonstrukci, či zateplování školských či sportovních areálů a jiné občanské vybavenosti.

Graf 27: Struktura dluhu obcí, r. 2015

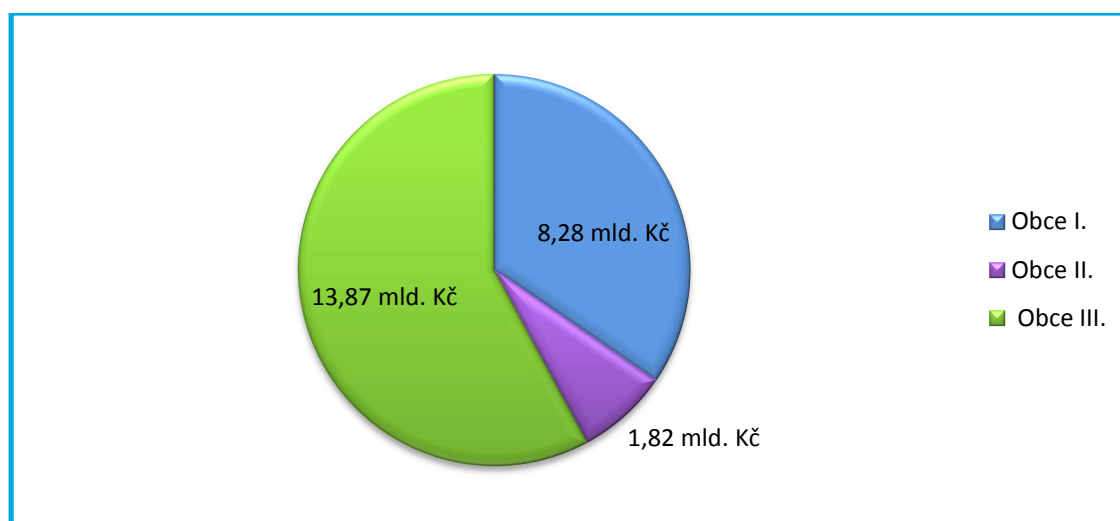

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Ministerstva financí, Státní závěrečný účet ČR za rok 2015

11.7 Samosprávy jako veřejný zadavatel

Počet veřejných zakázek v roce 2015, u kterých byla zadavatelem obec, byl 3 490, v celkovém objemu za 23,97 mld. Kč. V grafu č. 28 je znázorněn celkový objem veřejných zakázek dle jednotlivých typů obcí. Můžeme zde vidět, že zakázky za celkově nejvyšší sumu zadávaly obce III. typu, kde jsou zahrnuty také jednotlivé městské části Prahy.

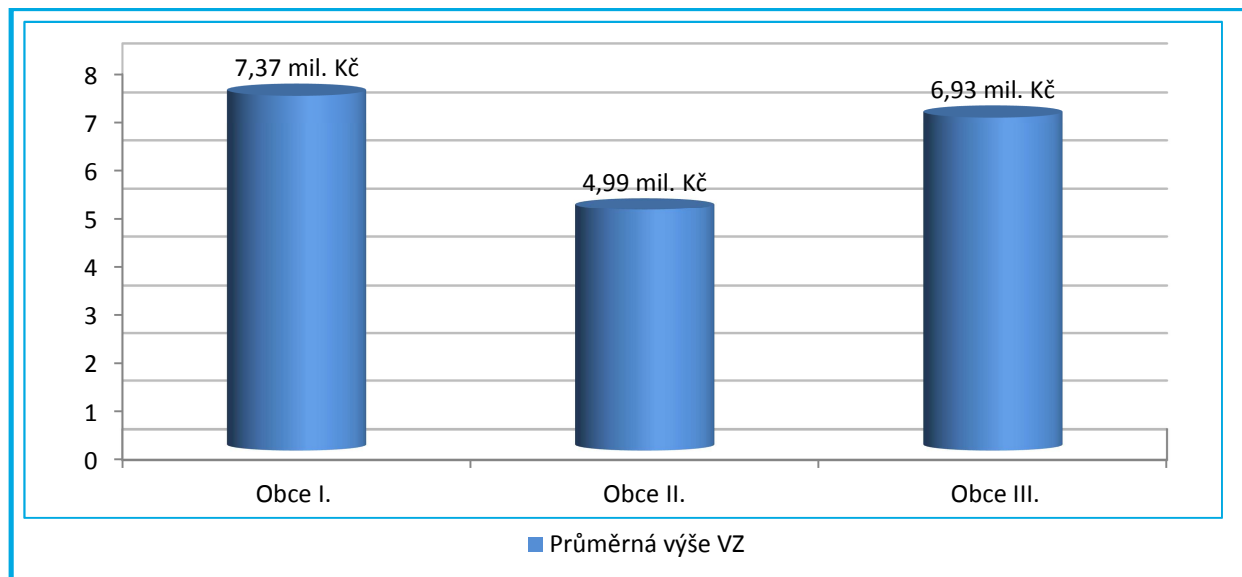
Graf 28: Objem veřejných zakázek dle typu obcí jako zadavatele, r. 2015

Zdroj: Vlastní zpracování dat z MMR ČR

Průměrná výše veřejné zakázky se také liší dle typu obce. Ovšem překvapivě zde neplatí, že větší obce zadávají veřejné zakázky většího objemu. Průměrná výše zadané veřejné zakázky je nejvyšší u obcí I. typu.

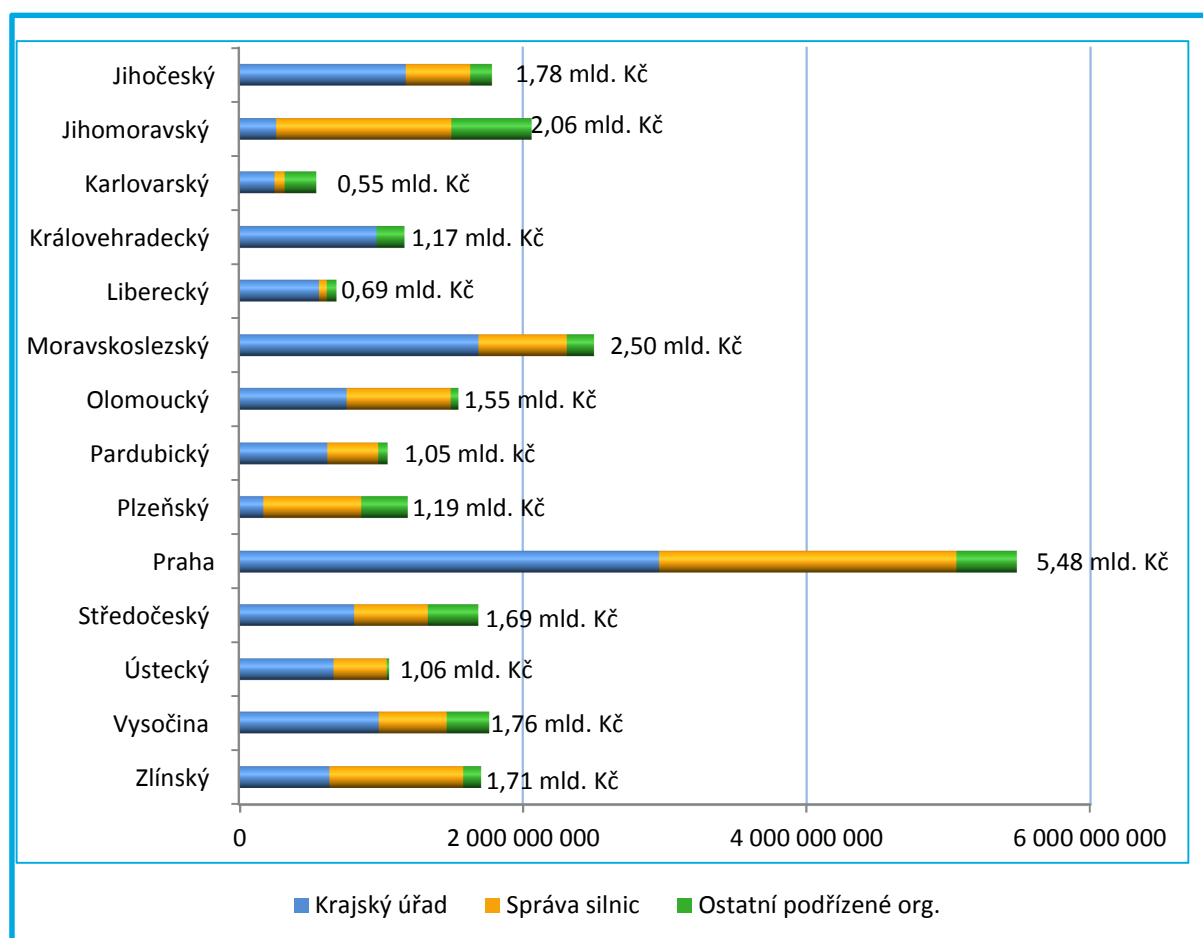
Graf 29: Průměrná výše veřejné zakázky dle typu obce jako zadavatele (mil. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Ministerstva pro místní rozvoj

Graf č. 30 zobrazuje celkovou výši veřejných zakázek zadáných ze strany krajů a jimi zřizovaných organizací za rok 2015. Vzhledem k tomu, že podstatný objem veřejných zakázek v rámci kraje vždy tvoří zakázky zadávané Správou a údržbou silnic, je tento údaj v grafu zvýrazněn. Pouze v Královéhradeckém kraji, kde je organizace spravující komunikace nahrazena akciovou společností, ze 100 % vlastněnou krajem, není tento údaj zobrazen. Mezi ostatní podřízené organizace krajů, které byly také zadavatelem veřejných zakázek, patří například střední školy, nemocnice, divadla, sociální zařízení apod.

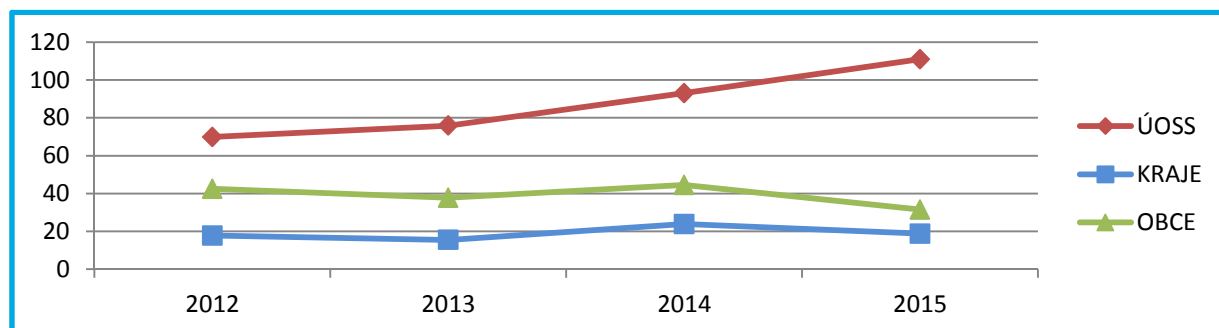
Graf 30: Výše zadáných veřejných zakázek dle jednotlivých krajů r.2015

Zdroj: Vlastní zpracování dat z MMR ČR

Graf č. 31 zobrazuje vývoj objemu zadáných veřejných zakázek v čase, dle typu zadavatele. Je zde patrné, že zatímco objem veřejných zakázek zadáných obcemi a kraji klesá, objem veřejných zakázek zadáných ústředními orgány státní správy narůstá. Důvodem je ekonomický růst, díky kterému se mohou navýšit i výdaje na zabezpečení veřejných statků.

Graf 31: Zadané zakázky dle typu organizace r. 2012–2015 (mld. Kč)

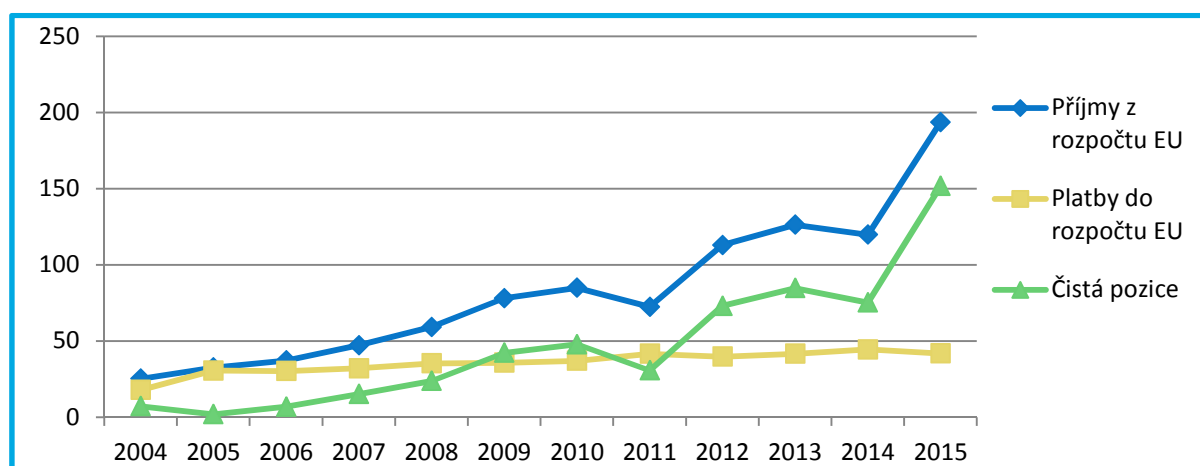
Zdroj: Vlastní zpracování dat z Ministerstva pro místní rozvoj, ČR

12 Realizované projekty zaměřené na podporu veřejné správy financované z evropských zdrojů v roce 2015

Česká republika od doby svého vstupu do Evropské unie v roce 2004 do roku 2015 čerpala z Evropských fondů celkem 990,4 miliardy korun, do rozpočtu EU za to samé období odvedla 429,2 miliardy korun. Z těchto údajů je zřejmé, že Česká republika získala o 561,2 miliardy korun více, než zaplatila.

Za rok 2015 obdržela Česká republika z rozpočtu EU celkem 193,7 mld. Kč a současně odvedla 41,9 mld. Kč. Takzvaná „čistá pozice“ ČR vůči EU činí 151,8 mld. Kč, o tolik více ČR obdržela, než kolik do evropského rozpočtu odvedla. Vývoj čisté pozice ČR vůči EU je možné vidět v grafu č. 32.

Graf 32: Vývoj čisté pozice ČR vůči EU r. 2004–2015

Zdroj: Ministerstvo financí, statistiky

Veřejná správa patřila a patří k největším příjemcům finančních prostředků z evropských fondů. Z hlediska celkového objemu vyčerpaly nejvíce finančních prostředků velké infrastrukturní projekty na výstavbu či rekonstrukci páteřní silniční a železniční sítě a rekonstrukce komunikací ve vlastnictví krajů a obcí. Rovněž výstavba výzkumných center a rekonstrukce mnoha objektů státní správy a především samosprávy, obnova kulturních památek a vybudování infrastruktury pro podporu cestovního ruchu, vybavení zařízení poskytujících veřejné služby, zajištění odkanalizování obcí nad 2 000 obyvatel, projekty zaměřené na ochranu životního prostředí a mnohé další by se bez evropské podpory stěží realizovala v daném rozsahu.

Nemalou podporu získaly i tisíce malých projektů obcí sdružených do Místních akčních skupin a přispěly tak významnou měrou ke zlepšení prostředí a služeb ve venkovském prostoru. Mimo těchto finančně velkých investic bylo realizováno i množství projektů na podporu lidských zdrojů, na jejich vzdělávání, zkvalitnění využití volného času a velká pomoc byla směřována i k sociálně znevýhodněným skupinám obyvatel. Technická pomoc jako součást evropských fondů pak financovala také personálně i odborně náročnou obsluhu samotné implementace strukturálních fondů EU v ČR.

12.1 Programové období EU 2007–2013

Cílená podpora konkrétnímu rozvoji a modernizaci veřejné správy byla v programovém období 2007–2013 realizována z několika operačních programů. Nejvýznamnější roli sehrál Integrovaný operační program (IOP) a Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ).

Integrovaný operační program

V první prioritní ose Modernizace veřejné správy IOP bylo v roce 2015 schváleno a realizováno v rámci 17. výzvy 19 projektů s hodnotou celkových nákladů téměř 1,5 miliardy Kč.

Tabulka 9: Modernizace veřejné správy – projekty a náklady

Specifický cíl prioritní osy OP	realizované projekty	celkové náklady (v Kč)
1.1 – Modernizace veřejné správy	19	1 484 745 405,39

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj

Podle struktury žadatelů bylo 9 projektů uskutečněno Ministerstvem vnitra a jeho organizačními složkami, po dvou projektech zrealizovaly Národní památkový ústav a Generální ředitelství cel a jeden projekt naplnily Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zdravotnictví, Fakultní nemocnice Hradec Králové, Státní veterinární správa, Zeměměřičský úřad a Moravské zemské muzeum.

Podle zaměření byly projekty orientovány na modernizaci komunikační infrastruktury, datová úložiště a zabezpečení dat nebo na modernizaci informačních systémů žádajících organizací.

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

Z celkové architektury operačního programu nejvíce napomáhaly rozvoji veřejné správy projekty čtvrté prioritní osy Posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy. V roce 2015 bylo v této prioritní ose dokončeno 104 projekty, jejichž celkové náklady přesáhly miliardu Kč.

Tabulka 10: Posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy – projekty a náklady

Specifický cíl prioritní osy OP	realizované projekty	celkové náklady (v Kč)
4.1 - Posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy	103	1 124 669 612,23

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj

Nejvíce, a to 43 projektů realizovaly municipality, 32 projektů bylo zajištěno ministerstvy a 12 projektů jejich organizačními složkami Kraje dokončily 11 projektů, po dvou projektech realizovaly Svaz měst a obcí (SMO) a Sdružení místních samospráv (SMS) a jeden projekt uskutečnila Národní síť zdravých měst (NSZM).

Více než dvě třetiny z celkového počtu projektů byly zaměřeny na zkvalitňování řízení a procesů v jednotlivých organizacích nebo na zvyšování efektivnosti, výkonosti a kvality činnosti úřadů. Tvorba a implementace strategických dokumentů byla obsahem 16 projektů a 11 projektů bylo zacíleno na konkrétní vzdělávací aktivity.

12.2 Programové období EU 2014–2020

Zahájení současného programového období EU bylo z důvodů složitého vyjednávání s Evropskou komisí, nových legislativních pravidel a zavedení nových nástrojů do implementace Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) značně zpožděno a většina operačních programů byla schválena až v roce 2015. Pro podporu a zvýšení kvality veřejné správy budou klíčové především Operační program Zaměstnanost (OPZ) a Integrovaný regionální operační program (IROP).

Operační program zaměstnanost

Operační program Zaměstnanost (dále „OPZ“) byl schválen Evropskou komisí dne 6. května 2015.

Na podporu veřejné správy je v OPZ vyčleněna prioritní osa 4 Efektivní veřejná správa. Ta bude plněna prostřednictvím specifických cílů, které jsou zaměřeny na optimalizaci procesů a postupů ve veřejné správě zejména prostřednictvím posílení strategického řízení organizací, zvýšení kvality jejich fungování a snížení administrativní zátěže a dále na profesionalizaci veřejné správy zvyšováním znalostí a dovedností jejích pracovníků, rozvoje politik a strategií v oblasti lidských zdrojů a implementace služebního zákona.

Mezi prvními výzvami zahájeného operačního programu byla na veřejnou správu cílena průběžná, uzavřená výzva č. 019 – Výzva pro projekty podporující implementaci Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014 - 2020 (výše alokace na celou výzvu činily 2 mld. Kč) a průběžná, otevřená výzva č. 025 – Projekty organizačních složek státu zaměřené na podporu efektivní veřejné správy s výší alokace na výzvu 1 mld. Kč.

Mezi podporované aktivity patří dokončení podpory plošného procesního modelování agend jak pro přímý, tak pro přenesený výkon státní správy, realizace specifických vzdělávacích a výcvikových programů přispívajících ke zkvalitnění rozvoje lidských zdrojů ve veřejné správě, zavádění a rozvoj moderních metod řízení ve veřejné správě ad.

Integrovaný regionální operační program

Integrovaný regionální operační program (dále „IROP“) byl schválen Evropskou komisí dne 4. června 2015.

IROP je široce zaměřený program směřující k vylepšení kvality života v různých částech České republiky formou podpory rozvoje konkurenceschopnosti, infrastruktury, veřejné správy a dalších oblastí.

Pro projekty na zkvalitnění veřejné správy je v IROP vyčleněna prioritní osa 3 Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí. V rámci této prioritní osy a specifického cíle 3.2 Zvyšování efektivity a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím rozvoje využití a kvality systémů IKT byla vyhlášena v září 2015 průběžná výzva č. 4 zacílená na aktivity vedoucí k úplnému elektronickému podání. Výše finanční alokace na tuto výzvu je 470 milionů Kč.

Dále byla v rámci investiční priority Posilování aplikací v oblasti IKT určených pro elektronickou veřejnou správu, elektronické učení, začlenění do informační společnosti, elektronickou kulturu a elektronické zdravotnictví vyhlášena výzva č. 10, která se týkala zvýšení odolnosti významných

informačních systémů a tzv. kritické informační infrastruktury veřejné správy proti kybernetickým hrozbám. Alokace na tuto výzvu představuje téměř 1,5 miliardy Kč.

Na konci roku 2015 byla vyhlášena ještě průběžná výzva č. 17 eLegislative, eSbírka, Národní digitální archiv, která bude podporovat projekty k vytvoření elektronického systému Sbírky zákonů a mezinárodních smluv a elektronického legislativního procesu (systém e-Sbírka a e-Legislative), vytvoření ověřeného a hluboce strukturovaného datového zdroje informací o právních předpisech, mezinárodních smlouvách a dalších souvisejících dokumentech. Výše finanční alokace na tuto výzvu je 742 milionů Kč.

13 Kontrola působností obcí a krajů

Obec, coby významný subjekt veřejné správy, je vybavena veřejnou mocí a působí jak v čistě samosprávné rovině, ve které např. vydává obecní vyhlášky, tak zároveň plní povinnosti, které na ni přenesl stát. V rámci této přenesené působnosti obec vede např. matriku, stavební řízení nebo eviduje obyvatelstvo.

Dozor nad právními akty územních samosprávných celků je činnost státu prováděná vůči obcím, krajům a hlavnímu městu Praze, během níž se zjišťuje, zda veškeré právní akty, které územní samosprávné celky schválí a vydají, jsou, či nejsou v souladu se zákonem, případně jiným právním předpisem. Patří tedy mezi formy garance zákonnosti výkonu veřejné správy. Na základě svých zjištění dozorující orgán reaguje na případné nedostatky zákonnými prostředky. V případě zjištění nezákonnosti právního aktu může dozorující orgán účinnost tohoto aktu pozastavit a následně podat návrh na jeho zrušení.

Dozorové orgány

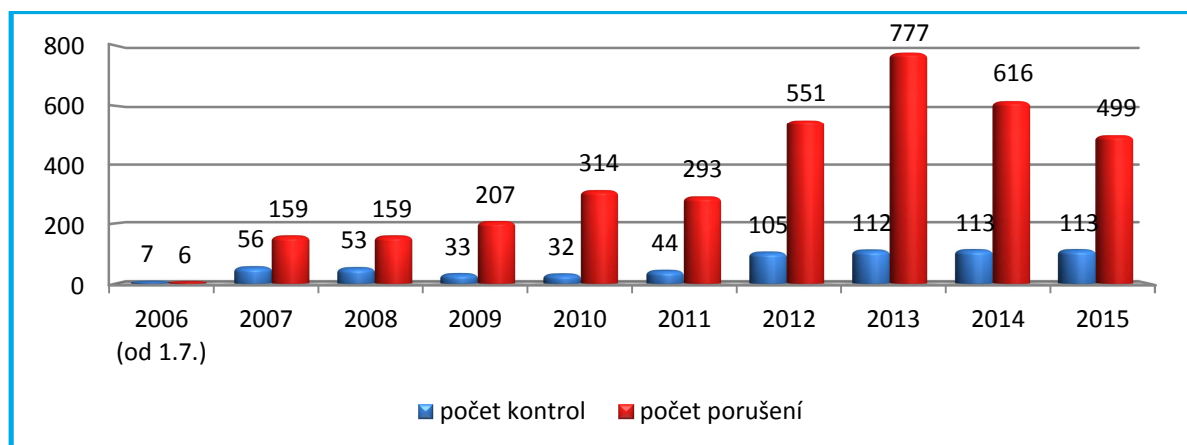
Dozor nad výkonem **samostatné působnosti** obcí a krajů je vykonáván v plném rozsahu ministerstvem vnitra, dozor nad výkonem **přenesené působnosti** u obcí je svěřen krajům, dozor nad kraji vykonává věcně příslušné ministerstvo nebo jiný věcně příslušný ústřední správní úřad.

Kontrola výkonu samostatné působnosti ministerstvem vnitra

Předmětem kontrol je zejména činnost orgánů obce (zastupitelstva, rady, výborů), nakládání s nemovitým majetkem, naplňování práv občanů, vydávání vyhlášek, projednání závěrečného účtu, vedení úřední desky a plnění informační povinnosti obce.

V roce 2015 odbor veřejné správy, dozoru a kontroly ministerstva vnitra navázal na předchozí růstový trend počtu kontrol a provedl jich celkem **113**.

Graf 33: Počet kontrol samostatné působnosti a počet porušení zákona, r. 2006–2015

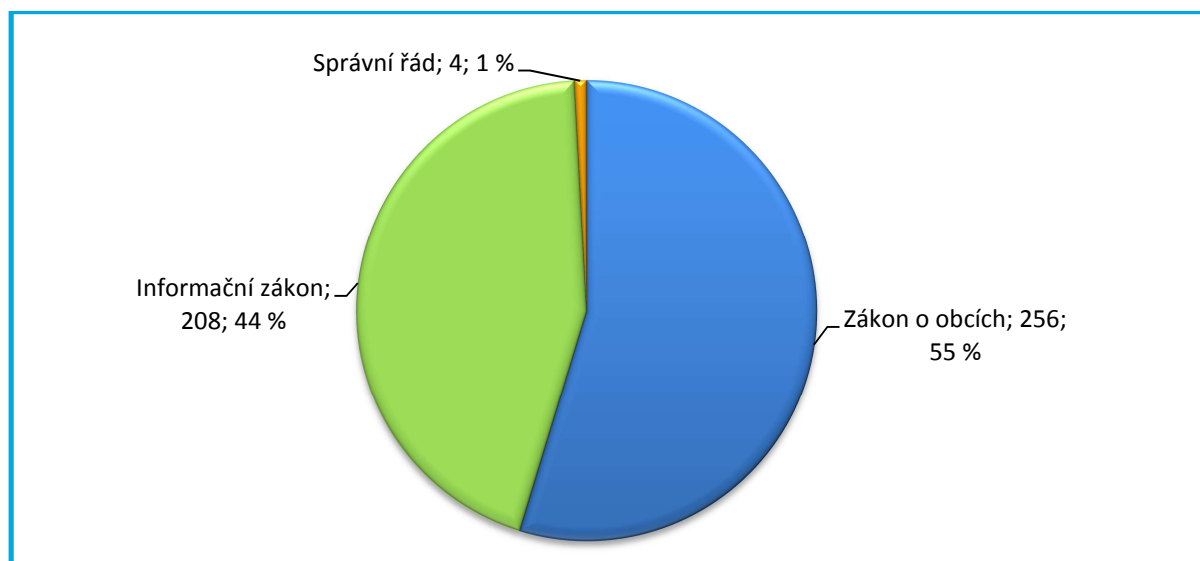
Zdroj: Ministerstvo vnitra, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly

U obcí bylo v roce 2015 zjištěno celkem 499 případů porušení zákona, u krajů pak 2 porušení.

Oproti roku 2014 klesl počet porušení o 117. Snížení lze přisuzovat vyřazení prověřování uložené §5 odst. 1 a 2 informačního zákona tedy kontrola zveřejňování informací a intenzivní metodické pomoci v podobě vydání „Manuálu pro obce k zákonu o svobodném přístupu informací“. V případě

2 kontrol kraje pak byla zjištěna 2 porušení zákona a to při jedné kontrole. Jednalo se o porušení plnění povinností při pořizování zápisů z jednání orgánů kraje.

Graf 34: Zjištěné nedostatky u obcí dle oblastí, r. 2015

Zdroj: Ministerstvo vnitra, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, 2015

Nejčastější příčiny nedostatků ve výkonu samostatné působnosti jsou víceméně neměnné a jedná se o:

- neznalost či chybnou interpretaci právních předpisů
- absenci odborné způsobilosti
- podcenění významu formálních a procesních úkonů
- neochotu přijímat nové poznatky a měnit rutinně zavedené postupy
- úmyslné nerespektování zákonných povinností ze strany představitelů obce
- snahu o zvýhodňování blízkých osob na úkor veřejného zájmu (klientelismus a nepotismus)

Kontrola výkonu přenesené působnosti krajských úřadů

Ministerstvo vnitra provedlo v roce **2015 pět kontrol výkonu přenesené působnosti krajských úřadů** a předmětem kontroly byly zejména následující oblasti:

- systém organizace kontrol výkonu přenesené působnosti obcí
- udělování souhlasu s veřejnoprávními smlouvami obcí a s jejich změnami
- plnění usnesení vlády
- organizační záležitosti – zveřejňování dokumentů na úřední desce atd.
- kontrola činnosti krajského úřadu jako nadřízeného orgánu obcí v oblasti informačního zákona

V rámci provedených kontrol bylo shledáno 8 případů porušení zákona při výkonu přenesené působnosti krajských úřadů. V souladu s oprávněním stanoveným zákonem o krajích bylo ministerstvem vnitra uloženo celkem 7 opatření k nápravě nedostatků, příp. byla sdělena další doporučení ke zlepšení.

14 Výkon správních činností na úřadech územních samospráv

Činnosti v samostatné a zejména v přenesené působnosti vykonává obec prostřednictvím svého obecního úřadu. Rada obce zřizuje pro jednotlivé úseky činnosti odbory a oddělení, v nichž jsou začlenění zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu.

Pro snazší orientaci v působnostech úřadu poslouží písemnosti obecního úřadu. Jsou-li vypracované v rámci samostatné tedy nestátní působnosti, nesou v záhlaví označení „obec, město“. Naopak u písemností vydávaných v přenesené působnosti je v záhlaví uveden „obecní úřad, městský úřad“.

Činností, kterými jsou úřady pověřeny v přenesené působnosti, jsou desítky, zde příklady některých z nich:

- správní rozhodování a dozorové činnosti v silničním hospodářství,
- přestupkové řízení ve věcech bezpečnosti a plynulosti silničního provozu
- správní rozhodování a dozorové činnosti při provozování drah a drážní dopravy
- památková péče a správa sbírek muzejní povahy
- územním plánování
- územní rozhodování a rozhodování na úseku stavebního řádu a vyvlastnění
- sociální služby, sociálně-právní ochrana dětí
- školství
- přestupková řízení ve věcech veřejného pořádku, občanského soužití a majetku
- správa matrik a státního občanství
- vodní a lesní hospodářství, myslivost
- zemědělství, ochrana přírody a krajiny, ochrana ovzduší
- hospodaření a nakládání s odpady
- ochrana zemědělského půdního fondu

O části výkonů veřejné správy v územních samosprávných celcích a v krajích pojednává další část výroční zprávy.

Do této kapitoly byly zařazeny vybrané agendy správních činností, které jsou z hlediska vyřizování požadavků občanů nejfrekventovanější a občané si je s činností veřejné správy spojují nejčastěji. Jedná se o výdej osobních dokladů, cestovních dokladů, řidičských oprávnění, agenda živnostenského podnikání a registr vozidel.

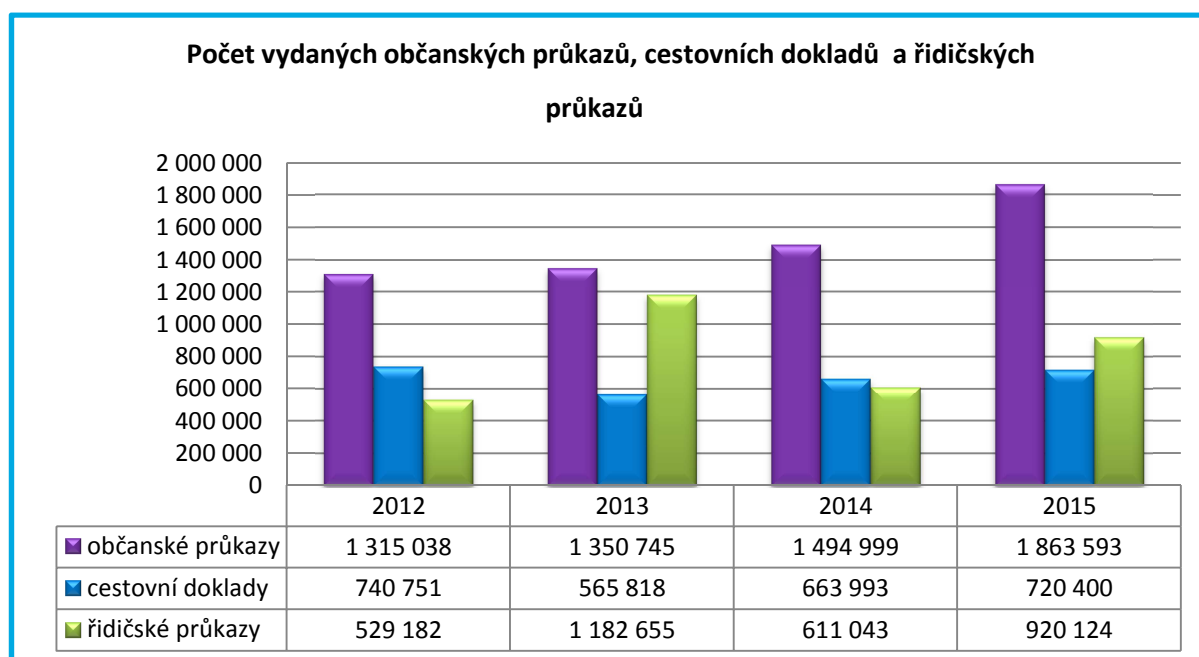
14.1 Správní činnosti a vydávání osobní dokladů

Občanské průkazy a cestovní pasy vydává 227 obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a pražských městských částí. V roce 2015 na nich bylo vydáno **1 863 593 občanských průkazů a 3871 občanských průkazů s čipem**. Ve srovnání s minulými roky to představuje nárůst v počtu vydaných dokladů, neboť jak je patrné z grafu č. 35, končila desetiletá platnost dokladů vydaných v roce 2005. Za poplatek 500,- Kč jsou vydávány od r. 2012 občanské průkazy s čipem, zatímco výměna standardního občanského průkazu je zdarma. Počet vydaných občanských průkazů s čipem má klesající tendenci, zejména z důvodu nízké využitelnosti, což se do budoucna bude měnit a elektronické občanské průkazy budou mít využití na řadu dodatečných aplikací a funkcionalit.

Cestovních pasů úřady vydaly **720 400**, což je více než v předchozích 2 letech. Od roku 2006 úřady vydávaly i tzv. biometrické pasy. Rok 2015 byl zároveň i rokem posledním, v němž se vydávaly cestovní pasy bez strojově čitelných údajů a bez nosičů dat s biometrickými údaji.

Řidičských průkazů bylo v roce 2015 vydáno **920 124**, což je o 50% více než předchozí rok. Způsobeno to bylo skončením desetileté platnosti řidičských průkazů z povinné výměny v roce 2005. Povinná výměna také způsobila nárůst počtu vydaných řidičských průkazů v roce 2013 a dá se předpokládat, že podobný nárůst nastane i v roce 2017, kdy vyprší platnost řidičských průkazů vystavených v roce 2007.

Graf 35: Počet vydaných občanských průkazů, cestovních dokladů a řidičských průkazů, r. 2012–2015

Zdroj: Ministerstvo vnitra, Ministerstvo dopravy ČR, statistiky

V roce 2015 bylo občanů ztraceno 115 851 občanských průkazů a 39 812 cestovních pasů. Českým občanům bylo odcizeno téměř 52 000 dokladů, občanských průkazů z toho bylo 49 013 a cestovních pasů 2 919.

Ministerstvo vnitra jako správce evidence obyvatel vede databáze jednotlivých jmen a příjmení, která je poskytována veřejnosti jako možný informační zdroj o jménech. Na webové stránce <http://www.mvcr.cz/clanek/cetnost-jmen-a-prijmeni-722752.aspx> lze vyhledat nejen přehled četností příjmení, ale i přehled příjmení ve vztahu k lokalitě nebo příjmení ve vztahu k ročnímu narození jejich nositelů. Stejně zajímavé údaje lze vyhledat i o jménech, lokalitách a rocích narození jejich nositelů. V české databázi je evidováno 65 463 různých jmen, nejvíce je nositelů jmen Jiří a Marie.

Jména Jiří i Marie byla nejpopulárnější v 60. letech 20. století. V posledních letech rodiče preferují dívčí jména Eliška a Tereza a chlapecká jména Jakub a Jan. Jmen, která se vyskytují pouze jednou, je 48 822. Jmen, jejichž nositelů je více než sto je 1 049 a 157 jmen má přes 10 000 nositelů.

Databáze evidují 258 400 různých příjmení. Nejčastější příjmení je Novák/Nováková a Svoboda/Svobodová. Ze statistik nelze určit pohlaví nositelů. Je to dáno jednak příjmeními, která znějí pro muže i ženy stejně a jednak možností, že ženy své příjmení v posledních letech nepřechylují.

Ze statistik lze vyčíst, že výjimečné příjmení vyskytující se pouze jednou má 83 684 nositelů, naproti tomu 16 829 příjmení má více jak 100 nositelů a 32 příjmení nosí více jak 10 000 občanů. Níže uvedená tabulka představuje 10 nejčastějších jmen a příjmení pro muže a ženy.

Tabulka 11: Četnost jmen a příjmení, r. 2015

TOP 10 jmen				
1	JIRÍ	298 728	MARIE	266 961
2	JAN	294 354	JANA	266 160
3	PETR	272 439	EVA	153 453
4	JOSEF	216 078	HANA	146 686
5	PAVEL	201 787	ANNA	135 880
6	MARTIN	187 420	LENKA	118 822
7	TOMÁŠ	180 370	KATEŘINA	117 478
8	JAROSLAV	175 760	LUCIE	111 159
9	MIROSLAV	149 655	VĚRA	109 713
10	ZDENĚK	128 019	ALENA	105 814
TOP 10 příjmení				
1	NOVÁK	33 880	NOVÁKOVÁ	34 878
2	SVOBODA	25 207	SVOBODOVÁ	26 219
3	NOVOTNÝ	24 252	NOVOTNÁ	25 041
4	DVOŘÁK	22 226	DVOŘÁKOVÁ	23 124
5	ČERNÝ	17 739	ČERNÁ	18 394
6	PROCHÁZKA	15 954	PROCHÁZKOVÁ	16 399
7	KUČERA	15 120	KUČEROVÁ	15 697
8	VESELÝ	12 951	VESELÁ	13 446
9	HORÁK	12 165	HORÁKOVÁ	12 543
10	NĚMEC	11 123	NĚMCOVÁ	11 523

Zdroj: Ministerstvo vnitra, statistiky

14.2 Živnostenské správní činnosti

V běžné praxi se občan, který se rozhodl podnikat, nejčastěji setkává s obecním živnostenským úřadem, jehož funkci vykonávají obce s rozšířenou působností.

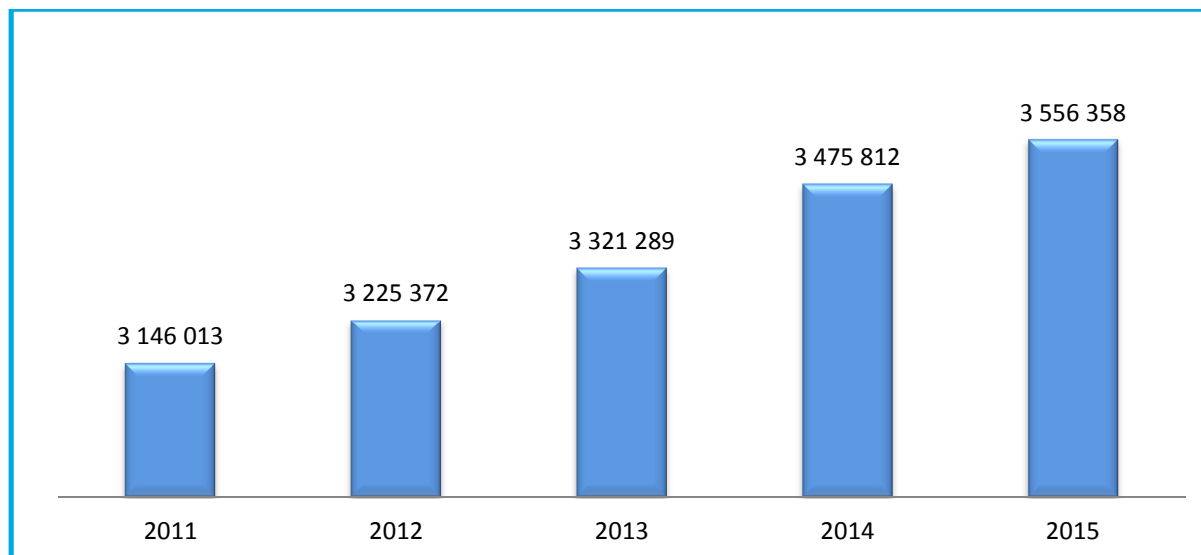
Živnostenský úřad je orgánem státní správy, jehož působnost je vymezena zákonem o živnostenských úřadech. Je tvořen třístupňovou soustavou živnostenských úřadů, která se skládá z Živnostenského úřadu České republiky tj. Ministerstva průmyslu a obchodu, 14 krajských živnostenských úřadů a 227 obecních živnostenských úřadů.

Rozsáhlý výčet kompetencí je spojený s oblastí živnostenského podnikání a ochranou spotřebitele. Patří sem vydávání živnostenských oprávnění, vedení živnostenského rejstříku a kontrola plnění povinností stanovených živnostenským zákonem.

Živnostenské úřady provozují i kontaktní místa, což je poradenská služba, kde zájemci mohou získat informace o podmínkách získání oprávnění podnikat, a to nejen v České republice, ale i v jiných členských zemích Evropské unie.

Graf 36: Počet vydaných živnostenských oprávnění, r. 2011–2015

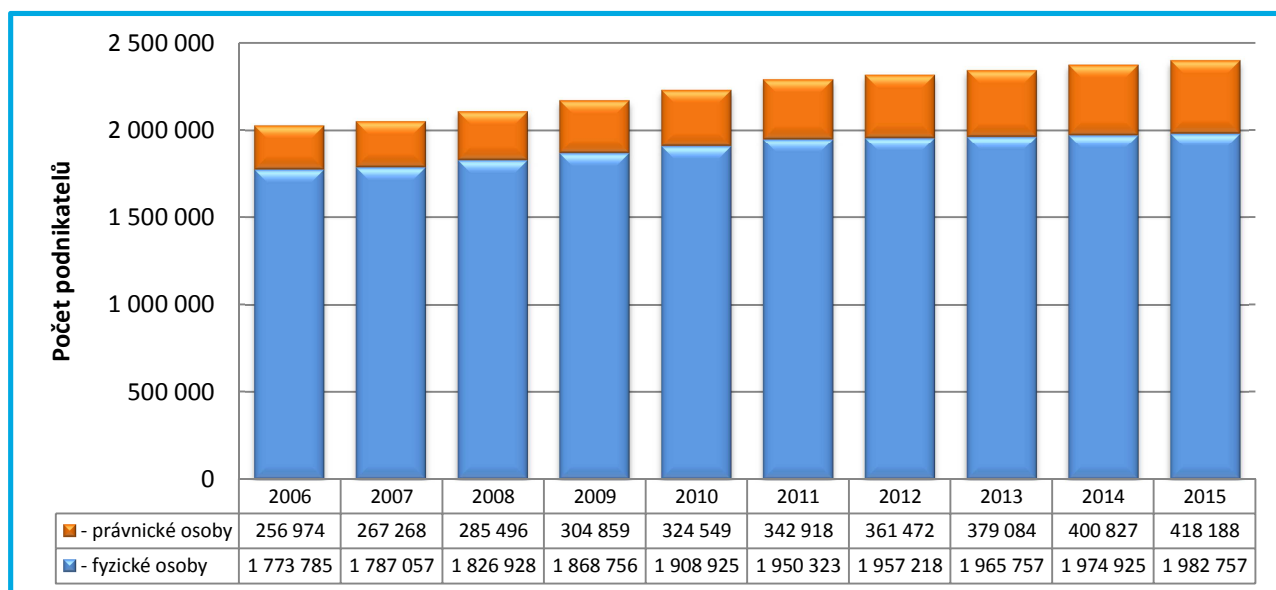

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Celkový počet vydaných živnostenských oprávnění má vzrůstající tendenci, průměrně o 3,1 % ročně. Jeden podnikatel může mít více živnostenských oprávnění.

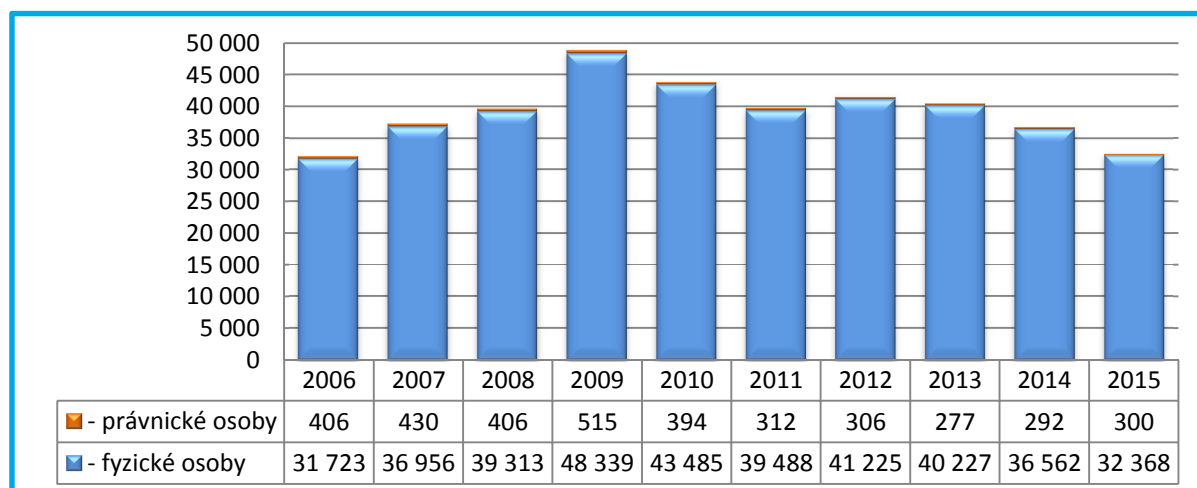
Podnikatelé jsou buď fyzické osoby, nebo právnické osoby, které se věnují podnikání jako soustavné činnosti za účelem zisku. **Fyzické osoby tvořily 83 % všech podnikatelů.** Na níže uvedeném grafu je patrné, že ani ekonomická krize se neprojevila na počtu podnikatelů v České republice a růst počtu podnikatelů je konstantní s průměrným nárůstem 1,3 % u fyzických osob a 5,7 % u právnických osob ročně.

Graf 37: Vývoj počtu podnikatelů, r. 2006–2015

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Graf 38: Podnikatelé, kteří přerušili činnost, r. 2006–2015

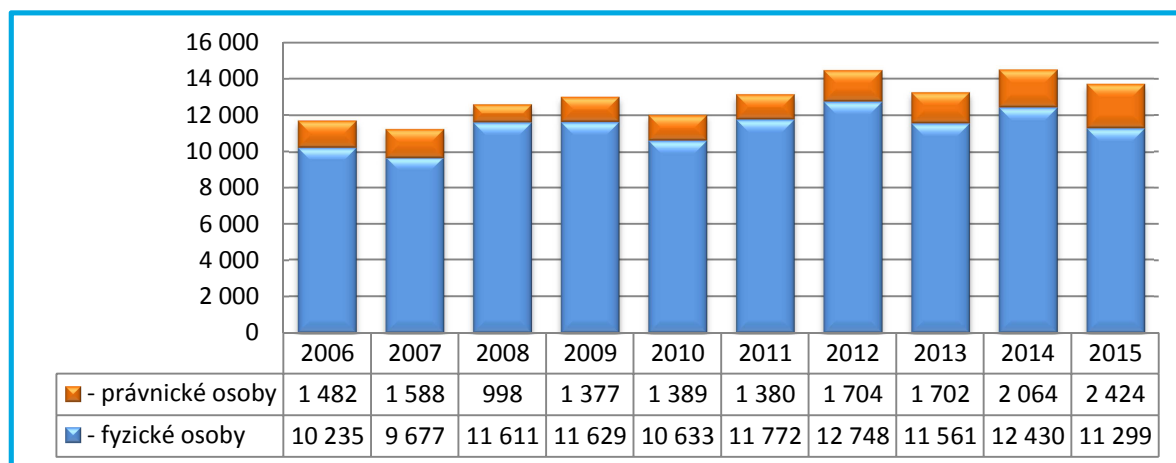

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Provozování živnosti lze přerušit na libovolnou dobu (například u sezonních prací) nebo celé roky. Výhodou je, že se staví povinnost placení záloh na sociální pojištění. Na druhou stranu se doba nezapočítává jako odpracovaná pro nárok na důchod.

Živnost je možné ukončit podáním žádosti o zrušení živnostenského oprávnění na příslušném živnostenském úřadě. U podnikatelů, kteří ukončili živnost, je rozdíl mezi fyzickými a právnickými osobami. Zatímco u fyzických osob „skokové“ ukončení živností proběhlo v roce 2008. Tehdy jich bylo ukončeno o 2000 více než v předchozím roce. V posledních letech je pohyb různý rok od roku jak vidíme z grafu č. 38, má ale spíše klesající tendenci. **V roce 2015 bylo ukončeno nejméně živností od roku 2010.**

U právnických osob se počet ukončených živností zvyšuje. Nejméně jich bylo ukončeno v roce 2008 a od té doby dochází k nárůstu ukončení živností. Počet podnikatelů, kteří přerušili svou činnost, stále ubývá, loni jich bylo nejméně za posledních 10 let.

Graf 39: Podnikatelé, kteří ukončili živnost, r. 2006–2015

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

14.3 Registrace vozidel

Další z náročných správních agend úřadů obcí s rozšířenou působností je registrace vozidel. Rok 2015 zaznamenal klíčové změny v souvislosti s novelou zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích. Od 1. ledna platí: **Jedna žádost, jedna návštěva, jeden úřad.**

Změna provozovatele auta se v registru vyřídí na úřadě, který je místně příslušný pro prodávajícího. Prodávající a kupující podávají úřadu jednu společnou žádost. Na úřad může přijít jen jeden z nich. Nepřítomný pak zmocní plnou mocí s úředně ověřeným podpisem toho, kdo na úřad půjde a v případě podání žádosti elektronickou formou stačí ověřený elektronický podpis. Ověření je nejsnazší vyřídit na Czechpointu. Další možnost je zmocnit k vyřizování celé věci třetí osobu.

Registr silničních vozidel je informačním systémem veřejné správy podle zákona č. 365/2000 Sb., jehož správcem je ministerstvo dopravy a zahrnuje evidence silničních vozidel, vlastníků a provozovatelů těchto vozidel, silničních vozidel členů diplomatických misí:

- ztracených, odcizených, poškozených a zničených osvědčení o registraci silničního vozidla, technických průkazů silničního vozidla a tabulek s přidělenou státní poznávací značkou
- přidělených zvláštních registračních značek a ztracených, odcizených, poškozených a zničených tabulek s přidělenou zvláštní registrační značkou
- vyrobených formulářů osvědčení o registraci silničního vozidla a technického průkazu silničního vozidla opatřených identifikačními znaky a vyrobených a nevydaných tabulek registrační značky vozidla
- technických údajů schválených typů silničních vozidel

V roce 2001 byla evidence převedena z Policie ČR na okresní úřady a od roku 2003, po zániku okresních úřadů, vedou registry vozidel úřady obcí s rozšířenou působností. **V roce 2015 evidovaly**

registry celkem 523 395 motorových vozidel. Následuje zajímavý přehled registrací nových i ojetých silničních vozidel podle typu v jednotlivých měsících roku 2015. Za čísla vidíme i více než půl milionu kompletních administrativních úkonů – tedy registrací, které prošly rukama úředníků.

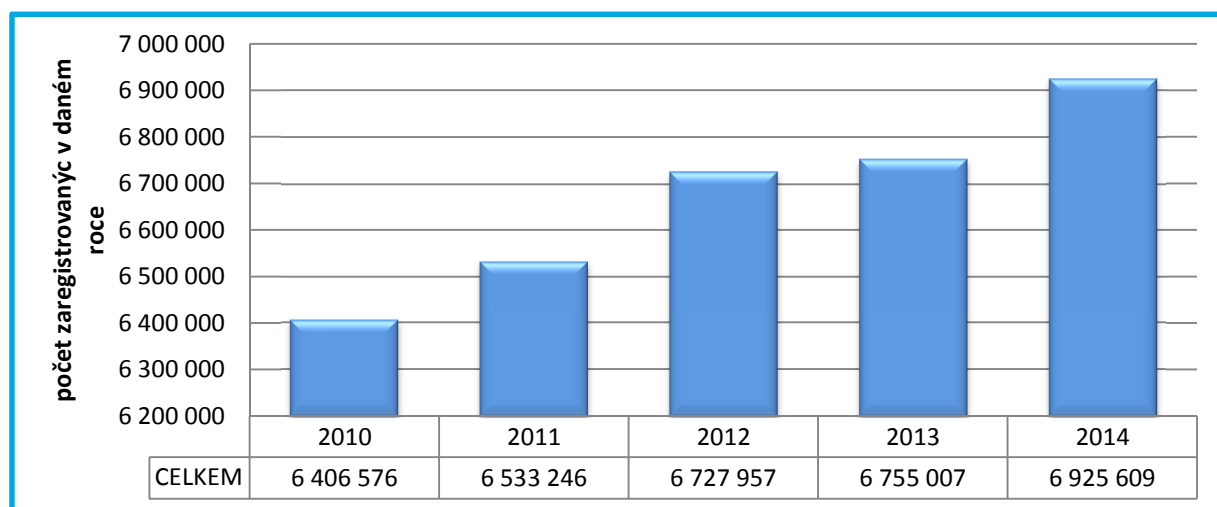
Tabulka 12: Registrace silničních vozidel podle měsíců, r. 2015

Rok 2015	motocykly	osobní	bus	naklad.	nakl_n1	spec.	tahač	traktor	ostatní	celkem
leden	1 008	25 617	79	2 621	1 520	34	3	214	2 169	33 265
únor	1 287	27 133	103	2 883	1 827	25	1	178	2 493	35 930
březen	3 342	34 281	160	3 806	2 383	37	2	279	3 850	48 140
duben	4 078	33 560	167	3 487	2 129	37	5	302	4 493	48 258
květen	3 652	30 224	119	2 981	1 808	45	4	308	4 220	43 361
červen	3 813	34 579	115	3 288	2 023	67	0	331	4 537	48 753
červenec	4 040	35 517	112	3 003	1 818	22	2	339	4 165	49 018
srpen	3 305	30 852	89	2 795	1 649	22	2	221	3 134	42 069
září	2 350	31 090	151	3 292	1 757	24	2	216	3 597	42 479
říjen	1 620	32 906	215	3 802	2 314	29	7	251	3 542	44 686
listopad	1 209	33 611	265	3 785	2 315	77	6	292	3 427	44 987
prosinec	1 146	31 361	201	3 806	2 438	65	9	376	3 047	42 449
Celkem:	30 850	380 731	1 776	39 549	23 981	484	43	3 307	42 674	523 395

Zdroj: Ministerstvo dopravy, statistiky Centrálního registru vozidel

Celkový počet registrovaných vozidel stoupl za pět let o více jak půl milionu. Nejvíce přibýlo osobních automobilů a to přes 337 000. Velký zájem je o přívěsy, kterých je více o 96 000. Motocyklů přibýlo o 74 500 a nákladních vozů o 23 800. Naopak ubylo silničních tahačů, speciálních automobilů a návěsů. Autobusů (včetně mikrobuseů) je registrováno o 155 víc než před pěti lety.

Graf 40: Počet silničních vozidel registrovaných v ČR, r. 2010–2014

Zdroj: Ministerstvo dopravy, statistiky Centrálního registru vozidel

15 Obecní policie

S využitím kompetence v samostatné působnosti může obecní zastupitelstvo zřídit obecní policii. Obecní policie se tak stává jedním z orgánů obce. Mezi hlavní činnosti patří zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a plnění úkolů plynoucích z právního řádu např. ze zákona o silničním provozu, zákona o přestupcích, zákona o rybářství, lesního zákona nebo správního řádu. Pokud obecní policii zřídí město, označuje se jako městská policie.

V roce 2015 mělo obecní policii zřízenou 373 obcí a měst. Zaměstnanců obecních policií je v České republice **9 690**, z toho **8 515 strážníků**, kteří pro výkon svého povolání musí splňovat zákonné podmínky - bezúhonnost, spolehlivost, věk 21 let, zdravotní způsobilost, střední vzdělání s maturitní zkouškou. Strážníci obecní policie musí rovněž každé 3 roky projít zkouškou a získat osvědčení o odborné způsobilosti.

Tabulka 13: Počty zaměstnanců obecních policií po krajích, r. 2015

Kraj	Počet zaměstnanců obce zařazených do OP/MP celkem	z toho strážníků
Královehradecký kraj	388	347
Jihočeský kraj	394	350
Jihomoravský kraj	1 018	837
Karlovarský kraj	248	204
Liberecký kraj	296	256
Moravskoslezský kraj	1 536	1 333
Olomoucký kraj	397	368
Pardubický kraj	313	276
Hl. m. Praha	2 297	2 110
Plzeňský kraj	416	376
Středočeský kraj	818	724
Ústecký kraj	1 022	844
Kraj Vysočina	209	184
Zlínský kraj	338	306
CELKEM ČR	9 690	8 515

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Obecní policie při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a plnění dalších úkolů přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití a dodržování vyhlášek a nařízení obce, podílí se na dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích, podílí se na ochraně veřejného pořádku, působí na prevenci kriminality, dohlíží na dodržování čistoty na veřejných prostranstvích, odhaluje přestupky a jiné správní delikty, jejichž projednávání je v působnosti obce.

Obecní policie jsou nepostradatelné při odhalování a řešení protiprávního jednání na území obcí. Obecně lze konstatovat, že celkový počet přestupků projednaných obecní policií v blokovém řízení představuje cca 80 % ve srovnání s přestupky projednanými v blokovém řízení Policií České republiky. Obecní policie vyřeší více než 40 % všech blokově řešených přestupků v ČR.

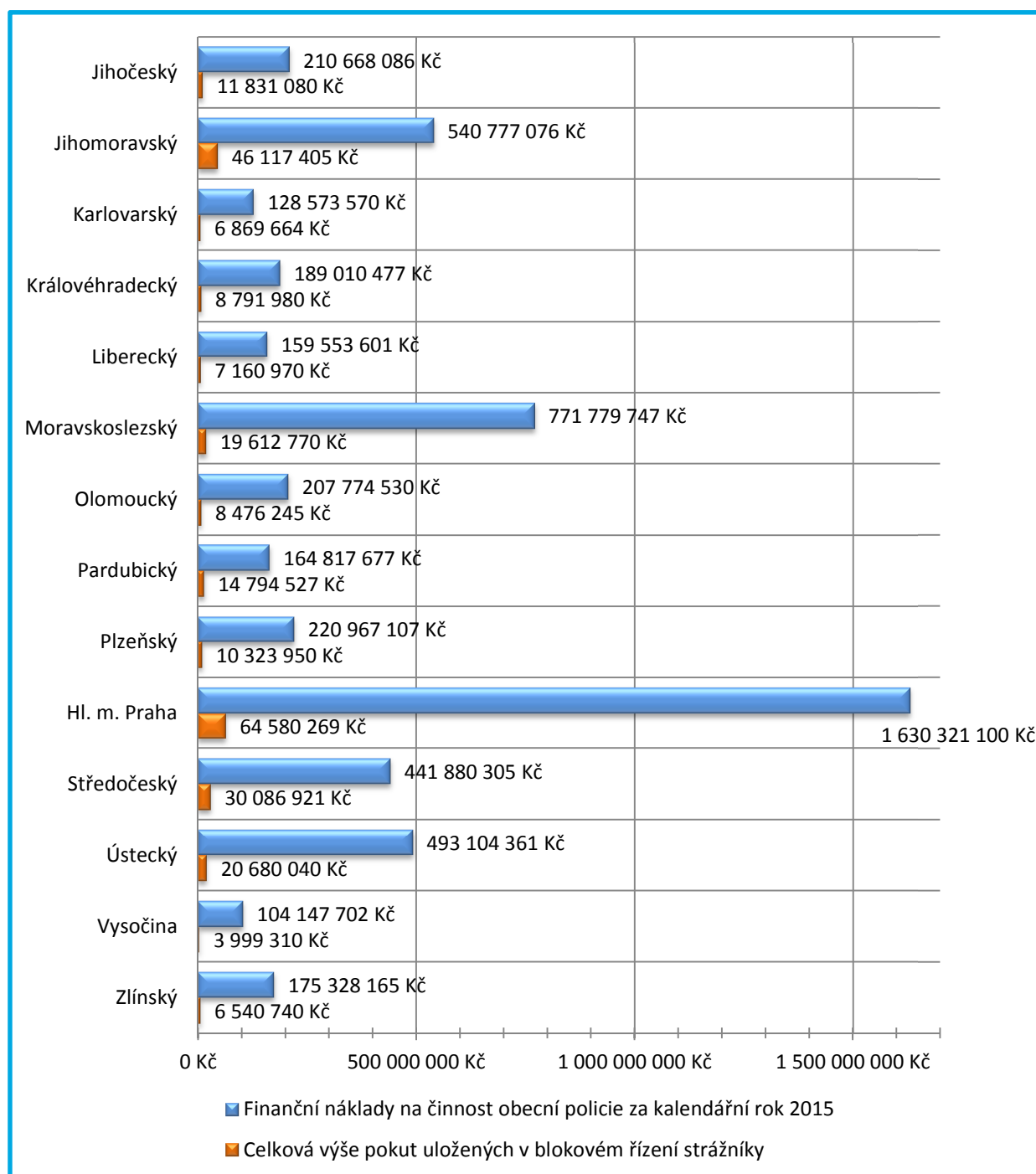
Tabulka 14: Statistika přestupků, r. 2015

Kraj	Celkový počet přestupků projednaných v blokovém řízení	Celkový počet podezření ze spáchání přestupků oznámených přísl. orgánům	Celkový počet podezření ze spáchání jiných správních deliktů oznámených přísl. orgánům	Celkový počet důvodných podezření ze spáchání trestného činu oznámených Policii ČR
Královehradecký kraj	33 329	60 945	69	615
Jihočeský kraj	44 027	8 351	755	596
Jihomoravský kraj	93 451	63 559	145	1 257
Karlovarský kraj	29 085	4 780	1 728	246
Liberecký kraj	21 230	6 518	153	460
Moravskoslezský kraj	75 432	24 581	200	1 927
Olomoucký kraj	27 677	27 319	91	625
Pardubický kraj	29 166	4 961	231	414
Hl. m. Praha	191 824	651 158	372	1 020
Plzeňský kraj	38 759	4 598	319	269
Středočeský kraj	85 724	77 602	557	1 524
Ústecký kraj	81 562	23 113	534	1 933
Kraj Vysočina	15 280	4 653	120	231
Zlínský kraj	27 861	7 118	55	403
CELKEM ČR	794 407	969 256	5 329	11 520

Zdroj: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecni-police-652273.aspx>

Obecní (městská) policie je hrazena z rozpočtu obce, která jí zřídila a pokuty uložené v blokovém řízení strážníky jdou do rozpočtu obce. Následující graf znázorňuje finanční náklady na činnost obecních policí v jednotlivých krajích za rok 2015. Zároveň je zde ilustrován poměr mezi finančními náklady na činnost obecních policí a celkovou výší pokut uložených v blokovém řízení.

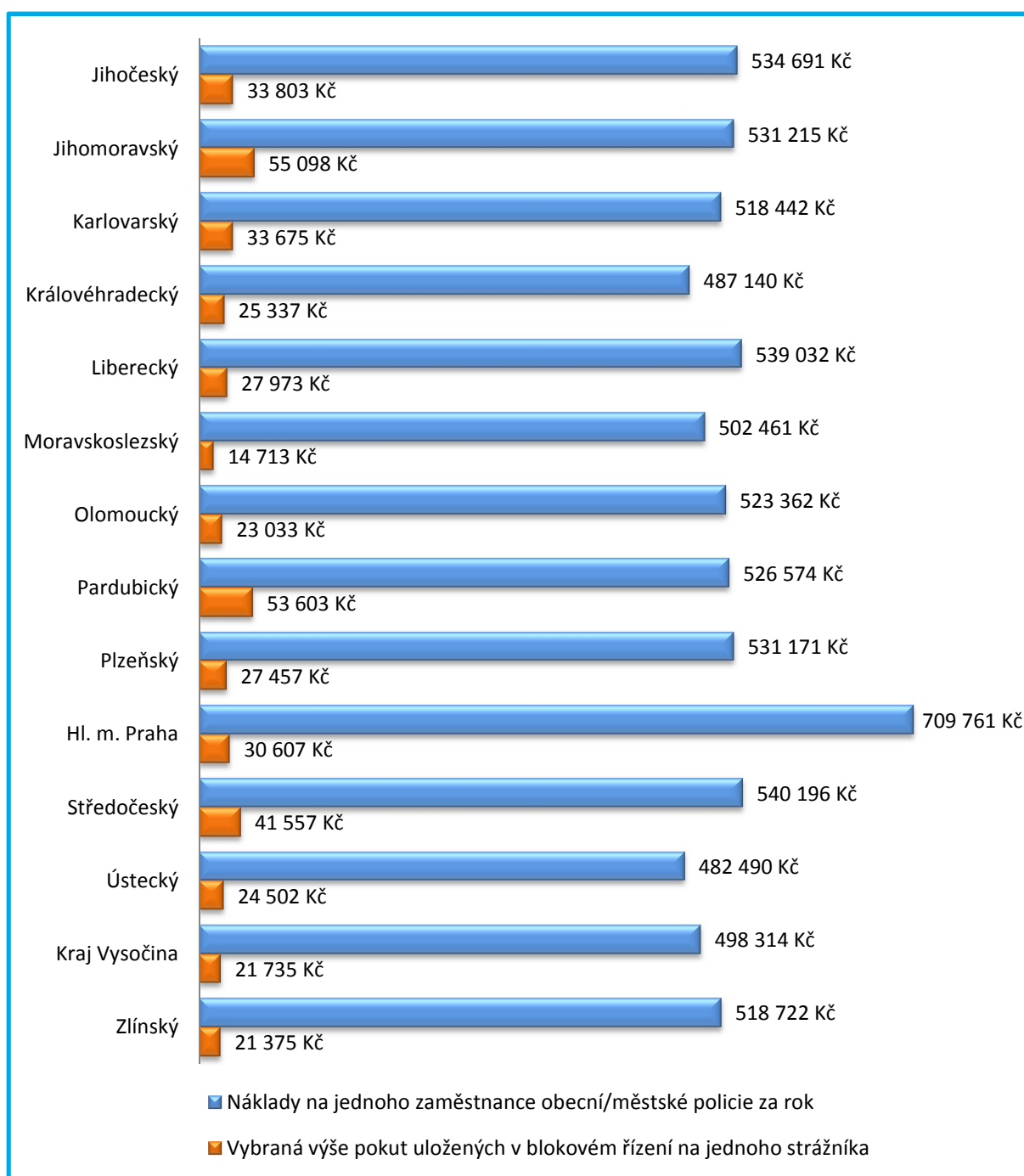
Graf 41: Finanční náklady na činnost obecních policí v jednotlivých krajích za rok 2015

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Jak z grafu 41 jednoznačně vyplývá, vybrané blokové pokuty představují naprosto marginální částku.

Graf 42: Náklady na jednoho zaměstnance a vybraná výše blokových pokut na jednoho strážníka

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Náklady na jednoho zaměstnance obecní/městské policie jsou nejvyšší v Praze a nejnižší v Ústeckém kraji. Nejvyšší částka v blokových pokutách na jednoho strážníka se vybere v Jihomoravském kraji, nejnižší v Moravskoslezském.

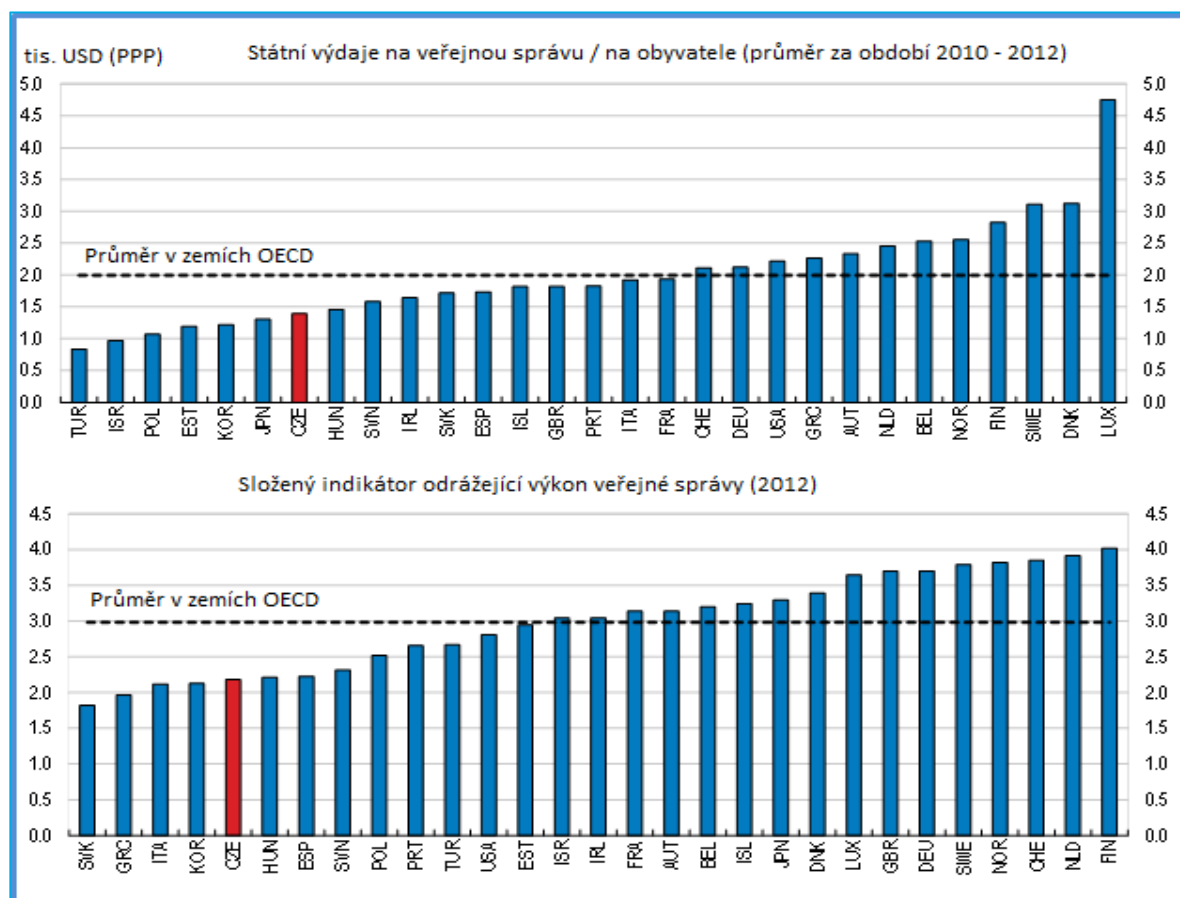
16 Veřejná správa v České republice a v mezinárodním srovnání

Systémy veřejné správy se poměrně obtížně srovnávají jako celek, zejména z důvodu jejich odlišností a rozdílů. To platí jak pro ústřední státní správu, tak i pro územní veřejnou správu. Zpravidla se tak komparují jednotlivé dílčí aspekty, zejména ekonomické, sociologické, geografické či politické. Srovnávacími analýzami se zabývají zvláště mezinárodní či nadnárodní instituce jako je Evropská komise, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Světová banka či Rada Evropy.

Pokud jde o **ústřední státní správu**, systémové rozdíly lze nalézt jak v počtu ministerstev a ústředních správních úřadů, tak i v rozdělení kompetencí, v rozsahu jejich působnosti, v počtu úředníků, ve způsobu výkonu státní správy směrem do území apod. Existují-li srovnání, zpravidla se zaměřují na ekonomické aspekty např. index globální konkurenceschopnosti, index „Doing Business“ Světové banky nebo index Ročenky světové konkurenceschopnosti.

Česká republika si v těchto srovnáních vede se střídavými úspěchy. V některých ukazatelích nastalo v posledních letech zlepšení, avšak špatná je pozice naší republiky co do míry regulatorní zátěže a vymáhání práva. Rovněž výkonnost veřejné správy a výdaje, které na ni stát vynakládá, nepatří v mezinárodním srovnání k nejvyšším, jak vidíme dále na grafu č. 43.

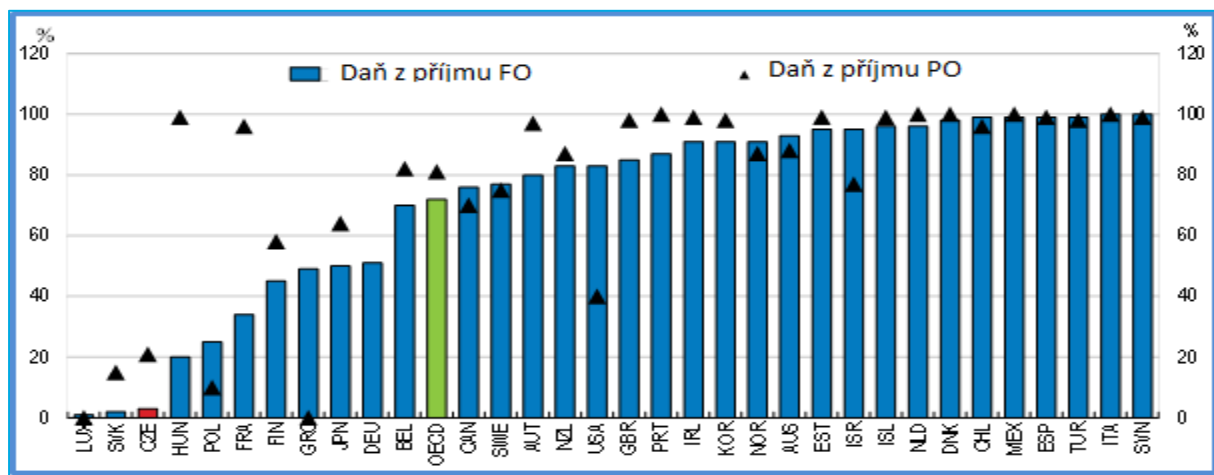
Graf 43: Mezinárodní srovnání výdajů na veřejnou správu a výkonnost veřejné správy

Zdroj: OECD, EDRC, zpráva „Economic review“, Czech republic, 2016

Po roce 2006 věnovala ČR značnou pozornost prosazování nástrojů eGovernmentu a dosáhla v této oblasti řady úspěchů a zmiňme zde alespoň Czech POINT, základní registry, Portál veřejné správy a datové schránky. Přesto není využívání elektronických řešení stále optimální. Vidíme to na grafu 44 o elektronickém daňovém přiznání.

Graf 44: Používání nástrojů eGovernmentu k daňovému přiznání (v %, r. 2013)

Zdroj: OECD, EDRC, zpráva „Economic review“, Czech republic, 2015

Ve **fungování veřejných institucí** se ČR může inspirovat v řadě zemí světa. Ve Finsku je koordinována činnost veřejných institucí prostřednictvím Ekonomické rady se zastoupením nejvýznamnějších dotčených stran, jako jsou odbory nebo zaměstnavatelé. Finsko má rovněž nastaveny mechanismy jednoduchého a otevřeného přístupu občanů ke službám veřejných institucí. Velká Británie koncepčně přistupuje k měření produktivity veřejného sektoru a k hodnocení hospodárnosti jeho výdajů, má efektivně nastavený proces RIA (Regulatory Impact Assessment – hodnocení dopadů regulace) a jeho uplatňování v praxi.

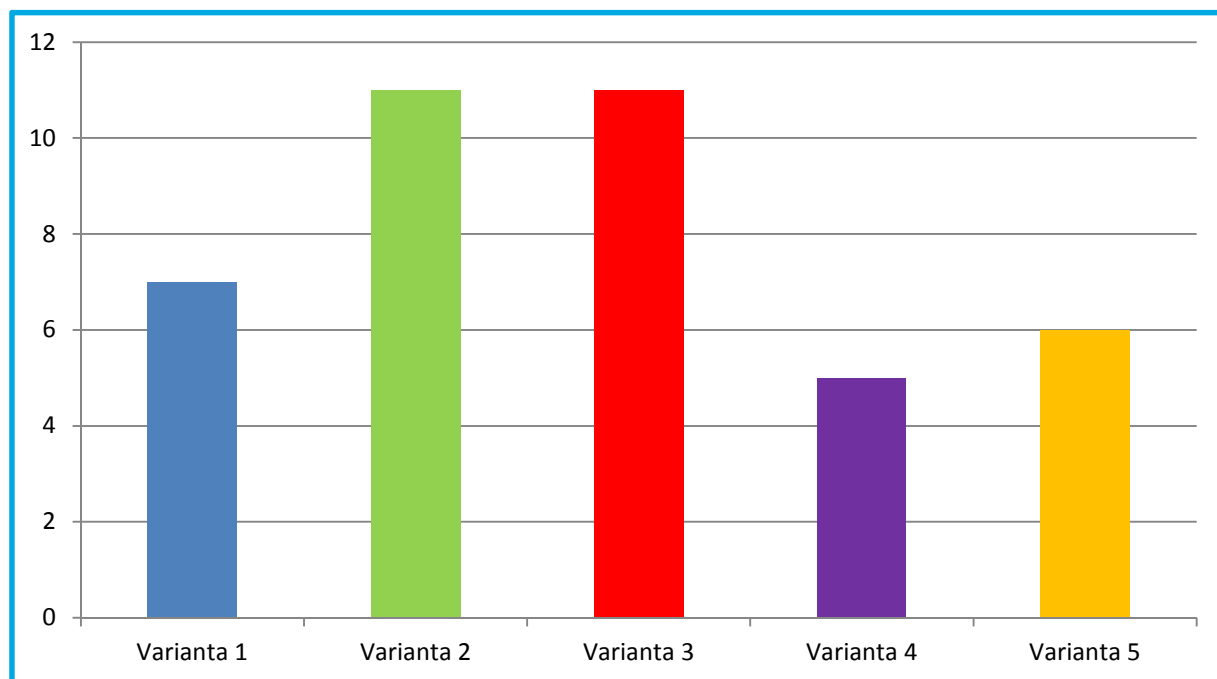
Jako součást otevřeného vládnutí jsou sdílena data a informace veřejného sektoru, existují programy zapojování vysoce kvalifikovaných profesionálů do práce pro veřejné instituce. Německo může být vzorem v oblasti vymahatelnosti práva nebo vzdělávání úředníků ve veřejné správě. Evropská komise aplikuje mechanismy zapojování veřejnosti do konzultací k připravovaným legislativním i nelegislativním dokumentům, upraven je i transparentní lobbying.

Z hlediska zařazení **problematiky veřejné správy** v systému centrálních institucí je níže připojen graf 45 zobrazující **způsob jejího institucionálního ukotvení**, resp. četnost jednotlivých typů ukotvení, ve 40 vybraných evropských státech. Z přehledu lze vyvodit některé zajímavé závěry – 7 států přikládá oblasti veřejné správy takovou váhu, že jí dopřává „luxusu“ samostatného ministerstva, 11 států má podobně jako ČR tuto agendu zařazenu v rámci Ministerstva vnitra.

Stejně početná je i skupina států, v níž se touto agendou zabývá ministerstvo s více portfolii. Např. ve Španělsku vzniklo Ministerstvo financí a veřejné správy, v Bulharsku Ministerstvo pro regionální rozvoj a veřejné práce, na Ukrajině Ministerstvo pro regionální rozvoj, bydlení, stavebnictví a obecní služby, na Maltě Ministerstvo kultury, spravedlnosti a místní správy apod.). Nejmenší okruh států (5) má problematiku veřejné správy začleněnu na instituci odpovídající českému Úřadu vlády (Úřad premiéra, Kancléřství). Poslední skupina států pak „ukrývá“ veřejnou správu v jiných odvětvových ministerstvech (Ázerbájdžán a Švýcarsko na Ministerstvu spravedlnosti, Švédsko a Finsko

na Ministerstvu financí, Irsko na Ministerstvu životního prostředí, Rusko v rámci Ministerstva zahraničních věcí). Není však zřídka, že agenda veřejné správy je předmětem institucionálních přesunů, naposledy např. Polsko na podzim 2015 přesunulo výkon této problematiky z Ministerstva digitalizace a veřejné správy na Ministerstvo vnitra a správy.

Graf 45: Institucionální ukotvení agendy veřejné správy na centrální úrovni

Varianta 1: Speciální ministerstvo pro veřejnou správu – 7 (Arménie, Chorvatsko, Norsko, Portugalsko, Slovinsko, Srbsko, Velká Británie)

Varianta 2: Ministerstvo vnitra – 11 (Kypr, Estonsko, Francie, Německo, Řecko, Island, Litva, Černá Hora, Slovensko, Turecko, Lucembursko)

Varianta 3: Ministerstvo s kombinovanými portfolii – 11 (Bulharsko, Dánsko, Gruzie, Lotyšsko, Nizozemsko, Polsko, Rumunsko, Španělsko, Makedonie, Ukrajina, Malta)

Varianta 4: Úřad vlády, premiéra, kancléřství – 5 (Albánie, Rakousko, Maďarsko, Itálie, Moldova)

Varianta 5: Jiný jednoportfoliový resort – 6 (Irsko, Finsko, Rusko, Švédsko, Švýcarsko, Ázerbájdžán)

Zdroj: MVČR, odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy

Ještě obtížnější je pak srovnávání systémů **územní veřejné správy**. Vedle odlišnosti geografické jako je velikost a členitost státu nebo hustota zalidnění, přistupují zásadní rozdíly i v počtu sub-národních úrovní správy, v počtu a velikosti územně správních orgánů, v počtu, obsahu a rozsahu jejich kompetencí, ve způsobu jejich financování a řízení. Přehledný popis způsobu a výkonu územní veřejné správy ve většině členských států Rady Evropy lze nalézt např. v její sérii publikací „Struktura a fungování místní a regionální správy“.¹⁵

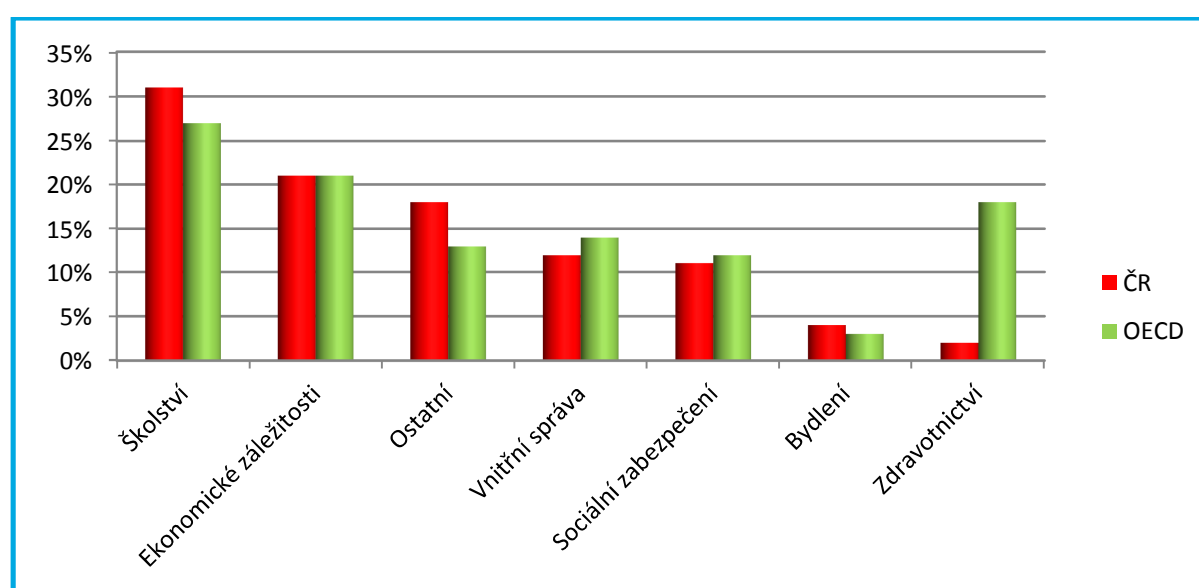
Srovnávání aspektů územní veřejné správy se soustřeďuje především do oblasti ekonomické. Zde si ČR v mezinárodní komparaci vede velmi dobře. Má v zásadě stabilní územní rozpočty a míra zadluženosti obcí je relativně malá pokud odhlédneme od některých extrémních konkrétních případů. Z tohoto pohledu tak nepřekvapí, že se místní orgány v ČR bez zásadnějších komplikací dokázaly vypořádat s následky finanční krize v letech 2008–2010.

¹⁵ Více na: [http://www.coe.int/t/dgap/localdemocracy/WCD/Structure Operation Complete Series_en.asp](http://www.coe.int/t/dgap/localdemocracy/WCD/Structure%20Operation%20Complete%20Series_en.asp)

Je celkem známou skutečností, že ČR patří ke skupině zemí s extrémně vysokou fragmentací místní správy (viz grafy č. 3, 4 a 5), tj. s mimořádně velkým počtem mimořádně malých obcí. V ukazatelích týkajících se průměrné velikosti obce v počtu obyvatel a v průměrné velikosti obce, stejně jako u průměrné rozlohy obce, je ČR na samém konci žebříčku. Srovnání je možné jen s Francií, Slovenskem, Rakouskem a Švýcarskem. Pokud jde o kraje, i zde patří ČR do skupiny států s menšími územními jednotkami.

Graf č. 46 ukazuje tematické zaměření výdajové stránky regionálních rozpočtů. Ukazuje se, že ve srovnání se zeměmi OECD Česká republika např. věnuje mnohem menší objem do oblasti zdravotnictví, což je ovšem dáno zejména odlišnou kompetenční strukturou.

Graf 46: Tematické členění výdajové stránky územních rozpočtů – srovnání ČR a průměru v zemích OECD (%) r. 2014

Zdroj: OECD, EDRC, zpráva „Economic review“, Czech republic, 2016

Závěr a výhledy na rok 2016

Strategické ukotvení

Strategický rámec rozvoje

Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014–2020, který dne 27. srpna 2014 schválila Vláda ČR, vznikl částečně jako reakce na nedokončené kroky v oblasti reformy veřejné správy, ale i jako snaha o reakci na objevená slabá místa české veřejné správy.

Strategický rámec přinesl nová témata do další etapy modernizace veřejné správy zejména směrem ke zlepšení a zpřehlednění práce veřejných institucí. Veřejná správa jím deklaruje, že chce být levnější, výkonnější a k uživatelům vstřícnější. Strategický rámec byl přijat v souladu se strategickými dokumenty Evropské komise i národními strategiemi.

Nelze pominout fakt, že přidruženým cílem Strategického rámce je zabezpečit efektivní využití finančních prostředků strukturálních fondů v programovém období 2014–2020.

Ambicí Strategického rámce je do roku 2020 zvýšit kvalitu, efektivitu a transparentnost veřejné správy, a to cílenou intervencí zaměřenou na vybraná slabá místa veřejné správy. Strategie veřejné správy roku 2016 se zaměří na zpracování kvalitních analytických podkladů, aby realizační práce stály na opodstatněných informačních základech. Jsou očekávány návrhy řešení ve všech strategických i specifických cílech období do roku 2020, o jejichž plnění budeme informovat i další výroční zprávou za rok 2016.

Jaké jsou strategické cíle pro jednotlivé oblasti?

Modernizace veřejné správy

Modernizace příštích let směřuje ke změně systému přenesené působnosti a tím lepšímu a přesnějšímu úkonovému financování. Přes modely životních situací je snahou dospět ke standardům a tím k nákladovosti agend. U neproměnlivých agend, jako je vydávání občanských nebo řidičských průkazů a cestovních dokladů, je cílem veřejné správy rychlé zavedení úkonového financování.

Modernizace si žádá i rozšíření zavádění metod kvality na úřadech veřejné správy. Metodiky vycházející z ověřené dosavadní praxe státní správy a samosprávy napomůže úřadům ke snadnějšímu zavádění a to i díky finančním podporám ze strukturálních fondů. Nastavení hodnocení výkonu veřejné správy bude krokem ke zjištění, jak si veřejná správa stojí v evropském porovnání a ukáže tak směr dalšímu zlepšování svého výkonu.

Revize a optimalizace výkonu veřejné správy v území

Cílem optimalizace veřejné správy je zjednodušit a zvýšit efektivitu výkonu veřejné správy v území, včetně zvýšení transparentnosti celého systému, a to prostřednictvím harmonizace administrativního

členění státu, úpravou systému veřejnoprávních smluv a financování přeneseného výkonu státní správy.

Základem je tak sjednocení územního členění státu, včetně statutárních měst, z něhož se odvíjí i další aktivity. Jímí jsou zvýšení transparentnosti celého systému veřejné správy v území (smluv i financování) a zvyšování odbornosti orgánů územních samospráv.

To vše vyústí ve větší přehlednost, spolehlivost a jednodušší fungování celého systému, a to jak ze strany jeho uživatelů (občanů), tak i ze strany státu.

Zvýšení dostupnosti a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím nástrojů eGovernmentu

Cílem je dobudování architektury eGovernmentu a koncepční zajištění jeho fungování, rozšíření, propojení a konsolidace datového fondu veřejné správy a jeho efektivní a bezpečné využívání dle jednotlivých agend i na principu „opendata“.

Veřejnou správu čeká také dobudování informačních a komunikačních systémů a realizace bezpečnostních opatření podle zákona o kybernetické bezpečnosti, ochrana infrastruktury ICT a samozřejmě změny příslušné legislativy.

Profesionalizace a rozvoj lidských zdrojů ve veřejné správě

Cílem je zajištění stabilního, profesionálního a kvalitního výkonu státní správy, a to zajištěním implementace zákona o státní službě, rozvojem a efektivním řízením lidských zdrojů ve veřejné správě jako celku.

Výhledy 2016

Výhledy do roku 2016:

Pro rok 2016 se na úseku řízení veřejné správy očekává pokračování koordinační činnosti Rady vlády pro veřejnou správu a příslušných Řídících výborů s cílem dosažení vyšší kvality, efektivity a transparentnosti v souladu s globálním cílem Strategického rámce rozvoje veřejné správy v ČR pro období 2014–2020. Růst efektivity a transparentnosti bude zajištěn například legislativními změnami v zadávání veřejných zakázek, které zajistí zveřejňování obsahů uzavřených smluv a snazší zadávání veřejnoprávních smluv.

V průběhu roku bude zahájen proces rozšiřování metod kvality prostřednictvím nové doporučující metodiky zpracované Ministerstvem vnitra pro všechny územní správní celky a metodiky pro zavádění metod kvality ve správních úřadech. Současně proběhne proces nastavení struktury měření a hodnocení výkonu veřejné správy.

Ministerstvo vnitra bude dále usilovat o prosazení zvýšení finanční podpory obcí formou navýšení příspěvku na přenesenou působnost či o řešení financování veřejného opatrovnictví. Očekávané jsou také změny v odpadovém hospodářství, rozpočtových pravidlech, zákonu o kontrole a řízení veřejných financí, pohřebnictví a další legislativní změny.

V první polovině roku 2016 proběhne první sledování a hodnocení přívětivosti úřadů obcí s rozšířenou působností, které bude doplněno o předávání ocenění nejvíce přívětivým úřadům a vydáním publikace dobré praxe. Rovněž bude vyhlášen další ročník soutěže Cena MV za kvalitu a inovaci ve veřejné správě. Na podzim 2016 se bude konat odborná konference o veřejné správě, která zahrne veškerá aktuální témata týkající se veřejné správy, součástí konference bude rovněž již dříve pořádáná konference kvality ve veřejné správě.

Závěrem

Výroční zpráva o stavu veřejné správy za rok 2015 je plněním usnesení č. 680 ze dne 27. srpna 2014 vlády České republiky, kterým uložila Radě vlády pro veřejnou správu v rámci Statutu ke dni 30. 6. 2016 její předložení. Plnění usnesení bude cyklicky opakováno každý rok, tedy vždy k 30. 6. kalendářního roku.

Výroční zpráva bude v dalších letech rozsáhleji odrážet plnění zadaných cílů Strategického rámce rozvoje veřejné správy, který byl v roce 2015 na začátku realizace dílčích implementačních plánů, čemuž se věnuje také evaluační zpráva. Rovněž bude více reagovat na implementaci zákona o státní službě, bude již k dispozici základ statistických dat, který ještě za rok 2015 nebyl.

Výroční zpráva se bude i nadále věnovat popisu a seznámení laické i odborné veřejnosti s pokroky v oblastech modernizace a zvýšení efektivity veřejné správy, stejně jako s jejím každodenním chodem.

Nad rámec úkolu zadaného vládním usnesením předložená výroční zpráva odráží v širším kontextu výkon zásadních činností, které jsou s výkonem veřejné správy ztotožňovány a jejichž prostřednictvím je veřejná správa vnímána a hodnocena veřejností. Formát výroční zprávy může i v příštích letech sloužit jako pilíř pro přehledné zpracování ucelených informací o stavu a výkonu veřejné správy v ČR včetně vyhodnocení jejího výkonnostního pokroku a jako zdroj inspirace pro strategický rozvoj následujícího sledovaného období.

Výroční zpráva tím bude sloužit jako transparentní souhrn všech výrazných aktivit v procesu rozvoje veřejné správy a přehled o výročních aktivitách na úseku veřejné správy v rámci Ministerstva vnitra. K tomu bude zahrnovat přívětivě sestavený přehled o výkonu veřejné správy v území a o jejím financování. Každoročně tak komplexně shrne stav veřejné správy.

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Obrázek 1: Kraje o okresy od roku 1960	11
Obrázek 2: Kraje a obce od roku 2000 (stav k roku 2015)	11
Obrázek 3: Sídlní struktura ČR.....	14
Tabulka 1: Souhrnná data k systemizaci služebních a pracovních míst v roce 2015 a 2016.....	26
Tabulka 2: Vybrané údaje o struktuře zaměstnanců v roce 2014.....	41
Tabulka 3: Přehled počtu úspěšných a neúspěšných úředníků u všech zkoušek 2015.....	43
Tabulka 4: Volby do zastupitelstev obcí a městských částí.....	45
Tabulka 5: Počet členů zastupitelstev ve statutárních městech, r. 2015.....	46
Tabulka 6: Statistiky provozu registrů za 3 roky provozu.....	50
Tabulka 7: Vývoj příjmů a výdajů obcí a DSO 2010–2015 (v mil. Kč)	55
Tabulka 8: Vývoj příjmů a výdajů krajů 2010–2015 (v mil. Kč).....	62
Tabulka 9: Modernizace veřejné správy – projekty a náklady	70
Tabulka 10: Posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy – projekty a náklady	70
Tabulka 11: Četnost jmen a příjmení, r. 2015	77
Tabulka 12: Registrace silničních vozidel podle měsíců, r. 2015.....	81
Tabulka 13: Počty zaměstnanců obecních policí po krajích, r. 2015.....	82
Tabulka 14: Statistika přestupků, r. 2015.....	83
Graf 1: Počet obyvatel dle jednotlivých krajů k 1. 1. 2016.....	12
Graf 2: Počet cizinců dle jednotlivých krajů k 1. 1. 2016.....	13
Graf 3: Velikostní struktura obcí ČR, r. 2014	15
Graf 4: České obce a kraje ve velikostním srovnání zemí OECD. Průměrný počet obyvatel, r. 2013 ...	15
Graf 5: Průměrná velikost obcí v zemích OECD – velké rozdíly mezi jednotlivými státy, r. 2013	16
Graf 6: Rozvrstvení obyvatelstva podle toho, zda žijí v městských oblastech či mimo ně, srovnání ČR a průměru v OECD (hodnoty v %), r. 2013	16
Graf 7: Míra využívání jednotlivých nástrojů sladování rodinného a osobního života s výkonem státní služby v praxi služebních úřadů.....	34
Graf 8: Počet zaměstnanců v územních samosprávných celcích, r. 2015	37
Graf 9: Průměrný přepočtený počet zaměstnanců krajů a Prahy, vybrané roky	38
Graf 10: Počet zaměstnanců obcí a krajů, r. 2013–2015.....	38
Graf 11: Celkový roční objem prostředků na platy zaměstnanců obcí a krajů, r. 2013–2015	39
Graf 12: Průměrný plat zaměstnanců obcí a krajů, r. 2013–2015.....	39
Graf 13: Výdaje obcí a krajů v mil. Kč, r. 2012–2014.....	40
Graf 14: Vývoj počtu přihlášek ZOZ, r. 2010–2015.....	44
Graf 15: Počet uznaných rovnocenností vzdělání, r. 2007–2015	44
Graf 16: Počet mužů a žen v zastupitelstvech krajů (poslední volby v roce 2012)	47
Graf 17: Počet organizací, které zavedly metody kvality/nástroje řízení.....	53
Graf 18: Složení příjmů obcí a DSO v r. 2015.....	56
Graf 19: Zdroje jednotlivých transferů do obecních rozpočtů v roce 2015 (v mld. Kč)	57
Graf 20: Vývoj příspěvku na přenesenou působnost pro obce, kraje, hl. m. Prahu r. 2012–2016	58
Graf 21: Rozložení příspěvku mezi jednotlivé působnosti v r. 2015	59

Graf 22: Výdaje obcí a DSO, r. 2015	60
Graf 23: Odvětvové členění běžných a kapitálových výdajů obcí, r. 2015	61
Graf 24: Složení příjmů krajů v r. 2015	62
Graf 25: Druhé složení výdajů krajů v roce 2015	63
Graf 26: Vývoj zadluženosti obcí a krajů, r. 2004–2015	65
Graf 27: Struktura dluhu obcí, r. 2015	66
Graf 28: Objem veřejných zakázek dle typu obcí jako zadavatele, r. 2015	66
Graf 29: Průměrná výše veřejné zakázky dle typu obce jako zadavatele (mil. Kč)	67
Graf 30: Výše zadávaných veřejných zakázek dle jednotlivých krajů r. 2015	68
Graf 31: Zadané zakázky dle typu organizace r. 2012–2015 (mld. Kč)	68
Graf 32: Vývoj čisté pozice ČR vůči EU r. 2004–2015	69
Graf 33: Počet kontrol samostatné působnosti a počet porušení zákona, r. 2006–2015	73
Graf 34: Zjištěné nedostatky u obcí dle oblastí, r. 2015	74
Graf 35: Počet vydaných občanských průkazů, cestovních dokladů a řidičských průkazů, r. 2012–2015	76
Graf 36: Počet vydaných živnostenských oprávnění, r. 2011–2015	78
Graf 37: Vývoj počtu podnikatelů, r. 2006–2015	79
Graf 38: Podnikatelé, kteří přerušili činnost, r. 2006–2015	79
Graf 39: Podnikatelé, kteří ukončili živnost, r. 2006–2015	80
Graf 40: Počet silničních vozidel registrovaných v ČR, r. 2010–2014	81
Graf 41: Finanční náklady na činnost obecních policií v jednotlivých krajích za rok 2015	84
Graf 42: Náklady na jednoho zaměstnance a vybraná výše blokových pokut na jednoho strážníka ...	85
Graf 43: Mezinárodní srovnání výdajů na veřejnou správu a výkonnost veřejné správy	86
Graf 44: Používání nástrojů eGovernmentu k daňovému přiznání (v %, r. 2013)	87
Graf 45: Institucionální ukotvení agendy veřejné správy na centrální úrovni	88
Graf 46: Tematické členění výdajové stránky územních rozpočtů – srovnání ČR a průměru v zemích OECD (%) r. 2014	89
Schéma 1: Rozpočtové určení daní v letech 2013–2015	64

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo vnitra
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

www.mvcr.cz

Červen 2016